SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

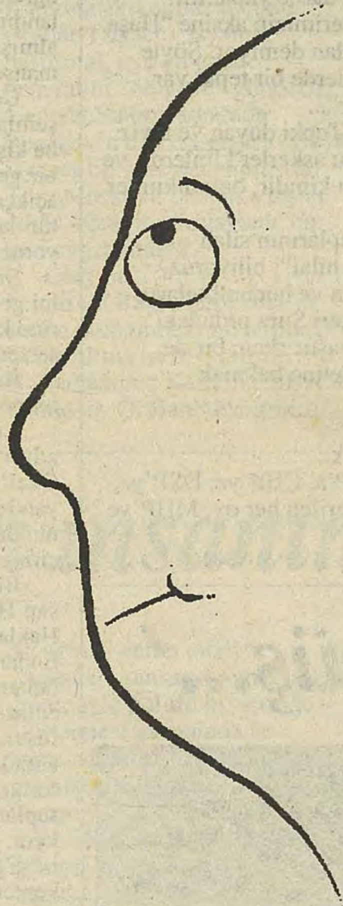
Demokrasi Kurultayı

Ağzı var, dili yok Diyarbakır...

Yelda'nın izlenimleri ve Ragıp Zarakolu ile söyleşi 14 ve 15. sayfalarda

Heeyy!..

Barajı aşabiliriz!

▼ EMEK BARIŞ ÖZGÜRLÜK BLOKU'nu meydana getiren partilerin yüzde 10'luk ülke barajını aşıp aşamayacağı tartışılıyor. 10 yıldır süren savaşa son vermek isteyen 3 milyon insanın olmadığını kim söyleyebilir? 24 Aralık seçimlerinde HADEP'e verilecek her oy barış için atılan bir adım olacak.

▼ Bir an için 24 Aralık seçimlerinde Blok'un barajı aştığını düşünelim. Evet, bu mümkündür. Ve bunu başardığımızda bu ülkede bir deprem olur ki, geride ne 10 yıllık savaş, ne de onu sürdürenler kalır... Barışı isteyenler 24 Aralık'ta oylarını ziyan etmemelidirler...

Haberleri 4. ve 5. sayfalarda

▼ BSP Genel Başkan Yardımcısı **Masis Kürkçügil** ve SİP Genel Başkanı **Aydemir Güler** ile görüşme

12 ve 13. sayfalarda

Yazılarıyla

Hüseyin HASANÇEBİ
Metin ÇULHAOĞLU
Ufuk URAS
İlkay A. DEMİR
Erdoğan TATLAV
İ. Metin AYÇİÇEK
Neşe YAŞIN
Seyfi ÖNGİDER

Seçimlerde Aleviler ne yapacak?

■ YAZISI 7. SAYFADA

Rusya ve Avusturya'da da seçimler var

■ HABERLERİ 10 ve 11. SAYFALARDA

Barış biraz Lennon'dur... Herkes biraz Lennon'dur...

■ YAZISI 16. SAYFADA

BSP'li ve GBK'lı gençler tanıştılar... Merhabalar!

■ SÖYLEŞİ 20 ve 21. SAYFALARDA

● TARİH: 9 ARALIK 1995 ● SAYI: 43 ● FİYATI: 50.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Savcı eskisi! Başbuğun yesin seni...

Herhalde artık anlaşıldı: 'Gizli devlet', 'orta yerdeki devlet' tartışması sonuçlandı. Düne kadar bu memleketin ensesinde boza pişiren DGM Başsavcısı Nusret Demiral'ın kimliği artık gazete manşetlerinde. "Benim tek muhatabım başbuğumdur" diyor bu zat...

Ne zamandan beri?

Biz iddia ediyoruz ki, Demiral'ın muhatabı, ta başından beri Türkeş'ti ve DGM savcılarının denetim ve gözetiminde, iddialara göre katılımında, yapılan akıl almaz sorgulamaların fütursuzluğu, diğer karanlık kurumların yanı sıra işte bu örgütlü gücün politik desteğinden kaynaklanıyordu.

MHP'nin yıllardan beri gelip giden hükümetlere verdiği desteğin anlamı, bu DGM başsavcısının Türkeş'e yaltaklanmasından kolayca anlaşılabilir.

Türkiye'yi titreten, DEP milletvekillerine karşı yapılan meclis darbesinin başaktörünü bir düşünün, bir de "ezanın Türkçe ve saba makamından okunuşu çok güzeldi" dedikten sonra bu kahramanın başına gelenlere bir bakın... O zaman kimin üstte, kimin altta olduğunu hemen görür ve görev başındayken de bu kimsenin kimlerden emir ve destek aldığını keşfedebilirsiniz.

Anlı şanlı savcı, bir günde MHP tosunlarının ayaklarının altında, tıpkı Şıvgın gibi paspas oluverdiğine göre ve hazret, "muhatabım başbuğum" dediğine göre, Demiral'ın görev başındayken de öyle kudretli filan olmadığı, sıradan bir "militan" savcı olduğu besbellidir.

Şimdi gelelim, bir başka kanıta daha...

Demiral kükremiş: Benim tabanım MHP tabanı kadardır, deyivermiş...

Bunun Türkçesi, benim tabanımla MHP tabanı aynı demek olmuyor mu?

Yanıtlayalım: Başsavcı MHP ile bu denli içli dışlı ise eski Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar da aynı içlilik ve dışlılık içinde olduğunu ilan etmiştir. Elazığ'da 5 Aralık 1995 tarihinde yaptığı konuşmada şöyle diyor: "MHP'nin oyları bize gelir." Nereden biliyor, nasıl bu kadar iddialı oluyor? Ağar'ın yanıtı açık: "Arkadaşlar bizi tanır..." Ağar'ı neden

RP'liler ya da DSP'liler değil de, bu MHP'liler tanıyor dersiniz? Demiral'ı "tanıyanlar"ın Ağar'ı da tanıması sizce bir rastlantı olabilir mi?

Haydi Ağar'ınki bir rastlantı olsun... Ünal Erkan'a ne demeli?

Ağar, Elazığ'da konuşurken, sanki hissi kablel vuku denilen bir çağrışım mekanizmasıyla Ünal Erkan da, aynı tarihte Ankara'da konuşuvermiş. MHP'nin oy depolarından Keçiören ve Yenimahalle'deki bozkurtlar için şöyle demiş: "O milliyetçi arkadaşların çoğu bizi tanır..."

Gördünüz mü şu işi...

DGM Başsavcısı "tek muhatabım Başbuğum" diyor, Emniyet Genel Müdürü ve Olağanüstü Hal Bölge Valisi, ağız birliği edip, "bizi tanırlar" diye açıklıyor.

Neler olup bittiği açık... Çok açık...

MHP devletin içindeki Meclis Araştırma Komisyonu raporunun ifadesiyle "karanlık bir odağın" uzantısı, bu karanlık odak da MHP'nin uzantısı. At izi it izi birbirine karışmış...

Ne var bunda diyeceksiniz. Şu var: 7 Aralık Perşembe günkü Hürriyet gazetesinde, Türkeş'e soruyorlar; "RP iktidar olursa, ordu darbe yapar mı?" Türkeş, tüm siyasilerimizin aksine "Haşa, neden yapsınlar" filan demiyor. Şöyle konuşuyor: "Askerlerde bir tepki var. Asker taviz vermez"...

Şimdi soralım: Tepki duyan ve taviz vermeyecek olan bu askerler kimlerdir ve onların muhatapları kimdir, onları kimler tanımaktadır?

Özel tim mensuplarının silah kabzalarındaki "üç hilal"i biliyoruz. Tankların, uçakların ve hücumbotların durumu nedir? Askeri Şura ordudaki "irticai faaliyeti" araştırırken, bir de dönüp, MHP faaliyetine bakmak mümkün mü?

Hiç gerek yok...

Her şey çok açık...

DYP'ye, ANAP'a, CHP'ye, DSP'ye, düzen partilerine verilen her oy, MHP'ye verilmiş demektir.

Çölaşan'a davet

Şaşkınlıktan dilimizi yutacaktık... Emin Çölaşan'n Hürriyet'in 7 Aralık 1995 tarihli sayısında yayınlanan yazısının ilk bölümünü, işin içine sıkıştırdığı Mehmet Ali Ilıcak'la arasındaki kan davasını bir yana bırakarak, şiddetle alkışlıyoruz.

Çölaşan, medyada insan hakları ihlallerine karşı sesini yükseltmiş...

Konu şu: İnterstar kanalında tecavüze uğramış bir genç kadınla ilgili haber yayınlanmış. Haberde genç kadının görüntüsü yer almış. Ardından da Akşam gazetesi haberi manşete çıkarmış...

Çölaşan, şöyle diyor: "Kendi özel yaşamları konusunda böylesine duyarlı olan bu kişiler, tecavüze uğrayan ve hayatı kayan bir genç kızı, ekranlarında ve sayfalarında açıkça teşhir etmekten çekinmezler. (...) Bu tür davranışlara medyada sık sık tanık oluyoruz."

Şimdi soralım. Emin Çölaşan nedamet mi getirdi ki medyada insan hakları ihlallerine karşı çıkıyor, yoksa, alemi kör, milleti sersem mi sanıyor?

Bu sorumuza Çölaşan bir yanıt verir mi bilmeyiz.

Çünkü, Çölaşan reklam olmasın diye adını vermediğimiz bir kitabında, Semra Özal'ın özel yaşamını bir dedikoduya dayandırmış, ardından da Albay Özden'in eşinin özel yaşamını gazetesinin manşetine geçirivermiş bir yazardır.

Bundan birkaç ay önce, SÖZ dergisi, İnsan Hakları Derneği'nin "Medyada İnsan Hakları İhlallerine Karşı Komisyonu" tarafından yayınlanan "KARŞI-3" adını taşıyan bülteninde yer alan bir deklarasyonu okuyucularına duyurmuştu. Şimdi bu komisyon, İnsan Hakları Haftası dolayısı ile Alman Kültür Merkezi'nde 12 Aralık 1995 günü bir forum toplayacak. Bu foruma medya mensupları ve insan hakları savunucuları çağrılıyor.

Eğer Çölaşan çağrılı değilse, biz kendi kontenjanımızdan ona bir yer ayırmaya hazırız. Buyursun gelsin.

Basın yoluyla alenen duyurulur...

'Hık demiş burnundan düşmüş...'

İşin aslına bakarsanız, biz marksistler, tarihe pek düşkünüzdür. Düşünce sistemimizin önemli bir bileşeni tarihsel materyalizmdir. Tarihin akışından ve bunun önünün alınmazlığından sık sık söz ederiz.

Şu son günlerde tarih merakının yalnızca bize özgü olmadığını şaşkınlıkla görüyoruz.

Tarihin yeni ve heyecanlı meraklılarının sayısı hızla artıyor.

Biz burada iki ünlüden söz edeceğiz.

İlki tahmin edeceğiniz gibi, Başbakan Tansu Çiller... 5 Aralık 1995 tarihli Hürriyet'e verdiği demeçte kendisini Jeanne d'Arc'a benzetmiş ve şöyle demiş: "Tarih beni yazacak..."

Rastlantı bu ya... Yine aynı gazetenin aynı nüshasında İstanbul eski Emniyet Müdürü Menzir de konuşmuş: "Hedefim polis tarihine yazılmak..."

Çiller kendi durumundan çok emin. O, "tarih beni yazacak" diyor. Menzir ise ihtiyatlı "hedefim polis tarihine yazılmak" demekle yetiniyor.

Gerçekten yazılırlar mı?

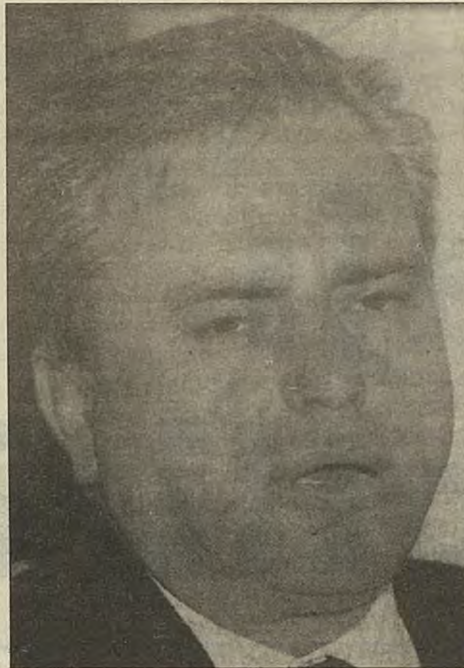
Neden yazılmasınlar... Yazılırlar elbette...

Önemli olan tarihe yazılmak değil, tarihe hangi yüzle yazılmak...

Tekrar başa dönelim.

Biz marksistler, tarihin sınıf mücadeleleri tarihi olduğunu bilir ve öyle de söyleriz (İlkel komünal toplumla ilgili problemi bir yana bırakmak kaydıyla). Bu Çiller ile Menzir'in tarihe geçecekleri mutlak olmakla birlikte, nasıl geçecekleri sınıf mücadelelerinin tarihi olan tarihin nasıl akacağına bağlı kalıyor.

Şimdilik sınıf mücadelesinin en yüksek biçimlerinin sonucunda tarih kitabının sayfalarına Çiller ve Menzir'in hangi yüzle geçeceğini bir yana bırakalım.

Biz sınıf mücadelesinin düşük biçimlerinden biri olan parlamento seçimlerinin sınıfsal içeriğine bir bakalım.

Bu seçimlerde bir dizi partinin karşı karşıya gelişi, elbette pek çok ayrıntı bir yana bırakılırsa, özünde bir sınıf mücadelesi... İki blok karşı karşıya... Bir yanda muhafazakarın sarısı, öte yanda sosyal demokratın pembesi, bir başka yanda faşizmin karası, öte yanda İslamın yeşili, alacalı bulacalı bir düzen partileri bloku, öte yanda renk, ırk, din, dil ayırımı tanımayan bir "halklar bloku"... Çarpışma böyle olacak.

Parlamenter kurallar içinde cereyan edecek olsa da, özü bakımından sınıfsal olan bu mücadelenin ibresi "halklar bloku"na doğru bir nebze bile kımıldayacak olsa, Çiller ve Menzir'in tarihe geçiş biçimi öyle bir özellik kazanacak ki, onları "dokunulmazlıkları" bile koruyamayacak...

Yaşayalım ve görelim.

Erbakan'la 'akşamcılık'...

Erbakan "takiyye" mi yapıyor, yoksa Bektaşi'nin tabiriyle "imana mı geldi"?

Bu bilinmez.

Bizden akşamcılara duyurması... Erbakan emir vermiş. Şöyle: Sokakta, orada burada insan varsa bir orada olacağız... İstisnasız her dükkana, kahvehaneye girilecek. Meyhaneye de gireceğiz. O insanlar 'bak, Refah Partisi buraya da geldi, bizi adam yerine koydular' diyecekler ve bize oy verecekler..."

Hoca büyük bir hesap hatası yapıyor.

Biz kadın haklarını savunan arkadaşlarımıza sorduk. Hoca'nın bu numarası söker mi diye... Onlar bize sökmez dediler. Sebebi çok basit. Erbakan, meyhanelerde yalnızca adamların olduğunu sanıyor. Oysa diyor bizim arkadaşlarımız, meyhaneler yarı yarıya kadınlarla doludur.

Erbakan şu mahut "değişimi" yakalayamadı.

Sanıyor ki, aday listelerinden kadınları silince, meyhaneler de yarı yarıya boşalacak.

Akılsızlık bu. Aday olamayan kadınların efkardan meyhaneleri doldurduğunun bir bilse, Erbakan militanlarını meyhanelere asla göndermezdi.

Çiller'in iki seçim silahı

Pugaçov

Merak edilecek bir şey değil bu silahlar aslında.
İlki Türkiye'yi Gümrük Birliği kafesine sokmak, diğeri ise eğer imkan bulunursa Abdullah Öcalan'ı, tıpkı Pugaçov ya da Gonzalo gibi kafeslemek.
Önce ikinci kafes silahından söz edelim.
Yeni Yüzyıl'da İlnur Çevik kelimesi kelimesine şöyle yazıyor: "DYP'li kurmayalara göre Çiller şu kısa seçim kampanyası sırasında PKK'nın üzerine gidecek ve bazı iddialara göre de Abdullah Öcalan'ı yakalattırıp, halka teşhir edecekmiş... Başka kaynaklara göre ise Çiller, mutlaka bu seçimlerden önce bir bomba patlatma ihtiyacı duyduğu için Öcalan'ın öldürülmesini emretmiş." (Yeni Yüzyıl, 7 Aralık 1995)
Hürriyet'e verdiği demeçte kendisinin bir "misyon" sahibi olduğunu ve kendini Jeanne d'Arc gibi hissettiğini açıklayan Çiller gerçekte bir başka tarihsel kesitte yaşıyor.
Abdullah Öcalan'ı -ölüsünü bir yana bırakalım- diri diri yakalamak nedir? Çiller'in böyle bir hülyaya dalması ne gibi bir tarihsel atmosferin ürünüdür?
Bu sayfalarda alışılagelen bir tarzı devam ettirelim ve tarihe şöyle bir bakalım.
Yıl, 1772... Yemelyan İvanoviç Pugaçov adında cahil bir Don Kazağı II. Katerina'ya karşı ayaklanır. Pugaçov, Katerina'nın kocası III. Petro'yu öldürmesinden hareketle, kendisini III. Petro ilan etmiştir. Katerina akıl almaz biçimde yayılan Pugaçov isyanını bastırmak için en gözde generalini "bölgeye" gönderir. General Suarov sonunda Pugaçov'u diri ele geçirir. Büyük isyancı bir kafese konmuştur. Tüm Moskova'da halka teşhir edilir. Katerina "misyonu"nu yerine getirmiştir.
Olay bu...
Şimdi Başbakan Çiller'in seçim taktiğindeki bu tarihsel bilinç altına ne diyebiliriz? Başbakanımız Katerina misyonu içindedir. Öcalan'ı ele geçirip, seçim kazanacağına inanmaktadır.
Kazanabilir mi?
Denesin...
İkinci silah ise Gümrük Birliği kafesine Türkiye'yi sokmaktır. Sanırız bunu başarıyor. Çünkü Gümrük Birliği meselesi, Türkiye'de seçim kazanmaya yaramasa bile bazılarının "geçim kazanmasına" ciddi biçimde hizmet edecektir.
Bazı sorunlar yok değil elbette...
Örneğin, GB'ne alınma

Abimael Guzman

karşılığında Türkiye Batı'ya ne vermiştir?
Burada söz konusu olan elbette Kıbrıs'tır. Kıbrıs, artık ABD'nin, tıpkı Bosna'da yaptığı türden çözmeye karar verdiği bir sorun haline gelmiştir.
Şimdi bakalım, bizim muktedirlerimiz konuya nasıl bakıyor.

Yekaterina II.

Çiller'in Almanya gezisini yorumlarken Sedat Sertoğlu 6 Aralık günlü Sabah'ta şöyle yazıyor: "Kohl, 'Kıbrıs meselesi hallolmadan Kıbrıs Rumlarının Avrupa Birliği'ne üye olmalarına hiçbir şekilde izin vermeyeceğiz' demiştir" diyor Sertoğlu. Ardından ekliyor, "bu, Türkiye'ye uluslararası alanda verilmiş en önemli desteklerden biri oldu."
Diplomasinin "d"sinden anlayanlar, burada Kohl'ün (1) biz Kıbrıs'ı Avrupa Birliği'ne alacağız, (2) fakat bunun için biz Kıbrıs sorununu bildiğimiz gibi çözeceğiz dediğinden kuşku bile duymazlar.
Kıbrıs'ta ödün vermişlerdir.
Bizce bunda hiçbir mahzur yoktur. Gelgelelim, bu GB sorunu, Türkiye'ye bir zafer gibi yansıtılsa da, olanın bitenin özeti, "sermayeye özgür seyahat ve iyi karlar, emeğe sınırların içine hapsolma ve düşük ücretler"den ibarettir.
Bu gerçeğe rağmen, aynı yazar şunu iddia ediyor: "Çiller seçimleri kazanırsa, Türkiye gerçek anlamda demokrasi ile tanışmaya başlayacak"mış...
Sabah 6 Aralık sayısında Güngör Mengi'nin ağzından büsbütün ileri gidiyor: "Son yılların değil, son 150 yılın en önemli olayını yaşamamıza bir hafta kaldı..."
Gördünüz mü şu işi... Bize bundan 150 yıl önce de benzer şeyler söylendiğini hatırlamak gerekli. Tanzimat Fermanı ilan edildiği zaman, Reşitler, Mithatlar milleti ve ümmeti son 150 yılın en önemli olayını yaşıyoruz diye umutlandırmışlardı.
O günden bu yana yaşıyoruz. Şimdi Çiller şu seçimlerde bizi GB aşkına oy vermeye çağırıyor.
Ne yapacak bu Çiller?..
Öcalan'ı yakalayacak ve de Türkiye'yi GB'ne sokacak...
Sorun şu: Öcalan kendini muhtemelen kurtaracak, peki biz ne olacağız?
Gümrük Birliği kafesine girmek istemeyen Çiller'e oy vermez...

Sosyalizm insanın işidir

Medya sansasyon peşinde.
O, insanı insanla "eğlendiriyor".
Medyada insan özne değil, nesne... Tiraj ve raitingin yükselen ve düşen grafiğinin değer kazandırdığı "nesne" insanların başında cinayet kurbanları, intihar edenler ve fahişelerle, eşcinseller, transvestiler geliyor.
Ekranlarda ve yazılı basının özellikle üçüncü sayfalarında, bu insanların öyküleri, paparazzilerin, asparagas madrabazlarının "maharetli" elleriyle merak uyandırıcı bir kılığa dönüştürülüyor.
Medya gerçeğin yalana dönüştüğü transvestist bir şebekedir. Onun karşısında hiç kimsenin güvenliği yoktur.
Devlet iktidarına başkaldırmak, medyaya başkaldırmaksızın mümkün değildir.
Geçtiğimiz çarşamba günü, Birleşik Sosyalist Parti'nin Beyoğlu ilçesinde medyanın gözlerini faltaşı gibi yapan bir toplantı oldu.
Bir grup transvesti BSP'ye başvurdu ve kendilerine yöneltilen baskılara, aşağılamalara ve her fırsatta teşhir edilmelerine karşı "kazan kaldırdıklarını" açıkladı.
Daha düne kadar bu insanların sokaklardan, barlardan polis zoruyla toparlanıp, ite kaka polis araçlarına tıkılmalarını bir marifetmiş gibi "sıcağı sıcağına" veren medya, "seksüel" sansasyonun, bu defa bütünüyle politik bir içeriğe bürünmesi karşısında ne yapacağını şaşırdı. Konu mümkün olduğunca sulandırıldı. İnsanın aşağılanmasını protesto edenler, ekranlarda tuhaf bir gösteri yapan varlıklar gibi sunuldu, BSP'ye ise, hepsi alık gözlerle baktı.
Medya, tam da seçim eşiğinde, erkek egemen Türkiye toplumunda pek de prim getirmeyecek böyle bir girişime BSP'nin neden izin verdiğine akıl erdiremedi.
Cinsel tercihleri yüzünden aşağılanan insanlara, üstelik büsbütün erkek egemen olduğu düşünülen Kürt ulusal hareketiyle bir ittifak içine giren BSP'nin böyle etkin bir şekilde dayanışma göstermesi ne gibi bir tarihsel deneyime dayanıyor?
Soru bu olduğuna göre tarihe bir göz atalım isterseniz.
Hitler Almanya'da iktidara talip olduğu sırada, onun karşısında ondan kat kat güçlü bir proletarya hareketi vardı. Onun devrimci kesimleri kitlesel olarak KPD'yi, yani Ernest Thelmann'ın partisini, geri kalan reformist kesimi de Almanya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ni destekliyordu.
Almanya'da sosyalizm saygın ve istenir bir amaçtı.
Hitler o nedenle partisinin adını Alman Nasyonal Sosyalist Parti olarak koydu.
Gerçi o, antikomünist bir kampanya yürütüyordu. Ne var ki tek başına anti komünist propaganda bir işe yarasaydı, Alman aristokrasisi bu silahla toplumda egemen olmayı başarırdı.
Hitler demagojik kampanyasını başka unsurlarla pekiştirdi. Bu unsurlardan birisi Yahudi düşmanlığıydı. Diğeri ise eşcinsellere karşı aristokratik ve ahlaki iğrentiyi kışkırtmak oldu.
Eğer Alman toplumu geleneksel Hıristiyanlığa özgü Yahudi düşmanlığının ve yine aynı dinden kaynaklanan eşcinsel iğrentisinin kurbanı olmasaydı, Göbbels'in ahmakça propagandası Nazi "mucizesine" yol açar mıydı?
Sonuç biliniyor. Toplama kamplarında 6 milyon Yahudi ve savaş esirinin yok edildiğini yazan tarih kitapları, bu arada binler ve binlerce eşcinselin, yalnızca cinsel tercihleri yüzünden yok edildiğini nedense sükutla geçmiştir.
Bir "ırk" düşmanlığı ve buna eklenmiş bir eşcinsel düşmanlığı Nazi ideolojisinin kitlesel etkinliğinde oynadığı bu tarihsel role işaret ettikten sonra, günümüz Türkiyesi'ne bir göz atalım.
Seçim kampanyasının içeriği nedir? Düzen partileri, kendi parti çatılarının karanlık izbelerinde kutsadıkları ne kadar ahlaki değer varsa tümünü rezil rüsva ettikten sonra, birbirlerini "ahlaksızlıkla" ve hatta "eşcinsellikle" suçlayarak halkın karşısına çıkıyorlar.
Bu ahlak üzerine oturtulmuş seçim kampanyası sırasında transvestilerin BSP'ye başvurarak, uğradıkları baskıya başkaldırmalarını ve BSP'nin onlarla dayanışma içine girmesini medya anlayamasa da tarihten ders almayı şiar edinmiş devrimciler çok iyi anlıyorlar.
Şu hale bakınız. Yıllarca kapısından giren her devrimciye amansızca işkenceleri reva gören DGM eski başsavcısı Demiral, seçim eşiğinde ağzından "Türkçe ezan" sözlerini kaçırdığı zaman MHP'nin ve oy cambazlarının elinde ne hale geldi. Faşizm kendi çıkarları söz konusu olduğu zaman, ona güç kaybettirecek hiç bir düşünceye ve davranışa tahammül edemez. Sosyalistlere gelince... Onlar, topluma önce zorla, sonra telkinle kabul ettirilmiş önyargılarla savaşa savaşa sosyalizme doğru yöneleceklerini biliyorlar.
Hele insana karşı önyargılara göğüs geremeyenler, ezilenlerle onların ırklarına, dillerine, dinlerine, inançlarına, düşüncelerine ve cinsel tercihlerine bakmaksızın dayanışma içinde olamayanlar, parti üyeliğini prütenlikle karıştıranlar, burjuva ahlak normlarına insanı feda edenler, gelecekte de sosyalizmi kuramayacaklardır.
Sosyalizm insanla kurulur.
Ve marksizm kurucularının dediği gibi, "insana ait olan hiçbir şey bize yabancı değildir."

Blok, Gazi'de *vira* dedi

3 Aralık Pazar günü Gazi Mahallesi'nde toplanan 5 bin kişi Hasan Ocak'ın mezarını da ziyaret etti.

Ayla ÖNDER

Emek, Barış, Özgürlük Bloku seçim kampanyasını İstanbul'da Gazi mahallesinden başlattı. 9 ay önce meydana gelen olaylarla artık herkesin bildiği, tanıdığı Gazi mahallesi bu kez Blok'a ev sahipliği yaptı. Önce Cemevi önünde toplanan yaklaşık 5 bin kişi burada yapılan konuşmalardan sonra gözaltında kaybedilen Hasan Ocak'ın mezarına kadar yürüyüş yaptı ve saygı duruşunda bulundu.

Gazi halkı yine sokaklardaydı 3 Aralık'ta. Gazi katliamından 9 ay sonra yine Cemevi'nin önündeydiler. Slogan atmıyorlardı, pankartları, dövizleri yoktu. Ellerde sadece parti bayrakları sallandı.. Zılgıtlarla, alkışlarla coşkularını ve öfkelerini dile getiriyorlardı. "Barış cephesi" Gazi'de halka 'Merhaba' demeye gelmişti.

Blok sadece HADEP, BSP, SİP ve DDP'nin ittifakından ibaret değildi. Türkiye Yazarlar Sendikası, Sine-Sen gibi sanatçı ve yazar örgütlerinin yanı sıra birçok ilerici ve sol çevre de barış duvarını güçlendirme kararı verdi. Omuz verenler arasında İşçi Partisi'nden ayrılan Sosyalist Emek Partisi girişimcileri, Odak dergisi, Fabrika gazetesi, Proleter Halkın Birliği, Barikat dergisi çevreleri de vardı.

3 Aralık pazar günü HADEP, BSP, DDP ve SİP'in il ve ilçe binalarının önünden hareket eden araçlar Gazi Mahallesi'ne kadar "Barış konvoyu" oluşturarak gittiler.

Sabah erken saatlerden itibaren Cemevi önünde toplanan insanlar yalnız Gazi halkından oluşmuyordu. Paşabahçe, Ümraniye, İkitelli, Sarıgazi ve kentin birçok varoşundan insanlar da Barış Bloku'nu selamlamak için gelmişti.

HADEP Genel Başkan Yardımcısı Bahattin Günel konuşmaya başlayınca ortalığı zılgıt sesleri kapladı. Günel şöyle diyordu; "Barış yerine savaş çığlıkları atanların, emeğin hakkı yerine sömürüyü savunanların, özgürlükler yerine baskıyı, zulmü savunanların yönettiği bir ülkede yaşıyoruz. Kan ve barut isteyenlerle yarışmak üzere bir araya geldik. Oylarınızı emeğin, barışın ve özgürlüğün doğrultusunda kullanmanızı istiyoruz."

İstanbul 2. Bölge milletvekili adayı ve SİP Genel Başkanı Aydemir Güler de Gazi katliamını hatırlatıyordu halka:

"Gazi Mahallesi'ni kan gölüne döndürdüler. Türkiyeli emekçilerin kanı burada aktı. Biz bu kanın hesabını sormaya geliyoruz. Emek Barış ve Özgürlük Bloku ülkenin kaderini değiştirecek."

BSP Genel Başkan Yardımcısı Masis Kürkçügil ise seçimlerin bir "sihirli değnek" olmadığını anlatıyordu:

"Türkiye seçime siyasi yaşamın kötürümleştiği bir dönemde giriyor. Bugün çok açık bir şekilde düzen kendi tıkanmışlığını itiraf ediyor. Seçimler 'sihirli bir değnek' değil. Seçimden sonra da baskıya, sömürüye karşı mücadele etmek zorunda kalacağız. Biz onura yatırım yapıyoruz."

DDP Genel Sekreteri Fehmi Demir'e göre bu Blok' ta barıştan yana olan herkes yer almalı ve duvarı güçlendirmeliydi: "Bir tarafta kan üzerine politika yapanlar, bir tarafta emek, barış, özgürlük cephesine yatırım yapanlar. 24 Aralık'a bu cepheyi öre öre gitmek zorundayız."

Hıdır Doğan Gazi halkının adayıydı. Doğan, baskıyla susturulmaya çalışanların öfkesiyle haykırıyordu:

"Biz halkımızı barikat arkalarından, işkencehanelerden tanıyoruz. Oluşturuğumuz bu bloktan bütün düşmanlara, bütün kan emicilere, sandıkta çok önemli dersler vereceğiz."

Yazarlar ve sanatçılar adına da Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Sekreteri Emin Karaca ve kadın adaylardan Aynur Gürbüz'den sonra mikrofona gelen sanatçı Ferhat Tunç'la birlikte dev bir koro oluştu Cemevi önünde. Yüzlerce insan "Özgürlük mahkumları" şarkısını söylüyordu.

Savaş cephesi tarafından yönetilen ülkede, mezarlıklarda ve kimsesizler mezarlıklarında binlerce insan yatıyordu. Gözaltına alındıktan sonra işkenceyle öldürülen Hasan Ocak bunlardan biriydi ve Gazi'deki "Şehitler Mezarlığı'nda" yatıyordu. En ön saflarda diğer adaylarla birlikte yürüyen Hasan'ın ağabeyi Hüseyin Ocak, arkada ablası, akrabaları ve yakınlarıyla birlikte binlerce insan bu mezarlıkta saygıya durmak üzere yola koyuldular... Alkışlar, zılgıtlarla..

Türkiye kendi durumunun farkında değil

Hüseyin HASANÇEBİ

Türkiye bir genel seçim yapıyor, ama önü berrak değil. Seçime birçok siyasi blok katılıyor, lakin blokların bir içeriği yok. Çünkü, seçime, seçmenin seçimine sunulmuş herhangi bir tez yok.

Oysa Türkiye, şu sıra dünyanın pek çok ülkesi ve toplumuna benzer bir yerde, tarihsel bir yol ayırımı üzerinde bulunuyor.

Seçime "üstü örtük" olarak sunulan birkaç tez, elbette bulunuyor. Ancak tezler, seçmenin farketmesini önlemek amacıyla saklanıyor. Ortada açıkça tarif edilmiş bir tez bulunmuyor.

Öbür yandan, seçime giren siyasi bloklar ile, seçime katılan tezler arasında bir bağlantı kurulamıyor. Siyasi bloklar ulusal seçim barajını aşabilmek için oluşuyor. Farklı tezleri savunan siyasi güçler aynı seçim bloku içinde olabiliyor.

Bütün bunlar siyasetin rezilleşmesinden kaynaklanmıyor. Türkiye'nin içine yuvarlandığı çıkışsızlık durumundan kaynaklanıyor.

Seçime katılan tezlerden biri, "gümrük birliği'ne girip paçayı kurtarmak"tır. Öteki tez, "acele etmeyelim, belki bir başka kapı açılır" şeklindedir. Bu iki tezin de arkasında sermaye blokları yer almaktadır.

Bu iki tezin de karşısında olan bir üçüncü tez RP tarafından temsil edilmektedir. Türkiye toplumu kendi tarihsel kimliğine ve kaynaklarına, modernleşerek elde ettiği nimetleri de koruyarak geri dönsün.

Bu "blok", seçimlere dönük bir siyasal bloklaşmadan ibaret, ama seçim platformuna, önemli ve çok güncel bir tez sunuyor. Bu blokun geleceğe ilişkin bir derinlik ifade etmediği apaçık. Çünkü içinde sosyalistler de var ve sosyalistlerin başka tezleri de var.

Bu tezlerin farkında bile olmayan seçmenlerin Türkiye için elverişli bir çıkış yolunu bulup seçmeleri de olanaksızdır. Ve bu tezlerden herhangi birinin de zaten Türkiye için bir çıkış yolu oluşturması olanaksızdır.

Geriye, "seçmen kitlesinin kendi çıkarını seçmesi" gibi, demokrasinin en kof, en yalan tezi kalıyor. Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu koşulla bağlı olarak, eğer seçmen kitlesi "kendi çıkarını" gerçek manada sezinlemiş olsaydı, halimiz Ekim Devrimi'nden beter olurdu!

Seçimlere katılan bir basit tez daha var. Emek ve Barış Bloku. Bu "blok", seçimlere dönük bir siyasal bloklaşmadan ibaret, ama seçim platformuna, önemli ve çok güncel bir tez sunuyor. Bu blokun geleceğe ilişkin bir derinlik ifade etmediği apaçık. Çünkü içinde sosyalistler de var ve sosyalistlerin başka tezleri de var.

HADEP listelerinden seçime giren Emek ve Barış Bloku'nu onaylamayan sosyalistler de var. Seçime az bir zaman var, ama bu itiraz, seçimlerle bağlı olamayan bir zaman için de önemli ve bu bakımdan birkaç söz etmeye değer.

• HADEP'in bir "Kürt partisi" olduğunu varsaysak bile, onun listesi üzerinden blok oluşturmak veya böyle bir blok içinde yer alıp seçime katılmak, sosyalistlerin sosyalist kimliğine gölge düşürmez. Çünkü bunlar benzer kimlikler değildir ve ancak benzer çizgileri olan kimliklerden biri ötekinin üstünü örtebilir.

• Eğer hala var e bir anlam ifade ediyorsa, özgürlükçü ulusal hareketlerle dayanışma, sosyalist kimliklerin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Eğer böyle bir kimlik yoktur da, yeniden yaratılacaksa, salt "özgürlükçü" niteliğinden ötürü bu hareketlerle dayanışma, yeni sosyalist kimliğin de bir parçası olmalıdır.

• Ve reel politik öneminden dolayı böyle bir dayanışma sosyalistlerin de yararınadır. Çünkü bu dayanışma, Kürt kimliği için özgürlük arayan hareketi meşru platformlara taşıyıp güçlendirmek bakımından bir katkı olabilme amacı taşımaktadır.

• Ve nihayet eski sosyalist kimliğin ve marksizm yorumlarının eksik kalan boyutu, "özgürleşme" ile ilgili olanıdır. Yeni sosyalist kimliğin kanıtlamak zorunda olduğu öncelikli niteliklerden biri, özgürlükçü her eğilimi kendi konseptine dahil etmeye hazır olduğunu göstermektir.

Barış ve Emek Bloku'nda yer almayan ve bunu desteklemeyenleri, şu veya bu yakıştırma ile suçlamak yanlıştır, hatta hiç kimsenin haddine değildir, çünkü onlar sosyalistlerin her zamankinden daha çok ihtiyaç duydukları "kimlik" konusundan hareket etmektedirler.

Ama bu seçim blokunda yer alan sosyalistler de, sosyalist kimliğin, çok önem verdikleri bir boyutunu, özgürlükçü niteliğini öne çıkarmaya ve kanıtlamaya çalışmaktadırlar.

Ve seçime şu basit tezi sunuyorlar: Ya barış, ya da savaş ve çöküntü.

EMEK BARIŞ ÖZGÜRLÜK BLOKU'NUN SEÇİM ETKİNLİK VE EYLEMLERİNİN TAKVİMİ

KİM	NE	NEREDE	NE ZAMAN
BSP	Dayanışma yemeği	La Bella Düğün Salonu	8 Aralık-Saat: 19.00
BLOK	Seçim Bildirgesinin dağıtımı	Beyoğlu	9 Aralık-Saat: 11.00
BSP ve GBK	Kayıplar için yürüyüş	Beyoğlu	9 Aralık-Saat: 18.00
BLOK	Kahve toplantısı	Okmeydanı	9 Aralık-Saat: 19.00
BSP	Dayanışma yemeği	Çorlu Ticaret Odası Salonu	10 Aralık-Saat: 19.00
BLOK	Konvoy	Samsun-Samsun Havaalanı	10 Aralık-Saat: 15.00
BLOK	Karadeniz adayları tanıtımı	Samsun Fuarı-Set Gazinosu	10 Aralık-Saat: 16.00
BSP	Dayanışma yemeği	İzmir	9 Aralık-Saat: 19.00
BLOK	Şenlik	İzmir	8 Aralık-Saat: 19.00
BLOK	Şenlik	Tekirdağ	19 Aralık
BLOK	Dayanışma yemeği	Ordu	16 Aralık-Saat: 19.00
BSP	Dayanışma yemeği	Ankara-Çankaya Nikah Salonu	14 Aralık-Saat: 17.00
BSP	Ziyaret	Çeşitli dernek ve köyler	9 Aralık-Saat: 08.30
BSP	Ziyaret	Demokratik kitle örgütleri	11-12-13 Aralık

Emek Barış Özgürlük Bloku seçim bildirgesi yayınlandı

Vaat değil, birlikte çözüm...

HADEP, BSP, SİP, DDP ve çok sayıda siyasetçi, sendikacı v, aydının bir araya gelerek oluşturduğu EMEK, BARIŞ, ÖZGÜRLÜK BLOKU'nun seçim bildirgesinde HADEP'e oy verilmesi istenirken vaadlerde bulunulmaktan çok birlikte çözüm için dayanışmaya ve mücadeleyeçağrı yapılarak şöyle deniyor:

• Yükseltilmeye çalışılan milliyetçi, şöven ve faşist dalgaya karşı, kardeşliği, barışı, özgürlüğü ve demokrasiyi savunur.

• Kürt sorununun, barışçıl yöntemlerle, eşitlik özgürlük temelinde demokratik siyasi çözümünü ve birlikteliği savunur.

• Başta sağlık, eğitim, sosyal güvenlik alanlarında özelleştirme ve emekçileri çaresizliğe mahkum eden paralı hizmet politikalarına karşı çıkar, herkese eşit ve parasız, sağlık eğitim hizmetini savunur.

• Kamu çalışanlarının grevli toplusözleşmeli sendikal hakları için verdikleri mücadeleyi destekler ve savunur.

• Emekçilerin yaşamlarının ve geleceklerinin başta IMF olmak üzere, kapitalist-emperyalist odakların tercihlerine ve politikalarına peşkeş çekilmesine karşı durur, emekçileri IMF ve benzeri emperyalist kurumların kıskacında sefalete sürükleyen tüm anlaşmaların iptalini savunur.

• Her türden dini inanç üzerindeki devlet tekeli ve baskının ortadan kaldırılmasını ve herkesin inançlarını özgürce ifade edebileceği koşulların yaratılmasını savunur.

• Başta siyasiler olmak üzere, tüm tutuklu ve hükümlüler için koşulsuz genel affı savunur.

• Toplumsal tüm alanlarda kadınları geri bir konuma mahkum eden cins ayırımcılığının kaldırılmasını savunur.

• Özerk üniversiteyi, kişilikli ve özgür gençliğin yetişmesini savunur.

• Esnafın, köylünün ve tüm çalışanların haklarını savunur.

• Emekli, dul ve yetimlerin insanca yaşama haklarını savunur.

• Akan kanın derhal durdurulmasını, onurlu bir barışın hemen gerçekleştirilmesini savunur.

• Olağanüstü Hal uygulamasının ortadan kaldırılmasını, koruculuk ve özel tim kurumunun lağvedilmesini savunur.

• Göç ettirilenlerin tazminatlarının ödenerek geri dönüşlerini savunur.

• 1982 Anayasası'nın kaldırılmasını, Türkiye gerçekliğine uygun olarak siyasal ve toplumsal yaşamın demokratikleşmesini savunur.

• Örgütlenme, düşünce ve ifade özgürlüğü önündeki tüm yasaklayıcı yasaların kaldırılmasını savunur.

• Adil ve bağımsız yargıyı, DGM'lerin kaldırılmasını savunur.

• Askeri harcamaların bütçedeki payının kısıtlanmasını, Milli Güvenlik Kurulu'nun kaldırılmasını, kontrgerilla vb. paramiliter örgütlerin derhal dağıtılmasını savunur.

24 Aralık seçimlerine iki odak giriyor. Bir taraftan düzen partileri, diğer tarafta, emekten, barıştan ve özgürlükten yana güçlerin listelerden aday oldukları HADEP.

Vaat etmiyor, birlikte çözüm için dayanışmaya ve mücadeleye çağırıyoruz. HADEP'e verilecek her oyun, EMEK, BARIŞ ve ÖZGÜRLÜK gibi bir karşılığı olacak. Emek güçlerine yapılan saldırılara karşı durmak için, barış için, özgürlük için, HADEP'e oy ver...

DİSK'ten bu kez CHP'ye destek yok

Haber Merkezi - Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Başkanlar Kurulu bir toplantı yaparak seçimlerde izleyeceği politikayı belirledi. Sosyal demokrat parti görünümündeki CHP'yi her seçimde destekleyen DİSK, tarihinde ilk kez CHP'yi desteklemeyeceğini açıkladı. Düzenden hoşnutsuz toplum kesimlerinin desteğini sürekli kaybeden CHP ise DİSK'in bu tutumuyla geleneksel destekçisini de yitirmiş oldu.

DİSK seçimde Emek Barış Özgürlük Bloku'nu veya başka adayları açıkça desteklediğini belirtmemiş olsa da, "emekten, demokrasiden ve barıştan yana sol partileri ve adayları" destekleyeceğini belirtmesiyle bu blokun da desteklenebileceğini ima etmiş bulunuyor. DİSK Başkanlar Kurulu'nun kararını açıklayan bildiride seçimlerin olumsuz koşullarda yapılan bir "baskın seçim" niteliğinde olduğu, böyle bir seçimin de toplumun içinde bulunduğu sorunları aşmakta yeterli katkıyı sunmasının mümkün olmadığı belirtildi. DİSK asıl olarak 24 Aralık sonrası tablonun göz önüne alınıp, seçim tavrının belirlenmesi gerektiğini ifade ederek, "Seçim sonrasında oluşacak tabloyu iyi görmeli ve bugünden hazırlanmalıyız. Seçimlere yönelik tavrımızı bu bakış açısıyla oluşturmalıyız" görüşünü dile getirdi.

DİSK bildirisinde özgürlüğün ve demokrasinin yeterince kurumlaşmadığı, bu nedenle de toplumsal yapıda etnik, mezhepsel ve siyasal kutuplaşmaların arttığı, özellikle de gerici ve ırkçı akımların tırmanış gösterdiği saptaması yapıldı. Bildiride ayrıca düşüncenin suç olmaya devam ettiği belirtilerek, Kürt sorununun ise en temel toplumsal sorunların başında geldiği belirtildi. DİSK'in taleplerinin de yer aldığı bildiride, Demokrasi Platformu temelinde bir araya gelen emekçilerin seçimlerde ortak bir müdahale şansının kalmadığı, ancak seçim sonrası oluşacak tabloda tek umudun yine emekçilerin örgütlü gücü olacağı vurgulandı.

DİSK Başkanlar Kurulu'nun seçim politikasına ilişkin kararlarını ifade eden yazılı açıklamada, DİSK'in bu tutumuna ilişkin şu görüşler dile getirildi:

"Türkiye'yi karanlığa götürmek isteyenlere, yükselen ırkçılığa, sermaye lehine çözümlere karşı tek sağlam ve güvenilir barikat, emekçilerin ve demokrasiden yana tüm güçlerin birlikte örgütlülüğü ve mücadelesi olacaktır.

DİSK bugüne kadar bütün seçimlerde açık bir şekilde bir partiyi destekleme kararı almıştır. Ancak bu kez DİSK, açıkça bir parti ismi belirtmeden, programı ve eylemiyle demokrasi, emek ve barışın yanında olan sol partilere ve sol adaylara destek verecektir.

Bu durum DİSK'in bir eksikliği değil, programı ve eylemiyle kendi tabanına ve topluma güven vermeyen partilerin kabahatidir.

Başkanlar Kurulumuz bu nedenlerle:

1- Partilerin programlarını halka yeterince açıklayamadıkları, halkın ise parti programlarını ve hedeflerini yeterince izleyemedikleri bir ortamda, tercihlerimizi belirlemede tek tek adayların niteliklerinin önem kazandığını da dikkate alarak, illerde ve bölgelerde, parlamentoda, eylemi ve programıyla demokrasinin, emeğin ve barışın sesi olabilecek sol partilerin ve sol adayların desteklenmesi için yaygın ve yoğun bir çaba içine girilmesini;

2- Toplumumuzun vicdanında mahkum edilen milletvekili adaylarına karşı toplumsal muhalefeti yükseltmeyi;

3- Ülkemizin aydınlık geleceğine olan inancımız gereği, ırkçı ve gerici gelişmeye ve sermayenin artan saldırılarına karşı gerek seçim döneminde, gerekse sonrasında demokrasinin, emeğin ve barışın en geniş birliğinin oluşturulması için gerekli adımların atılmasını kararlaştırmıştır."

MHP'de ilk ayrışma sinyalleri

Mustafa ERDOĞAN

MHP'de aday listelerinin açıklanmasının ardından listeye giremeyen milletvekili adayları Genel Başkan Yardımcısı Rıza Müftüoğlu'nu tartakladılar. ANAP'tan "yuvaya dönen" Ankara Milletvekili Halil Şıvgın adayların belirlenmesi sırasında Türkeş'e karşı çıkınca "ihraç" tehdidi ile karşılaştı. Diyarbakır'da il başkanı ve partili 500 kişi, "İl teşkilatındaki karanlık işleri engelleme girişimlerine karşılık ölüm tehdidi aldıkları için" partilerinden istifa ettiler. Bu arada milli maç sonrası HADEP binalarına saldıran ve genel merkezin talimatlarına uymayan partililere engel olmak için genel merkezden bir grup yönetici alelacele İstanbul'a uçtu... Bunlar MHP'nin son haftalarda yaşadığı olaylardan başlıklar.

Tüm bu gelişmelerden sonra Türkeş, oğlu ve iki damadının aday olmasıyla başlayan fırtınayı dindirmek için aile bireylerini adaylıktan çekti. MHP'de gerilimli günler yaşanıyor. Türkeş'in liderliğiyle biçimlenen geleneksel hiyerarşinin en katı işlediği parti olan

MHP'de sonunda ilk isyan patlak verdi. 24 Aralık erken genel seçimlerine tek başına girme kararı alan MHP'nin aday listelerini açıklamasının ardından partide başlayan huzursuzluk Türkeş'in tarihi bir geri adım atması ile şimdilik durduruldu. Bu öylesine bir huzursuzluktu ki, gövde gösterisi olarak tasarlanan MHP Küçük Kurultayı fiyaskoyla sonuçlandı. Türkeş, kurultay salonunun dolması için iki saat beklemesine rağmen sadece birkaç yüz kişiye hitap etmek zorunda kaldı. 12 Eylül darbesinden sonra MHP yerine kurulan Milliyetçi Çalışma Partisi'nin bünyesinde yaşanan ayrışma, Muhsin Yazıcıoğlu ve ekibinin partiden ayrılarak Büyük Birlik Partisi'ni kurması gibi kriz dönemlerinde bile ödün vermeyen Türkeş'in geri çekilmek zorunda kalması parti içinde yaşanan huzursuzluğun vardığı boyutları gösteriyor.

Türkiye sağı üzerine araştırmaları ile tanınan Tanıl Bora, konu ile ilgili olarak SÖZ'e bilgi verirken şunları söylüyor: "Türkeş'in ölümünden sonra, MHP'yi çok ciddi bir sorun bekliyor. Liderlik tarihi ve misyonunu herhangi birinin sürdürmesi beklenemez. Bu MHP'yi parçalanmaya götürebilir." MHP'de "İslamcılar" ve "yenilikçiler" olarak ortaya çıkan eğilimler arasında zaman zaman çeşitli sürtüşmelerin ve gerilimlerin yaşandığı gözleniyor. Tarihinin en parlak dönemini yaşayan Türkçü hareket giderek kentli bir parti olmanın kaçınılmaz sonucu olarak, kentlerde yaşayan orta sınıf gençlerinin ve metropollü iş adamlarının partisi olurken, geleneksel yapısında barındırdığı Türk-İslam sentezinin İslamcı yanına vurgu yapan kadroların da baskısını yaşıyor. İslamcı kesimler genel merkeze yönelik çıkışlarını "ülkücü mirası" hatırlatarak yapıyorlar. Bunlara göre adaylık, "ülkücü dava uğrunda şehit olanların yakınlarına" verilmesi gereken bir paye...

Türkeş'in ölümünden sonra su yüzüne çıkması beklenen çatışma ve ayrışmanın 24 Aralık seçimlerinden önce ilk ipuçlarını vermesi; veliahtın, oğlu Tuğrul Türkeş olacağı varsayımından kaynaklanıyor. Parti içindeki geleneksel kanat iyi eğitim görmüş, yabancı dil bilen ve fazlasıyla "batılı" bir görüntü veren oğul Türkeş'ten rahatsızlık duyuyor. 'Yenilikçiler' ise kendi standartlarına uymasına karşılık Tuğrul Türkeş'in geleceğin lideri olmasını soyadından dolayı istemiyorlar. Bu kesimlere göre Türkeş ismi ve aile hiyerarşisi ile politika yapmak, belli bir aşamadan sonra partiye zarar verecek...

Program ve tüzük taslakları hazır

Haber Merkezi - Birleşik Sosyalist Parti ve Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi ile sosyalist aydınların ve çeşitli çevrelerin oluşturmaya karar verdikleri yeni birleşik partinin kuruluş hazırlıkları hızla sürüyor. Sol ve sosyalist çevrelerde geniş bir ilgi ve umutla karşılanan yeni partide yer almayı kararlaştıranlar da giderek artıyor. 26 Kasım'da Kazablanka Salonu'nda yapılan toplantıya katılan YÖN dergisi çevresi de yeni partide yer alacak güçlerden biri olarak dikkat çekiyor.

26 Kasım toplantısından sonra kurulan çeşitli komisyonlar hiç vakit kaybetmeksizin çalışmalarını yoğunlaştırırken, partinin program ve tüzük taslakları son şeklini aldı. Türkiye'nin en geniş ve sahici emek partisi olması beklenen partinin kendisini 'emek eksenli bir parti' olarak tanımladığı belirtilirken, program taslağının da 'sosyalizm hedefli' olacağı bildirildi.

26 Kasım'dan sonra oluşturulan program komisyonu çalışmalarını büyük bir hızla tamamlamaya çabalarken Kazablanka toplantısı için hazırlanan çağrı metni, taslak için 'genel bir çerçeve' olarak benimsendi. Gerek daha önceki görüşmeler ve toplantılarda, gerekse de son olarak Kazablanka'daki kitle toplantısında sosyalizm üzerine yapılan tartışmalardan sonra program taslağının 'sosyalizm hedefli' olarak hazırlanmasının şaşırtıcı olmaması gerektiğini belirten komisyon üyeleri, bu tartışmaların yanlış mecralara kaydığı kanısındalar. Yeni birleşik partinin kuruluş çalışmalarına katılan ve bu partinin içinde yer almaya kararlı olan çevrelerin sosyalizme karşı bir tutum ve anlayış içinde olmadığını vurgulayan komisyon üyeleri bu durumda program taslağında sosyalizm hedefine yer verilmesinin de bir sorun yaratmayacağını belirttiler.

Tüzük taslağının da hazır olduğunu bildiren tüzük komisyonu üyeleri son birkaç rötuşa ihtiyaç olduğunu ifade ederken, yeni partide 'fahri üyelik' hakkının bulunduğunu belirttiler.

Kurucu sayısı üzerine tartışmalar devam ederken, sayının 250 ile 400 arasında olabileceği belirtiliyor.

Öte yandan, 10 Aralık Pazar günü İstanbul'da olağanüstü olarak toplanacak Birleşik Sosyalist Parti Genel Yönetim Kurulu yeni birleşik partinin kuruluşu ile ilgili olarak partinin olağanüstü konferansının toplanmasını görüşecek. BSP konferansında yeni partinin kurucuları arasında BSP'den kimlerin yer alacağı da karara bağlanacak.

Tartışırsak bizi öcüler mi yer?

Metin ÇULHAOĞLU

BSP ile GBK'nın tek parti çatısı altında buluşması, kim ne derse desin, Türkiye solu açısından önemli ve anlamlı bir gelişme sayılabilir. Bu olumlamayı, böylece düşlerdeki partinin nihayet ortaya çıkacağına inandığımdan falan değil, Türkiye solunun bu zeminde bir derlenmeye (ve sadeleşmeye) gereksinim duyduğunu düşündüğümden yapıyorum. Bir de, aksi yöndeki bazı göstergelere rağmen, yeni oluşumun, içeriği bugünden tam kestirilemeyecek iç dinamikler yaratıp solu şöyle ya da böyle ileri taşıyabileceği varsaydığımdan...

Böyle bir olanağın daha en baştan kısırlaştırılmaması için, bazı gerilim noktalarının üzerine gidilmesinde, bunların gerilim noktaları olmaktan çıkarılmasında yarar vardır. Örneğin, BSP'deki kuramsal-ideolojik tartışma fobisinin yeni oluşuma da taşınması önlenmelidir. Anımsanacak olursa, BSP'de hemen her tür kuramsal-ideolojik tartışmadan "aman bölünürüz" endişesiyle uzak durulmuş, bu uzaklık "hayatın içinde olma", "kararı sokağa bırakma" ve "söz böler eylem birleştirir" gibi son dönemin moda klişeleriyle haklılaştırılmaya çalışılmıştı.

Şimdi, yeni oluşumun eşiğinde, üstelik işler "geri dönülmez noktaya gelmişken" birkaç konuda netlik gerekmektedir.

Kuramsal-ideolojik tartışmayı önemseyenlerin derdi, bu ülkede marksist bir sosyalizmin hangi dolayımlarla, ne tür ideolojik yapılarla ve söylemlerle sınıfa ulaşabileceği konusunda, birikmiş ve güncel sınıf deneylerinden de hareketle bazı çerçevelerin oluşturulmasıdır.

Bir kere, parti içinde kuramsal-ideolojik tartışmaların gerekliliğine inananların, diyelim genç Marks ile olgun Marks arasında epistemolojik bir kopuştan söz edilip edilemeyeceği ya da Lukacs ile Brecht arasındaki gerçekçilik tartışmasından kimin galip çıktığı gibi konuları parti gündemine sokup, sonra alınacak sonuca göre maraza çıkartmayı planladıklarını herhalde kimse sanmıyordur. Kuramsal-ideolojik tartışmayı önemseyenlerin derdi, bu ülkede marksist bir sosyalizmin hangi dolayımlarla, ne tür ideolojik yapılarla ve söylemlerle sınıfa ulaşabileceği konusunda, birikmiş ve güncel sınıf deneylerinden de hareketle bazı çerçevelerin oluşturulmasıdır. Mesele bundan ibarettir. Yoksa, zaman zaman demagogca iddia edildiği gibi "hiç iş yapmayalım, oturup tartışalım" diyen kimse yoktur.

Ama bugün, az önce söylenenden çok daha önemli bir olgu vardır ortada ve asıl netlik bu konuda gereklidir. Konu, kuramsal-ideolojik tartışmalara en fazla karşı çıkar görünenlerin bizatihi kendi konumlarının ve söylemlerinin katıksız ideolojik oluşuyla ilgilidir. Aynı, "ideolojiler öldü" savının kendisinin tastamam ideolojik oluşu gibi...

"Yeni tipte parti" fikrinin her türden yönetim, hiyerarşi ve disiplin mekanizmasını karşıya alabilecek bir uca götürüldüğü; örgütlü ve ideolojik belirlenimli parti militanının karşısına neredeyse yarı anarşizan ve biraz da nihilizan bireyin çıkartıldığı "yeni toplumsal hareketler"e işçi sınıfı ile eşit misyon tanındığı, "tabancılık" merakının her türden öncülüğü "bir numaralı halk düşmanı" saydıracak ölçüde abartıldığı, partinin bir mücadele aracı olmaktan çok, özel bir yaşam ve özgürleşme alanı sayıldığı, güncel olanın, tarihsel olanı ve gelecek perspektifini silecek noktalarda kutsandığı ve nihayet, sosyalizmden söz etmek kaçınılmazlaştığında da bunun önüne mutlaka bir başka sözcük (özgürlükçü, anti-bürokratik, vb.) ekleme gereğinin duyulduğu her yerde, kimse aksini iddia etmesin, bal gibi yoğun bir ideoloji vardır.

"Olmasın" demiyorum. Olsun, olmalıdır. Ama başkası da olacaktır. Başkası da olduğunda, parti anlamı bir iç dinamik kazanabilecektir. Bu iç dinamiğin iç dinamite dönüşmesin izin vermemek ise bizim elimizdedir. Gerekli olan, karşılıklı anlayış, dinlenme ve tahammüldür. Örneğin, batıda, özellikle bazı yeni sol akademisyenlerce geliştirilen "yeni zamanlar" tezlerinin ve önerilerinin herhangi bir özgünlük ve pırıltı katılmaksızın, gümrüksüz biçimde Türkiye soluna aktarılıp "gerçek sosyalizm" biçiminde lanse edilmesine benim itirazım yok. Çünkü bu da bir ideolojik çıkıştır, ideolojik bir dinamik yaratır. Ama, bu tezlere karşıt tezler ileri sürüldüğünde, yapılan öneriler eleştirildiğinde, yani ideolojinin karşısına ideolojiyle çıkıldığında da kimsenin "canım biz bu leninist yaveleri biliriz" türü bir kestirmeciliğe hakkı olmamalıdır.

Aynı şekilde, Türkiye sosyalist hareketinde leninist örgütlenme anlayışının hakkının bugüne kadar ne ölçüde verilebildiği hayli tartışmalı iken, birtakım insanların, sanki ömürlerinin yarısı leninist örgütlerde geçmiş gibi ikide bir "biz de eskiden o monolitik parti anlayışını savunurduk" türü sözler etmeleri ve bugünkü partileşmeyi Leninist örgütlenmenin tarihsel alternatifiymiş gibi sunmaları da düpedüz ideolojik bir konumlanıştır.

Özetle, kim ne derse desin, ortada net angajmanlar, tercihler vardır. Olsun. Ama bunlar açıkça dile getirilsin, tartışılsın. Eğer meramımı tam anlatamadıysam, genel olarak günümüz solunun ve özel olarak da oluşum halindeki partinin bugünkü duyarlılıklarına, kulağına ve ruhuna cuk oturacak tarzda ifade edeyim, belki o zaman anlaşılır:

Ben partide sahici ideolojik tartışma istiyorum. Ya siz?

Geçmiş/Gelecek

Ufuk URAS

Ö.Hayyam'ın "Ah edip de vah etme/ Bir geçmiş an için feryat etme/ Geçmiş, gelecek masal bütün bunlar hep/Eğlenmene bak ömrünü berbat etme" dizelerine pek kulak asmadan yeni parti projesini gerçekleştirenlerin doğal olarak, daha çok "nasıl bir gelecek istiyoruz" tasarımı üstünde yoğunlaştıklarını biliyoruz. Bütün bu olumlu çalışmalar bir yandan sürerken, hiç değilse yakın geçmiş olarak değerlendirebileceğimiz 12 Eylül süreci ile ilgili politik tahlillerin üstünde durmakta fayda var.

"Varlık" dergisinin sonbahar sayılarındaki faşizm dosyaları ve 12 Eylüller'in yıldönümlerinde kullanılan retorik, bu konunun netleştirilmesinin politik ve teorik önemini ortaya koyuyor. Türkiye solu yakın tarih analizine ilişkin henüz mutabakata varmış gözükmüyor. Kapitalizmin 1970'lerin ikinci yarısında yaşadığı kriz ve 12 Eylül darbesiyle devletin aldığı biçime yönelik değerlendirmeler, gelecek tasarımlarımızın zeminine ilişkin ipuçları sağlayabilir.

Kapitalizmin rekabetçi dönemlerini karakterize eden liberal yönetim biçimlerinin, emperyalizm ve tekelleşme süreci içinde yerini otoriter devlet biçimlerine bıraktığı söylenebilir. Dünya kapitalizminin tarihi yaşanan bir dizi bunalımın tarihidir. Kapitalizmin işleyiş biçiminden kaynaklanan bu bunalımlar, devlet biçiminin değişmesine yol açabilir de, açmayabilir de. Bunun için sermayenin yeniden üretiminde karşılaşılan zorluk ve tıkanıklıkların doğrudan kapitalist üretim tarzının hakimiyetini tehlikeye düşürecek ölçüde olması gerekmektedir.

Kriz durumlarında, hakim sınıf içerisindeki değişik eğilimler arasındaki çelişkiler de artar ve bu çelişkileri liberal bir devlet biçimi içinde çözmek zorlaşır. Hakim sınıf, çelişkilerini kendi içinde çözmeyi başaramadığında, devleti olağan burjuva devleti kurallarına göre işletmekten vazgeçmeye, kamu özgürlükleri, kuvvetler ayrılığı gibi temel ilkeleri terketmeye yönelir. Bu durumda, hakim sınıflar, devleti bir kurtarıcının eline teslim eder ve kurtarıcı da genellikle sınıflarüstü bir konumda yer alıyormuş gibi görünür, ama son kertede hakim sınıfın çıkarlarını savunarak düzeni korur. Kriz dönemi atlatıldıktan sonra, hakim sınıf yeniden siyaset sahnesine çıkarak burjuva demokrasisi kurallarını devlete egemen kılar.

Bu sürecin politik/teorik adlandırılmasına gelindiğinde, "askeri diktatörlük" gibi betimleyici ve pek de bir şey ifade etmeyen kavramlarla, "otoriter popülist" (Stuart Hall) gibi analitik özelliği zayıf kalan ve belki de stalinist rejimler için daha uygun olabilecek yaklaşımları bir kenara koyacak olursak, geriye kalan bonapartizm ve faşizm kategorileri üzerinde durmak gerekir.

19. yy'ın ortasında henüz rekabetçi bir aşamada bulunan bir kapitalist toplumda, Fransa'da ortaya çıkan somut ve tarihi bir kriz durumuna tekabül eden bonapartizmin, bir tikel hükümet biçimi mi, yoksa bir devlet biçimi kategorisi içinde mi değerlendirilmesi gerektiği tartışmaya açık gözüküyor.

Faşizmdeyse işçi sınıfının burjuvaziye yönelik doğrudan ve açık bir tehdidinin varlığı söz konusu ve biliyoruz ki, kapitalizmin yarattığı iki temel sınıf arasındaki ilişkinin niteliği bu süreci tayin ediyor. Burjuvazi ile işçi sınıfı asrasındaki hesaplaşmanın yarattığı bunalım dönemlerinin devlet biçimi olan faşizme karşın, bonapartizmde, burjuvazinin değişik fraksiyonları arasındaki çelişkilerin tayin edici olduğunu görüyoruz. Bonapartizm, krizin henüz keskinleşmediği koşullarda geçerli iken, krizin hat safhada keskinleştiği dönemlerin siyasi çözümü olarak ortaya çıkan faşizmde ise burjuvazinin değişik fraksiyonları kenetlenebiliyor.

Marx'da genel bir "bonapartizm" kategorisi bulunmadığı gibi, III. Napolyon döneminin hükümet biçiminde küçük toprak sahipliğinin önemini biliyoruz. Gericiliğini küçük köylülükten alan bir yapı var ve bu, rejimin kitlesel desteğini oluşturuyor. "Fransa'da İç Savaş"ta bir hükümet olarak değerlendirilen bonapartizmde, burjuvazi yönetme gücünü, işçi sınıfının politik etkisinden çok, kendi bölünmesinden dolayı gerçekleştiremiyor. İşçi sınıfının siyasi gücü önemli düzeyde değil ve burjuvazinin yapamadığını yıpranmamış askeri bürokrasi sağlıyor. Bürokrasi burjuvazinin organik temsilcisi gibi çalışıyor. Bonapartizmde, kitlelerin içerisinde örgütlenebildikleri sendika, meslek örgütü ve siyasi partilerin faaliyetine izin verilebilirken, faşizmde barışçı metotlar reddedilip, şiddete başvurularak burjuva legalizmini terketmek, sınıfları depolitize etmek için temel davranış haline geliyor.

980 öncesi işçi sınıfının siyasi gücü, hayatı felç edebilme kapasitesinin burjuvazinin hafızasından silinmediğini ve darbeyle beraber de işçi sınıfının tüm ekonomik ve siyasi kazanımlarını kaybettiğini ve açık bir yenilgiye uğratıldığını belki Nişantaşı entelektüelleri dışında herkes biliyor.

Bütün bu söylenenlerin eksesinde darbeyle beraber nasıl bir siyasal dokuyla karşılaştığımızın anahatları ortaya çıkıyor. Yükselen "sivil" faşizm tartışmaları, bize 12 Eylül'le beraber devletin nasıl yeniden yapılandığı gerçeğini unutturmamalı. Bu temaları detaylandırmak için bu köşe belki yetersiz, ama her şey bir yana, şurası açık ki, diyelim "faşizm" gibi bir olguyu sınıfsal kategorileri kullanmadan, "içimizdeki faşizm", "iktidar arzusu" vs. gibi moda saiklerle ele alabilme "olgun"luğundan görüldüğü üzre maalesef/kendimi hâlâ uzak görüyorum.

Seçimlerde Aleviler ne yapacak?

Erdoğan Tatlav

Sivas katliamı sonrasında Alevi hareketi içinde başlayan büyük uyanış Gazi katliamının ardından Alevilerin büyük çoğunluğunu kapsayan bir örgütlenme hareketine dönüştü. Alevi Bektaşi Temsilciler Meclisi bu temelde oluştu. Ancak bu atılım da, bir yandan devletin manipülasyon girişimleri, diğer yandan kendi sınırlarını aşmaya yöneldiği noktada kendi doğal sınırlarına çarpmakta gecikmedi.

Alevilerin kendilerini bir parti olarak gerçekleştirmeleri doğrultusunda uzun zamandır sürdürülen ve giderek aşıldığı sanılan yönelim bazı Alevilerce hayata geçirilmeye başlandı. Oysa Aleviliğin bir kültürel kimlik olması gerçeği, onun siyasal arenadaki sınıfsal kimlikler karşısında bütünsel bir dayanıklılığa sahip olmasını engelliyordu. Partileşmenin de bu duvarı aşması mümkün görünmüyordu. Bunca sınıfsal çelişkiyle parçalanmış bir ülkede, bu parçalanmaları kendi içinde de yaşayan Alevilerin blok bir tavır geliştirmeleri eşyanın tabiatına aykırıydı. Nitekim öyle oldu.

Alevi camiasında bölünmeler

Seçime doğru Alevi camiada ciddi bölünmeler yaşanmaya başlandı.

Alevi sermayesinin bir kesimi, Cem Vakfı önderliğindeki arayışlarını ağırlıkla DYP'de noktaladı. Kendini Alevi kimliği temelinde tanımlayan, ancak sağla girilen bu eklemlenmeyi de hazmedemeyen, ağırlıkla sosyal demokrat olan Aleviler ise, bu atmosferde Demokratik Barış Hareketi (DBH) adı altında örgütlenmeye başladılar. Bunun dışında kalan Aleviler, Pir Sultan Abdal Dernekleri ve Nefes dergisi başta olmak üzere, geleneksel tavırlarında olduğu gibi sosyal demokrasinin solundaki güçlere olan desteklerini sürdürmeye ve yeniden tanımlamaya yöneldiler.

Bu noktada Alevi Bektaşi Temsilciler Meclisi temeli üzerinde oluşturulan DBH'nin, bağımsız adaylar çıkartmakla, emek, barış ve özgürlük güçlerinin birleşik seçim etkinliğini bölmesi yanı sıra, içine girdiği partileşme yönelimiyle de Alevilerin özgürlük ve eşitlik mücadelesine daralma ve etkinlik kaybı getireceği özellikle belirtilmelidir. Bağımsız aday çıkarma yöneliminin, bölünmenin ve bölmenin herkesten çok kendilerini vurduğunu bilmenin sağduyusundaki Alevi camia içinde de ciddi tepkilere neden olduğu bilinmektedir.

Her ezilen güç gibi, bağımsız kimlikleriyle kendilerini gerçekleştirme problemi yaşayan Alevilerin, bunu gidermeye yönelik her adımı kuşkusuz meşru ve doğaldır. Kapitalizm öncesi dönem emekçilerinin ilkel sosyalist ideolojisi olan Aleviliğin bugün de bir kültür olarak değeri büyüktür. O, eşitlikçi ve özgürlükçü kimliğiyle Türkiye'nin emek ve özgürlük güçleri açısından vazgeçilemez bir kültürel-toplumsal temel sağlamaktadır. Ne var ki, modern politikanın ancak modern zeminde yapılabileceği gerçeğini unutanların kendi amaçlarına yabancılaşmaları da kaçınılmazdır.

Aleviliğin günümüz gerçeğine bir kurtuluş projesi olarak yanıt vermesi mümkün olmadığı gibi, Aleviler dışındaki diğer emek ve özgürlük güçlerini kucaklayan bir savunma ideolojisi olması da mümkün değildir. Yanlış kullanılan silahın kendi sahibini vurması gibi Aleviliğin doğrudan bir siyaset öznesi haline getirilmesi de, Alevilerin diğer emek ve özgürlük güçleriyle bütünleşmesini engelleyeceği gibi, kendi etkinlik alanını da gerileten bir işlev görecektir. Sosyal demokrasinin yaşadığı çöküntünün, düzen karşısında boyun eğen konumuyla ilgisi açıkken, DBH'nin sosyal demokrat bir hareket olarak örgütlenmeye yönelmesi ise ikinci bir talihsizlik olarak anılmalıdır.

Devletin Alevilere yönelik geleneksel politikası öncelikle özümsemeye ve etkisizleştirmeye yönelik olmuştur. Bu gelenek bir tek kemalizm döneminde farklılaşmış, ancak bu farklılaşma da şeriatçı güçlere ve Kürt hareketine karşı bir yedekleme politikasının ötesine geçememiştir. Bu dönem sonrasında Osmanlı geleneği yine baskın çıkmış ve Alevi hareket kimliğini gizlemeye ve boyun eğmeye zorlanmıştır. Öyle ki CHP'ye destek verirken bile kendini özgürce ifade etmesi engellenmiş, doğrudan saldırıya maruz kalmamak karşılığı kayıtsız bir desteğe mecbur kılınmıştır.

Devletin değişen politikası

Ancak gelinen noktada Alevilik artık bu baskı çemberini kırmış, kimliğiyle ve eşit bir özne olarak kabul edilme talebini topluma ve devlete dayatır bir konuma yükselmiştir. Sosyal demokrasinin de tam bir çöküntü yaşadığı bu dönemeçte Aleviliğin düzen içi tutulabilmesi ve daha ötesi Kürt hareketinin ayağa kalktığı bir gerçeklikte ona ve sola karşı kullanılabilmesinin tek yolu, bu kimliğin düzen içi temsilinin tanınmasından geçmektedir. Şeriatçı hareketin düzeni sarsan boyutlara ulaşmasının yarattığı kaygılar da eklenince devlet, Alevileri de tanıyan bir çizgiye geri çekilme yoluna girmiştir. Alevi sermayesinin ulaştığı boyutlar da bu yönelimi kolaylaştırmış ve bu noktadan itibaren, Aleviliği düzen içi tutmak, Kürt hareketine, şeriata ve sola karşı bir dengeleme gücü olarak kullanmak çerçevesinde 3 trilyon dahil, Diyanet'te temsil ve tanınma gibi rüşvetlerle devletle barışmasının sağlanması yoluna gidilmiştir.

Bu değişimler üzerinden DBH'nin nesnel konumu, düzen içinde Alevilerin temsili boşluğunu doldurma gereğine oturmaktadır. Düzeni onardığı oranda çökmüş olan sosyal demokrat hareketi bu kez Alevilere taşıttırmaya kalkmak, Alevi hareketinin tarihsel misyonu açısından tam bir trajedi örneğidir. Pir Sultanlar'ın, Şeyh Bedrettinler'in onurlu yükünü taşıyan Alevi geleneğinin tam da bağımsızlaştığı bir dönemeçte, sadece Diyanet'te temsil edilmek değil, aynı zamanda kendini sosyal demokrat bir düzen partisi olarak kurmaya kalkmasından daha talihsiz bir gelişme olamayacağı açıktır.

Özellikle anımsatmak gerekir ki, kendini Türkiye'nin temel sorunları bütünlüğünde tanımlamayan hiçbir girişimin siyasal parti olarak başarı şansı olamaz. Bu durum salt toplum çoğunluğuyla bütünleşebilme açısından değil, aynı zamanda Alevilerin hak ve çıkarlarının etkin korunması açısından da böyledir. Kaldı ki Alevilik, Şeriat gibi siyasal bir ideoloji de değildir. Bu nedenle siyasal bir parti şemsiyesi oluşturamaz. Kendini parçanın çıkarları ve tepkileriyle ortaya koyan bir hareket, diğer emek ve özgürlük güçleriyle bütünleşemeyeceği gibi, modern bir siyaset zemininde düzen tarafından diğer güçlere karşı kullanılmak gibi bir handikapla da karşı karşıyadır.

Aleviler ve sosyalist hareket

Dolayısıyla Alevilere düşen, Türkiye'nin diğer ezilenleriyle birlikte, onların tümünü kucaklayabilecek modern bir ideolojik şemsiye altında, elbetteki kendi özgün kimliğini koruyarak, her türlü ezme ilişkilerine karşı eşit ve özgür bir Türkiye kurma mücadelesine katılmaktır.

Kuşkusuz Alevilerin sosyalist hareketle ilişkilerinde yaşanan tıkanıklıkta sosyalistlerin de önemli bir payı olduğuna işaret edilmelidir. Sosyalist hareketin, gerek kendini toparlayıp güven vermekteki eksiklikleri, gerek Alevi hareketin emekten yana politik geleneğini, eşitlikçi ve demokratik kültürel konumu gereğince değerlendirememesi, aradaki diyaloğu zayıflatmaktadır. Gelinen noktada Alevi hareketiyle etkin bir ilişki Kürt sorunu gibi özgün yapısını kabullenen bir yerden geliştirilebilecektir. Onun modern bir ideoloji olmadığı ve çağını doldurduğu gerekçesiyle kimliğini terkederek tümüyle sosyalist harekete eklemlenmesi şeklindeki dayatma ise, Alevi hareketle farklılıklara saygı temelinde kapsayıcı bir ilişki kurulmasını engellemektedir.

Hakları da sorumlulukları da paylaşalım

İlkay ALPTEKİN DEMİR

ORMAN Yasası değişikliği Meclis'ten geçmiş, Cumhurbaşkanı'nca onaylanıp, yürürlüğe girmiş. Devlet orman niteliğini kaybetmiş orman alanlarını halka dağıtacakmış. Çevreci örgütler kamuoyunu uyarıyor, bu talan yasasının iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına çalışıyorlar. Seçim telaşında bir parlamento ve medya onları duymuyor.

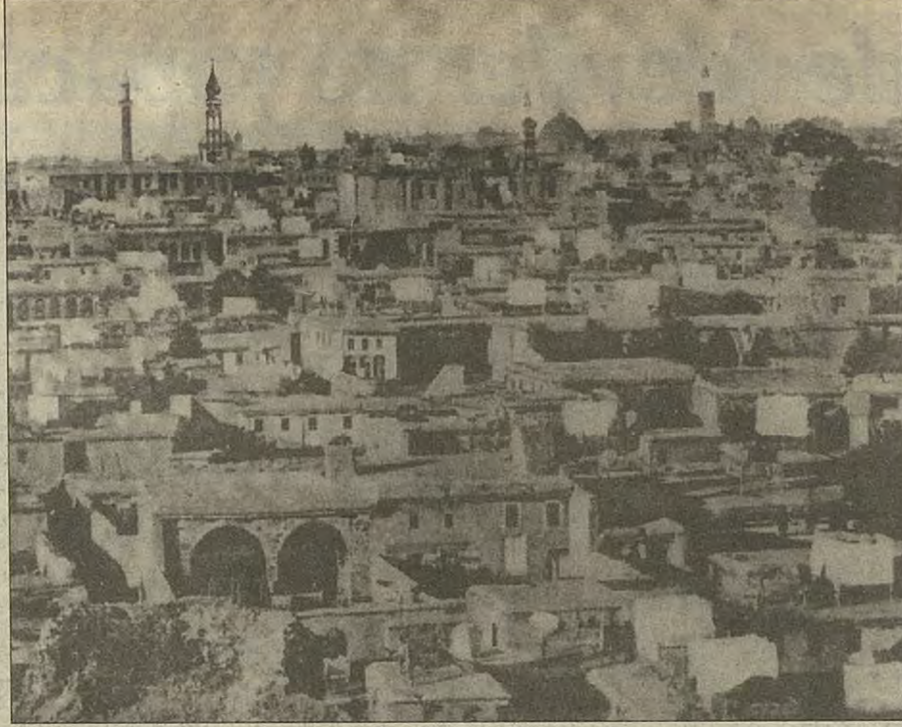
Ben bir yurttaş olarak doğanın ve ormanların tahribine ve talanına karşı beni uyaran örgütleri duydum, ormanların tahribine ve her seçim öncesinde talan yasaları çıkarılmasına karşı tek çarenin yurttaş duyarlılığı olduğuna inanıyorum. İyi ki varsınız diyorum bu örgütlere. Bize ulaşmanın yolunu bulursanız, aslında hiç de yalnız değilsiniz. Talan kendi zıddını da doğuruyor. Arazi rantının kapsamı genişledikçe, talana karşı yurttaş duyarlılığı da artıyor. Zaman zaman bölge halkının çıkarları talana karşı mücadeleyle çelişiyor, kâh orman köylüleri, kâh turistik bölge sakinleri aslında bir avuç büyük çıkar çevresinin tekelindeki talana suç ortaklığını kabul edebiliyorlar. Ama bir yandan da insan–doğa ilişkilerine adına "yeni" denen aslında insan kadar eski bakış yeniden kabul görüyor ve büyümüş burunlarımız sürtülüyor.

İnsan ve doğa dostu derneklere hiç farkında olmadığım bu yasa değişikliği konusunda beni uyardıkları için bir yurttaş olarak teşekkür ediyorum. Ediyorum da, bir soru takıldı kafama, izin verirlerse onu da bu dostlarla paylaşmak istiyorum. Yasa iptal edilmez de, uygulamaya konulursa, devlet gerillaları saklıyor diye yaktığı toprakları kime dağıtacak? Oralar pek turistik bölge de sayılmaz ki kodamanlar kapışsın. Yöre halkına dağıtacak desek, sürülmeyen kaldı mı? Velev ki kaldı, ya bu halk yanan toprakları yeşertir, dağları yine şenlendirirse! Balkanlar'dan göçmen getirip yerleştirir desem, kim ister yağmurdan kaçarken doluya tutulmayı... Benimki de saçmalık, "öyleyse sorun yok" diyebilirler, insan ve doğa dostları, "demek ki Doğu'nun tahrip edilmiş ormanlık arazisi talan edilemeyecek, endişen niye?"

Belki de haklılar onlar, ama benim gözümün önünden yakılmış meşeliklerin görüntüsü bitmiyor. Doğu'nun yanmış meşesi, Batı'nın kurumuş çamına sesleniyor: "Hakları da sorumlulukları da paylaşalım." Bu slogan Dünya Sağlık Örgütü'nün. Bu yıl 1 Aralık Dünya AIDS Günü'nde bu sloganı yayınladı DSÖ. "Çağın vebası telaşıyla hakları ayaklar altına alınan hastalar adına, 15 milyon vakasıyla kendi kaderine terk edilen kara Afrika adına, Batı metropollerinin varoşlarında unutulmuş dışlanmışlar adına, dünyanın dört bir yanında sayıları günbe gün artan AIDS'e karşı korunmasız kadınlar adına. Dünya Sağlık Örgütü, devletlerin denetiminde bir örgüt olmasına rağmen, eşitsizliklere böylesine gözlerini kapayan bir dünyanın salgından kendini koruyamayacağını ilan ediyor. AIDS salgının dışlanmışları dünyaya sesleniyor: "Hakları da sorumlulukları da paylaşalım!"

Ve benim özel alanı politik alana, politik alanı mesleki alana, tüm alanları da düşlerine karışmış kafamda Tunceli'nin meşesi Bodrum'un çamına sesleniyor: "Eşitsizliklere göz yumarak insanla dengeni koruyamazsın, hakları da, sorumlulukları da paylaşalım!.."

Diyarbakır, 639 yılında müslüman Araplar tarafından alındığı zaman kent merkezindeki kilise camiye çevrilmiş. Ulucami (solda). Çan kulesi ve minarelerin bir arada bulunduğu 19. yüzyıl sonu Diyarbakır (sağda).

▼ "Biz de taş attık. Esefle, üzülerek söylüyorum bunu. Haço, haço! deyip, okuldan çıkan Ermeni çocukları kovalardık. Zaman zaman senede bir gün gelir eski Silvanlı Ermeniler; doğdukları, yaşadıkları evlerine bakıp bir, iki saat sonra giderler. Bugün aynı durum bizlerin başına gelmiş. Etme bulma dünyası. Onlar gibi ben de terketmek zorunda kaldığım evime bakmaya gittim, çevredeki yaşlı bir adam 'Ne bakıyorsun ulan!' diye bağırdı bana." Bunları söyleyen müslüman Vahit, adı sorulduğunda Vahityan diyor.

Diyarbakır'da azalanlar

Yelda

Ders kırar gibi, kurultaydan kaçıp kaçıp görüşmeler yaptığım hemşehrilerimle konuşurken aslında kendimi aradım. Onların hayat hikayelerini dinlerken kendi masalımı bulmak için sorular sordum: Silvan'ı, Bitlis'i, Ahlat'ı, oralarda yaşayanları bilir misiniz? Biz kimlerdeniz?.. Bunlar çok mu önemli? Hayır ama köklerimi tanımamın kime ne zararı var?.. "Aslını inkar eden şerefsizdir, Kürt de olsa, Türk de. Senin deden de Türklüğünü inkar etmemiş, bunda ne kötülük var?" Bu da, "Vahityan"ın, kendisi gibi Silvanlı olan arkadaşının sözleri...

1954 doğumlu Şeyhmus Diken, Diyarbakır Ticaret Odası II. Başkanı idi, ben yanına varmadan üç gün öncesine kadar. Son genel kurulda RP'lilerin de yönetime girmesiyle bu görevi sona ermiş ama yine de yönetim kurulu üyesi. Onunla, küçük dükkanında konuştum. Her birimizin hayatı roman. Diken'in, romanın başı olarak bildiği yer, Ahlat: "Annemin babası Şoför Osman -böyle demesen bilmezler-, Ahlat'a ve Bitlis'e ilk kamyonu götüren adam. Annem kundaktayken, 32 yaşında ölmüş, mezarı Ahlat'ta. Anneannem, kocası ölünce Diyarbakır'a geliyor. Diyarbakır ticaret merkezi olduğundan ekonomik nedenler çevre insanlarını buraya çekiyor. En çok da **'93 Harbi'**nde zorunlu göçle gelinmiş. Muhacir dendiğine göre, siz bunlardan olmalısınız. Türklerden ve Ermenilerden çok eser vardır oralarda."

Şeyhmus Diken 3 yıl kaymakamlık yapmış. Mülki idare amiriyken,1982'de güvenlik soruşturması sonucunda düz memurluk görevlendirilince istifa etmiş.

Bölge'de yaygın olan bir isim, Şeyhmus. (Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Olağanüstü Hal Bölgesi diye geçen memleketimiz, halk arasında da "bölge" olarak anılıyor.) Adının tarihçesini dinliyorum, kimliğinin birinci maddesini: "Şeyhmus, kelime anlamı olarak, keskin, ustura gibi şeyh, şeyhlik bilincinde olan şeyh, mesleğini/işini en iyi yapan şeyh demektir. Diyarbakır-Mardin yolunda, 50, 55. kilometrede türbesi olan, Hz. Muhammed'le aynı dönemde yaşamış, halk arasında ermiş olarak kabul edilen Sultan Şeyhmus diye bir zat var. İnsanlar yılın belli aylarında Sultan Şeyhmus'a gider, adak adarlar. (Hafta sonları gidenler piknik de yapabilir ama içki içmemek kaydıyla tabii!) Çocuğu olup da yaşamayan aileler onun üzerine adak adarlar; derler ki, doğacak çocuğumuz erkek olursa ismini Şeyhmus koyacağız, ki yaşasın. Benim öyküm de öyle başlıyor."

Diyarbakır kültürünün Şeyhmus'u

"Benden önceki beş kardeşim bir yaşını doldurmadan çeşitli nedenlerle ölmüş. Hatta beşincinin adını Arife Yaşar koyuyorlar, o da yaşamıyor. Anne rahmine düşüyorum, diyorlar, erkek olursa ismini Şeyhmus koyacağız, Sultan Şeyhmus'un üzerine adayacağız. 7 yaşıma kadar saçım kesilmedi. Bu yüzden hocalar beni okula kaydetmedi. Yedi yıl dolunca, terazinin bir kefesine kesilen saç, öbür kefeye de ailenin ekonomik durumuna göre kağıt veya demir para konuyor. Sonra o para götürülüp yoksullara, ihtiyaç sahiplerine dağıtılıyor. Her yıl Sultan Şeyhmus'un ziyaretine giderken boynumda bir torba, 7 kapıya gidip dilendim; bakliyat, un, şeker türü, kısa sürede bozulmayan, çürümeyen şeyler. Bunlar Sultan Şeyhmus türbesinin bakımıyla ilgilenen müridlere veriliyor. Bir dayanışma örneği tabii. Hayat boyunca, ne kadar zaman bulursan, Sultan Şeyhmus'a gitmek zorundasın. Vallahi işte ben inanç minanç açısından değil de, bu tip şeylerle yetiştirildiğimiz için, bir vefa borcu anlamında da olsa, yolum Mardin tarafına düşerse, geçerken bir merhaba diyorum yani.

Yaşasın diye, ilk yedi yıl aile fertleri çocuğa giyim eşyası almıyor. Benim o dönemdeki eşyalarımın çoğu, Hançepek Mahallesi'nde kapı komşularımız olan Hıristiyan komşularımızın bana aldığı şeylerdi. Bedri Ayseli mesela bizim yakın komşumuzdu. Ereksin abla vardı, çok sevdiğimiz bir papazın karısı. O bana kıyafet almıştır. Benim kırklıyken giydiğim bir zıbın takımı var -annem kaldırmış, halen evdedir, yakasında "made in USA" diye yazar-, o komşularımız alıp getirmişler, Şeyhmus yaşasın diye. Diyarbakır'daki o mozaiğin son demine yetişebildik açıkçası. Ama işte, ülkenin her tarafında yaşanan ilkel siyasal kargaşa, Diyarbakır'ın mozaiğini de paramparça etti, berbat bir hale getirdi..."

Paramparçalığa karşı, birlikte yaşamayı arzusunu dile getiren bir mektubu -iki tarafın da iznini alarak- aşağıda yayınlıyorum. Diyarbakırlı öykücü Mıgırdiç Margosyan'a Diyarbakır'dan müslüman Salih'in yazdığı mektubu. Sarı çizmeli Salih değil elbet. Günü gelir, sevgi sözleri eden herkesin adını açıkça anarız...

Amid, Dikranagerd, Diyarbekir

"O küçelerden, küçe çıkmazlardan, Diyarbakır'ımızdan niye gittiniz? Ha! hocam, niye göçtünüz? O etnik zenginliği, cemaatleri, cümle esnafları Dişçi Alileri, Yemenici Tumasları, Demirci Haçoları, Kuyumcu Dikranları, Değirmenci Usoları, Öğretmen Nezihe hanımı bir arada kültürlerini, dillerini seve seve kullandıran, konuşturan, moşeleri, dacikleri, fılleleri uyum içinde ustaca barındıran, adı Diyarbekir de olsa, Dikranagerd de, Amed, Amid veya son ve kalıcı adıyla Diyarbakır da olsa, sizin, bizim buraların kimlere miras kaldığını gördünüz.

Başta yerel yöneticilerin sayesinde ve kendisinden başka görüşe yaşam şansı tanımayan devlet sayesinde insanlarımızın bir yozlaşma sürecinde nasıl da debelendiklerini görüp şahit oldunuz. Sonunu kestiremedikleri bu oyunun içinde sonun bir karanlığa çıktığını görememeleri çok acı. Burada köktendincilerin adından sıkça söz etmek ve bu sürecin tertipçisi diye onlardan söz etmek, bu iştahla başladığım satırların, mektubun içinde büyük bir talihsizlik olsa gerek. Onun için sizi de tekrar tekrar üzmeyeceğim.

Evet hocam gittiniz de iyi mi oldu? Bizim buralar için iyi olmadığı muhakkak. Veya kalsaydınız neler olurdu? Bazen aklımdan çok düşsel şeyler geçiyor. Olasılığından bile söz etmenin çok sıradışı kalacağı şeyler. Yukarıda söz ettiğim yerel yöneticilerden birinin yerinde belki şu anda sizden biri olabilirdi. Mesela, Hançepek'in de görev alanı içinde olduğu Suriçi Belediye Başkanlığı koltuğunda neden olmasın; siz evet Suriçi Belediye Başkanı Mıgırdıç Margosyan olabilirdi. Ya da bir başkası, örneğin Attar Yusuf, Pilo dayı, Sobacı Ohannes, Der Arsen, Kirve Bedo ya da o sürüyle Haçolardan, Moşelerden, Dikranlardan biri olabilirdi.

Veya biraz daha ileri gidelim, bunca erkek dururken, evdeki işi gücü bırakıp, yani hamur yoğurmak, çocuk doğurmak ya da burnundan ağzına kadar sümüğü akan, vang, vang vanglayan veletlerin karnını doyurmak gibi asli ve ebedi işlerini bırakıp belediye başkanlığına soyunan bir yüzkarası çıkamaz mıydı? Olamaz mıydı? Vanes, Viktorya, Arşaluys, Ağgik, Lüsye, Verjin bacolardan biri, bu işi, o şimdi bu görevde bulunan ve mestan kadar aklı olmayan o mankafalardan çok daha iyi yürütülebilirdi.

Evet hocam, o güzelim sokak, o kültürlerin beşiği Diyarbakır'ımızın yüzakı, artık Dünya'ca tanınan ünlü Gâvur mahallesi, Hançepek'imiz şimdiki gibi acımasızca iki adımda bir kahveyle çevrilmezdi. Neler neler yapılmazdı. Örneğin Hançepek'teki dispanserin isminin önüne o ismiyle ünlü kocakarı, Kure Mama'nın ismi konulabilirdi. "Kure Mama Dispanseri". Ya da Yenikapı'daki sağlık ocağının ismi Kure Mama Sağlık Ocağı olarak değiştirilebilirdi.

Hani o top oynadığımız meşhur Gâvur Meydanı'nda şimdi de o yamuk yumuk evlerin yerinde Ermeni gençlerinin okuduğu bir "Surp Haç Lisesi" yükselebilirdi. İğneci Erşelusların evinin yanındaki kastal var ya! Şimdi aynı heybetiyle akıyor olabilirdi. Hem de gece gündüz. Ve adı da Meleyni ya da Zakar, ya da Hamravat kastalı olabilirdi. Sonra hamamlarımız Paşa Hamamı, Çardaklı ve Deve hamamları şimdi çalışıyor. İçeriden çıkan o, yanakları al al olmuş kızlarımız ve onları dışarıda bekleyen, hamam önünde veya ara sokaklarda yürekleri Çingene davulcuların davuli kimi güm güm hoplayan nice Mıgırdiç'ler olabilirdi.

Sizin anlatımınızla, sizin dilinizle yani Margosyan tarzıyla bir mektup yazmaya çabaladım. O hazzı, o keyfi yani benim sizden aldığım keyfi, mutluluğu size verebildiysem, sanırım benim de kulaklarım çınlayacak. Aslında bu dili, bu tarzı biz arkadaşlar son aylarda hep kullanır olduk. Arkadaşlar özellikle yazmamı istediler bunu. Mestan, Kejo, Ciger Yaşar, Zangoç Uso ve cümle kahramanlarınız artık bizim de dilimizde, yüreğimizdeki kahramanlar...

İngiltere ilticanın önünü kesmeye çalışıyor

İngiliz hükümeti son 10 yılda hızla artan ekonomik nedenli ilticaları önlemek amacıylaçıkardığı yeni yasa 1 Aralık 1995 tarihinde yürürlüğe girdi. Yasa, İngiltere'yi ilticacılar için cazip bir ülke olmaktan çıkarmaya çalışırken çeşitli önlemler, kısıtlamalar ve keyfi ölçüler getiriyor.

Yeni göçmen yasasına göre ülkeler iki ayrı liste halinde emniyetli olanlar ve olmayanlar diye ayrılıyor. Bu uygulamaya göre, emniyetli olarak saptanan herhangi bir ülkeden gelip de iltica etmek isteyenlerin talebi doğrudan reddedilecek. Diğer ülkelerden gelen ilticacıların talepleri ise hızlı bir şekilde sonuçlandırılacak.

Emniyetli ve emniyetsiz ülkeler ayırımının ne kadar sübjektif ve keyfi ölçütlerle yapıldığı, Nijeryalı yazar Ken Saro-Wiwa ve diğer sekiz siyasi tutuklunun idamı ile hemen anlaşıldı ve böylece daha yasa yürürlüğe girmeden ortaya çıkardığı durum görüldü. Ken Saro-Wiwa'nın idamının yarattığı tepki üzerine emniyetli ülkeler listesine alınan Nijerya ve Cezayir bu listeden çıkartıldı. Ayrıca Nijerya'nın Commenwealth üyeliği de askıya alındı. Türkiye şimdilik emniyetli ülkeler listesinde bulunmuyor.

Yeni yasanın ilticacıları yakından ilgilendiren diğer yanı sosyal güvenlik yardımları ile ilgili. Yeni yasaya göre 8 Ocak 1996'dan sonra İngiltere'ye girip iltica başvurusu yapanlar kesinlikle sosyal yardım alamayacaklar. İngiltere'ye girişte sınır kapılarında iltica edenler ise başvuru talepleri sonuçlanıncaya kadar sosyal yardım alabilecekler.

Halen iltica talebinde bulunup da henüz işlemleri sonuçlanmamış olanlarla ilgili olarak da aynı yasa şu uygulamaları getiriyor; 12 Ekim 1995'den önce iltica başvurusunda bulunanlar işlemleri sonuçlanıncaya kadar sosyal yardım alacaklar. Ancak bu konumda olup da 12 Ekim 1995 ve 8 Ocak 1996 tarihleri arasında iltica başvurusunda bulunanların sosyal yardımları ise 8 Ocak 1996'dan itibaren kesilecek.

Ayrıca bu yasaya göre çalışma izni olmayan yabancıların çalıştırılmasına veya kayıtdışı işçi çalıştıranlara 5 bin pound gibi ağır para cezaları verilebilecek.

İsviçre'de 'Birlikte geleceğe yürüyüş' paneli yapıldı

BSP İsviçre Koordinasyon Kurulu tarafından düzenlenen 'Birlikte Geleceğe Yürüyüş' paneli 26 Kasım 1995 Pazar günü İsviçre'nin Zürih kentinde yapıldı. GBI sendikasının salonunda yapılan ve yaklaşık 200 kişinin izlediği panelin konuşmacıları BSP Genel Yönetim Kurulu üyesi Saim Koç ile Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi'nden Ahmat Asena idi.

İlk konuşmacı olan Asena, GBK Parti Girişimi'nin tercihini anlattı. Başlangıçta BSP'nin de, GBK girişiminin de farklı düşüncelere sahip olduğunu sandıklarını, ama heyetler düzeyinde sürdürülen tartışmalar ve sokaktaki birlikteliğin aradaki mesafeyi kısalttığını belirten Asena, her iki girişimin birlikteliğinin aritmetik bir toplam olmadığını, bu iki girişim dışında da önemli bir kitlenin bu sürece katıldığını vurgulayarak, Türkiye'de yeni bir sol dalgaya ihtiyaç olduğunu bildirdi. Emeğin doğrudan politikaya müdahalesini sağlamak için parti gibi bir araca ihtiyaç olduğunu hatırlatan Asena, yakında kurulması beklenen ortak partinin buna uygun olacağını belirtirken, politikaya müdahalenin ancak sokakta olabileceğini de vurguladı.

Saim Koç ise, BSP'nin bilindiği gibi değişik grup ve çevreleri içeren birleşik bir sosyalist parti olduğunu, ama Türkiye sosyalist hareketinin birlik sorununun henüz çözülmediğini ve bu sorunun çözümü doğrultusunda bir adım olmakla birlikte, BSP'nin başından beri bu gerçekliğin bilincinde davrandığını belirtti. GBK girişimi ile yapılan ilk görüşmelerde her iki projenin arasında ciddi bir fark olmadığını anladıklarını söyleyen Koç, GBK girişimi ile aralarındaki farkın BSP içindeki farklardan daha fazla olmadığını bildirdi.

Her iki konuşmacı da, panelin yapıldığı saatlerde, İstanbul'da Kazablanka Salonu'nda yapılan toplantıyı hatırlatarak, bu iki politik inisiyatifin birlikte bir parti oluşturmak konusundaki kararlılıklarını dile getirdiler.

Daha sonra panel, izleyenlerin panelistlere sordukları sorular ve cevaplarla devam etti. Panelistler; BSP'nin HADEP'le birlikte oluşturduğu seçim ittifakının, BSP ve GBK girişiminin ortak partiye ulaşmasında bir engel oluşturmadığını da vurguladılar.

Daha sonraki günlerde de İsviçre'nin değişik bölgelerinde, Asena ve Koç'un katıldığı sohbet toplantıları düzenlendi. Ahmet Asena, Frieburg'da bir toplantıya katılırken Saim Koç, Cenevre, Bern ve Basel'deki toplantılara katıldı.

Süleyman ÖZGÜR/Zürih

*Tarih, yaşanan gelecektir-I**

İ. Metin AYÇİÇEK

Hayır, "tarih tekerrürden ibarettir" sözü hiç de gerçeği ifade etmemektir. Belki de sadece tarihin, öncekilere benzer yönetim politikalarını ürettiğini söylemek mümkündür. Ama sadece bu kadar. Bunun ötesinde, ortaya çıkan gelişmelerin geçmişin tekerrürü olduğunu iddia etmek sadece, insanı kendini yaratamayan pasif bir hayvan düzeyine indirgemekle kalmaz, aynı zamanda "gelişim, değişim" kavramının mutlak olarak reddedilmesini de içerir. Oysa bu, tarihin doğasına aykırıdır. Zira tarih, salt yaşanmışı öyküleyen bir tutanak katibi misyonuyla yetinemez. Aynı zamanda yaşanmışı yorumlayan, sonuçlar çıkaran ve geleceğin değişim eğilimlerini dünün ve bugünün verilerine dayanarak şimdiden saptamaya çalışan, bir anlamda toplumbilime laboratuar görevi gören bir misyonun da sahibidir. Bu anlamda elbette "tarih, yaşanan gelecektir".

Bir iki yıldır, Almanya'da ırkçılık üzerine yapılan bütün tartışmalarda "Almanların kendi tarihleriyle hesaplaşmadıkları" şeklinde bir saptama ya da eleştiri bugünkü gelişmelerin nedeni olarak ileri sürülmektedir. Bu elbette bir yanıyla doğrudur. Alman ulusu kendisiyle hesaplaşmasını gerçekleştirmemiş olan bir ulustur.

Ama bir ulusun kendi tarihiyle hesaplaşması ne anlama gelmektedir? Öncelikle bunun toplumbilim çerçevesi içinde doğru açıklanabilmesi gerekmektedir. Ve unutmamak gerekir ki bu hesaplaşma, hesaplaşmayı yapacak unsurların ideolojik/politik eğilimlerinden arınmış da olamaz. "Hesaplaşma" kavramının içeriği yeterince doldurulmazsa varacağı yargılar ondan beklenen negatifi sonuçları da üretebilir. Başka bir deyişle: Tarihsel analizlerde kullanılacak yanlış araç/metod, varlık nedeni olan amacı tüketebilir de.

Alman ulusal birliğinin ideolojik platformu

Möln olayından hemen sonra "bunun son olmasını" dileyen bütün iyiniyetli düşünce sahipleri bugün artık saldırıların hiçbirinin "son" olmayacağını kavramaya başladılar. Zira saldırılar ne birkaç neo-nazinin sapık düşüncelerinin ürünüdür, ne de entegre edilebilme yeteneği bile olmayan yabancıların ürettiği bir sonuç. Sorunun esasını, Alman Ulusal Birliği'nin oluşum özelliklerinde, Alman kapitalizminin nüvesinde bulunan karakteristik ırkçı öğelerde aramak gerekmektedir. Sorunu, Batı kapitalizmi içinde ulusal devletini en son kurabilmiş olan Almanya'nın bu ulusal birliği yükseltmeye çalıştığı ideolojik platformda aramak gerekmektedir. Ve tarihin muhasebesini buralara kadar götürmeden yapılacak olan hiçbir değerlendirmenin kalıcı sonuçlar üretemeyeceğini bilmek gerekir.

Şovenizm, bütün Avrupalı toplumlarda değişik biçimlerde ve boyutlarda var olan bir toplumsal bilinç karakteristiğidir. Fakat, Almanya'da var olan şovenizm, diğer Avrupa ülkelerindeki benzerlerinden farklı olarak nesnel ya da düşünsel platformda bütün toplumsal kurumların hücrelerine neredeyse sinmişti.

'Alman olduğunuzu hatırlayın!'

Daha 1600'lü yılların sonlarına doğru Brandenburg Elektörü Friedrich Wilhelm Alman sömürgeleştirme hareketini gerçekleştirirken olan ilk Alman donanmasını kurarken: "Alman olduğunuzu hatırlayın!" sloganını ebedileştiriyordu. Ve sömürgeci politika (günümüzde bile benzerlerinden duyduğumuz) o ünlü formülasyonu da yaratıyordu Wilhelm'in ağzından: "Nerede bir Alman varsa, Almanya orasıdır!"

Alman ulusal toplumunda gerçek anlamda liberal bir düşüncenin varlığından sözedebilmek belki de hiç mümkün değildir. Zira Fransız Devrimi'nin ürettiklerinden farklı olarak Alman Ulusal Birliği daha başlangıcında, örneğin içinde "genel oy hakkı" gibi kazanımların yer almadığı bir kuruluş programına "evet" diyebilmiştir. 1871'den sonra Kaiser Almanya'sının mutlakiyetçi-antidemokratik-özgürlük düşmanı politikalarının en büyük destekçisi ise Ulusal Liberal Parti'dir.

19. yüzyılın ikinci yarısında ulusal birliğinin düşünsel platformunun oluşturulmasını gerçekleştirmeye yönelik olarak kurulan değişik aydın organizasyonları vardı. Heinrich Heine'nin kurduğu "Genç Almanya Hareketi" edebiyat alanında bunu çok etkili olarak başardı da.

Dışarıya yönelik olarak pazarlar, sömürgeler elde edilmesi, içeriye yönelik olarak ise işgücünün iliklerine kadar sömürülebilmesi şeklinde formüle edilebilecek olan burjuva devlet politikası aşırı otoriter bir politik yönetime büyük gereksinim duymaktaydı. Ancak toplum üzerindeki baskının devamının salt devlet gücüyle sürdürülemeyeceği de bilinen bir gerçekti. Böylesi coşkun bir şovenist toplumsal bilinci hemen ırkçılığa dönüştürebilecek olan felsefi ve bilimsel dayanaklara (!) da kısa zamanda sahip oldu. Arthur Schopenhauer ile güç kazanan milliyetçilik Darwin'in "doğal ayıklanma" teorisinin sosyal-darwinistler'in elinde "güçlü olan toplumların/ırkların ayakta kalabileceği" biçimindeki versiyonu ve giderek Friedrich Nietzche'nin "üstün insan-aşağılık insan" ayrımına dayanan felsefesi ile ırkçılıkla da bütünleşmiş oldu. "

'Alman olmaktan gurur duyuyorum'

1891-93 yılları arasında çalışmalarını sürdüren Allgemeiner Deutscher Verband isimli dernek daha sonra Alldeuscher Verband adıyla çalışmalarını devam ettirir. Irkçı Pan-Cermenist hareketin düşünce yapısını sistematize eden ve programlaştıran bu kurumun programının 1. maddesinde şöyle denmekteydi.

"Pan-Cermen Birliği, Almanların ulusal duygularını hızlandırmaya ve özellikle Alman Ulusu'nun bütün kesimlerinin ırki ve kültürel yeknesaklığını uyandırıp beslemeye çalışır." Birlik, bu amaçlara uygun olarak; bütün eğitim ve okul sistmlerinin bu amaca hizmet edecek şekilde düzenlenmesini; sömürgelerde Alman milliyetini ve onun çıkarlarını korumayı vb. önüne hedef olarak koyar.

Aynı amaçlar Hitlerin NSDAP programında yeniden ve daha açık ifade edilirler. Sadece Alman kanı taşıyanların Alman vatandaşı olabileceği (madde 4); vatandaş olmayanların (yani Alman kanı taşımayanların Almanya'da sadece misafir olarak ve yabancılar için çıkarılacak kanunlar çerçevesinde oturabilecekleri (madde 5); Alman yurttaşların işsizlik sorunuyla karşı karşıya oldukları durumda misafirlerin Almanya toprakları dışına çıkartılmaları gerektiği (madde 7); sadece Alman ırkının değerlerine ve geleneklerine uygun düşüncelerin oluşturacaktır. Ve tabii ki programın bütününde ırkçı düşüncenin düşman olduğu bir halk vardır: Yahudiler. Ve Hitler bütün iktidarı boyunca sadece bir slogam bir halkın temel düşünme biçimi haline getirmeye çalışmıştır: "Bir Alman olmaktan gurur duyuyorum."

Niyetimiz elbette bir Alman tarihi anlatmak değil. Sadece bugünkü ırkçı düşüncelerin tarihsel toplumsal köklerine bir hatırlatma yapmak gerekliydi.

Böylesi bir tarihle hesaplaşmanın bir iki antinazist yasayla gerçekleştirilebileceğini düşünmek ham hayal olur. Almanya'da ırkçılık, toplumun büyük kesiminde var olan bir toplumsal bilinç durumu, bir toplumsal şekillenme durumudur.

Bu nedenle Nürnberg Mahkemeleri'nin yaptığı tarihsel hata gibi bir hataya düşmemek gerekir. Yani sadece nazileri yargılamakla yetinmemek, özgün bir biçimi olarak Nazizim şahsında evrensel boyutlarıyla ve bütünüyle bir ırkçılık olgusunun mahkum edilmesi gerekmektedir. Irkçılığın kapitalizm kaynaklı Avrupa Şovenizmi'nin bir devamı, bir biçimi olarak ele alınıp bütün Avrupa'da kökünün kurutulmasına yönelik girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Parlamentoda bir ırkçı parlamenterin olduğu herhangi bir ülkede ırkçılık dipdiridir. Okullarda antiırkçı derslerin zorunlu ders olarak okutulmadığı herhangi bir ülkede ırkçılık dipdiridir. Ve çağımızda artık ve kesinlikle, ayrımcılığın (özellikle cinsiyet ayrımcılığının) bulunduğu herhangi bir ülkede ırkçılık dipdiridir ve bütün insanlık için potansiyel bir tehlikedir.

(*) Bu yazının tamamı, merkezi Köln'de bulunan Türkiye Demokrasi ve İnsan Hakları Dayanışma Derneği'nin (TÜDAY) çıkardığı MISCHT EUCH EIN adlı Almanca broşürde Über Rasismus adıyla yayınlandı.

Devrim? Teşekkürler, istemez!

17 Aralık günü yapılacak Duma seçimlerinde en iddialı parti olan Rusya Komünist Partisi (RKP), piyasa ekonomisi reformlarından geri dönülemez olduğuna seçmeni ikna etmeye çalışıyor. Almanya'da yayınlanan haftalık muhafazakar Die Woche gazetesinin 17 Kasım 1995 tarihli sayısında, Andrej Rybak'ın, Rusya Komünist Partisi (RKP) ile ilgili bir haber–yorumu ve RKP Genel Sekreteri Gennadij Andreyeviç Zyuganov ile yaptığı bir söyleşi yayınlandı. Arkadaşımız Abdullah Vehbi Paksoy Türkçeye çevirdi.

Rus komünistleri tekrar yükselişe geçti. Partileri 17 Aralık seçimlerinden en büyük güç olarak çıkabilir.

Gennadij Zyuganov'un birçok çehresi var. Amerikalı işadamlarının karşısında, ateşli bir tarzda, "Biz komünistler diyalektik felsefeye inanırız" diyor, "Bugünlerde pek çoklarının yaptığı gibi, geçmişi reddetmeyiz, ama şunu da biliriz ki, değişik zamanlar, değişik yöntemleri şart koşar."

Ama Ekim Devrimi'nin 78. yıldönümünde konuşurken, insanın zamanın 1917'de donup kaldığına inanası geliyor. Bolşoy'un karşısındaki küçük kürsüden, "Tüm iktidar halka" diye kükrüyor komünist önder. "Çok yaşa büyük sosyalist devrim". Ve orada toplanan binlerce Rus haykırıyor: "Hurra, hurra, hurra!"

Hükümet Kızılmeydan'daki gösteriyi yasakladı ama bu, göstericilerin keyfini kesinlikle kaçırmadı. Kızıl bayraklar altında eski komsomol şarkıları söyleyerek Marks Anıtı etrafında toplandılar. Gelecek yıl Lenin mozolesi önündeki kutsal alanımıza geri döneceğiz" diye uyardı, radikal komünist Viktor Anpilow. Ve kimse gülmeye yeltenmedi. Çünkü 17 Aralık Duma seçimlerinin bir ay öncesi tüm kamuoyu yoklamaları KP'yi kazanan parti olarak gösteriyordu.

Geçirdiği ikinci kalp krizinden sonra hala hastanede olan Rusya Devlet Başkanı Yeltsin açıkça endişeli. Daha ekim ayında, halka komünistlere oy vermemesi yönünde çağrı yaptı. Ama Sovyetler Birliği'nin parçalanmasından 4 yıl sonra bu tür çağrılar ancak KP seçmenlerinin dayanışmasını güçlendirmeye yarıyor. Kötü ünlü SBKP'nin devamcısı RKP bugün 500 bin üyesi ile ülkenin en büyük partisi. Bu partiyle kıyaslandığında Rusya'daki diğer politik gruplar önem arzetmiyor, pek çoğu "kolluk partileri" diye alana alınıyor. KP, eski SBKP'nin servetini kaybetti, ama bugünkü yükselişin örgütsel temeli olan yaklaşık 20 bin yerel şubeyi devraldı.

Komünistlerin başarısının ardındaki diğer bir giz de Gennadij Zyuganov'dur. Eski kolhoz öğretmeni ve matematik profesörü parti genel başkanı, şimdiye kadar partiyi Rus politikasının en tehlikeli engelleri arasından geçirmeyi başardı. Yanı sıra, bir zamanların en şiddetli perestroyka eleştirmeni, şaşırtıcı bir öngörü ve politik yetenek sahibi olduğunu tanıtladı. 1991 Ağustos darbesi sırasında, darbecilere sempatisinin olduğu herkesçe bilinmesine rağmen, kesinlikle ortalıkta görünmedi. Şubat 1993'te KP tekrar serbest bırakıldığında, geçmişi nedeniyle lekelenmiş ender görevlilerden biriydi. Derhal parti başkanlığına seçildi.

Gennadiy Andreyeviç Zyuganov:

26 Haziran 1944'te Orjel bölgesi Mymrino köyünde doğdu. Matematik eğitimi gördü. 1966'da SBKP'ya girdi. 1990'a kadar SBKP-MK propaganda bölümü başkanvekili olarak görev aldı. Haziran 1990'da Rusya KP'nin kuruluşundan sonra MK sekreteri ve Politbüro üyesi oldu. Gorbaçov'un SBKP Genel Sekreterliği'nden uzaklaştırılmasını savundu. 1991 Ağustos darbesinden 1993 Şubat'ında partinin başına geçinceye kadarki süreçte çeşitli milliyetçi partilerle flört etti.

İlk hamlede yüzde 12.3 oy

Olgunlaşma sınavını, General Alexander Ruzkoy'un başını çektiği Yüksek Sovyet ayaklanma çağrısı yaptığında verdi. Zyuganov bu ikinci darbeyi de reddetti ve hükümet kuvvetlerinin Saray'a hücumu tahminlerini doğru çıkardı. Yeltsin buna, KP'nin yegane ulusal-komünist parti olarak seçimlere girmesine olanak tanıyarak karşılık verdi. Zyuganov 1993 Aralık Duma seçimlerinde ilk hamlede oyların yüzde 12.35'ini aldı.

Zyuganov bir devrimci değil, kanunlara saygılı bir yurttaş ve Rusya'da artık proletarya diktatörlüğünün mümkün olmadığını ve kesinlikle istenmediğini biliyor. "Şiddetle hiçbir problem çözülemez, Çeçenistan'a saldırı bunun en açık delilidir", diyor KP lideri. Bu tür bir söylem, SBKP yıkıntılarından ortaya çıkan diğer 16 komünist grup önderinin hiç hoşuna gitmiyor. Zyuganov onlara göre burjuva ajanı. "Ne biçim komünist bu" diye çekiştiriyor Tüm Rusya Komünist Partisi Birinci Sekreteri Nina Andreyeva. "Gösterilere Mersedesi ile gidiyor."

İlk bakışta Zyuganov renksiz ve göze çarpmayan, kaba yüz hatları olan bir adam. Ama bu ilk izlenim yanıltıcı. KP lideri zeki ve neşeli bir insan, kendi gücünün tümüyle ayırdında, modern bir komünist. İdeolojiyi ara sıra bir kenara itiyor ("İnsanlar akşamları parti konferanslarında oturmak yerine futbol izlemek ister!"), bu da yaşlı KP'li yoldaşlarını küplere bindiriyor. Parti içindeki pozisyonu güçlü (Ocak ayındaki Parti Kongresi Zyuganov'un KP başkanlığını onayladı), ama tartışılmaz değil. KP üçe ayrılmış durumda: Hala büyük bir etkiye sahip yaşlı radikaller (leninist platformu), yeni sosyal demokrat grupçuklar ve yurtseverler karşılıklı birbirleriyle mücadele halindeler.

Zyuganov kendini yurtseverlere meyilli hissediyor. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Ruslar'ın yönelimsiz olduğunu ve şu anda seçmenlerin çoğunluğunun ulusal söylemle kazanılabileceğini kavramış durumda. Zyuganov köklü Rus muhafazakar ideolojisi, Rus ortodoks kilise geleneği ve Çarlık mirasını dayanak olarak kullanıyor.

KP lideri, ulusal-yurtsever yelpazede müttefik olarak bugün, İlya Konstantinow'un "Ulusal Kurtuluş"unu veya Yuri Ksokow ile General Alexander Lebed'in "Rus Toplulukları Kongresi"ni görüyor. "Kongre" ve komünistlerden oluşan bir koalisyon yeni Duma'da mutlak çoğunluğu sağlayabilir. Lebed seçim sonrası için bu durumu gözardı etmiyor: "Rusya'da her şey olanaklıdır."

Bununla beraber pek çok Rus, komünistlerin dönüşünden endişe duyuyor. Hala KP ile 'basın sansürü', 'iktidar tekeli' ve 'merkezi planlama' arasında bağlantı kuruluyor. Zyuganov tüm gücüyle bu 'totaliter' imajdan kurtulmaya çabalıyor. Piyasa ekonomisi reformlarından geri dönülemez olduğunu söylüyor. Eski başbakan ve Rus ekonomik reformlarının babası Yegor Gaydar ise bundan kuşku duyduğunu şöyle vurguluyor: "Buna inanan, yanılır. KP Orta Avrupa komünist partilerinde olduğu gibi kesinlikle kendini reforme etmedi. Ve rengini kızıldan pembeye değil, aksine kızıldan kahverengiye çevirdi. Bu onu daha da tehlikeli kılıyor."

'En iyisi biziz'

KP lideri Gennadij Andreyeviç Zyuganov programını, "düzeni sağlamak, kanunsuzlukla savaşmak, yatırımları teşvik etmek" olarak açıklıyor.

Die Woche- Kamuoyu araştırmacıları aralık ayındaki Duma seçimlerinden komünistlerin zaferle çıkacağını tahmin ediyorlar. Bu durumda yeni Doğu-Batı çekişmesi beklenebilir mi? Ekonomik reformları tersyüz etmek istiyor musunuz?

G. A. Zyuganov– KP'miz değişti. Demokratik kurallara ve şu anki Anayasa'ya sıkıca bağlıyız. Batı niye, halihazırda birçok bölgede kabarmış olan Rusya'daki içsavaştan değil de, KP'den ürküyor? Yeltsin'in politikası Baltık denizi ile Pasifik arasındaki bölgeyi patlamanın eşiğine getirdi. Benim korkum da bu.

Die Woche-Eski Sovyetler Birliği'ni diriltmek mi istiyorsunuz?

G. A. Zyuganov- Eski Sovyet Cumhuriyetleri'nin ekonomik ve politik entegrasyonunu hızlandırmak istiyoruz; ama A.T.'de olduğu gibi gönüllülük temelinde.

Die Woche- Yeni zenginlerin edindikleri mülkler üzerindeki haklarını reddedecek misiniz?

G. A. Zyuganov- Bu tür bir girişim de içsavaşa yol açar. Hayır, herkes kendi mülküne elkonulmayacağı konusunda emin olmalıdır. Ama vergiler ödenmeli. Yolsuzluğu sona erdirmek, haydutları hapse tıkmak zorundayız...

Die Woche- .... ve özelleştirilen işletmeleri devletleştirmek?

G. A. Zyuganov- Her türlü mülkiyet biçiminden yanayız. Ülke refahı için mülkiyet biçimleri karşılıklı birbirlerini bütünlemeli ve rekabet etmelidirler. Devletleştirme ve özelleştirme ekonomiyi düzenlemenin en önemli iki mekanizmasıdır.

Die Woche- Bütün bunlar şimdiye kadarki hükümet politikalarının devamı gibi.

G. A. Zyuganov- Kesinlikle değil. Kremlin'in yaptığı, ülkenin toptan satışı. Yeltsin geç tepkimeli bir başkan. Söylediği 5 yıl sonra gerçekleşiyor. Tüm endüstriyi harap edip ülkeyi zayıflattıktan sonra yumruklayıp ayaklarıyla eziyor. Sovyetler Birliği'nin iftihar kaynağı muazzam ekonomik potansiyeli tekrar kullanmak ve modern teknolojiye kesin öncelik tanımak zorundayız. Ve herkese ücretsiz eğitimi garanti etmeliyiz.

Die Woche- Bunu nasıl finanse etmeyi düşünüyorsunuz?

G. A. Zyuganov- Rusya zengin bir ülke. Yeryüzündeki verimli toprakların, ormanların ve tatlı suların yarısı bize ait. Ayrıca petrolün yüzde 17'si, doğalgazın yüzde 30'u, demir ve taşkömürünün yüzde 20'si bizde. Eski Sovyetler Birliği dünyanın yarısına yardım etti, üçte birini silahlandırdı (çoğunlukla parasız), kendi halkına haydi haydi yeter. Bugün ücretlerin yarısı geç ödeniyor. 15 milyon açlık çeken, 20 milyon işsiz var. 40 bin bilimadamı kazançlı bir iş uğruna Rusya'yı terketti. Ve kimse Rusya'da yatırım yapmak istemiyor. Anlaşılır bir şey, çünkü bu kanunsuzluk ve yolsuzluk ortamında ciddi bir iş yürümez. Birileri burada artık düzeni sağlamalı.

Die Woche- Birçok KP taraftarı gösterilerde yeni bir devrim talep ediyor.

G. A Zyuganov- Bu yüzyılda Rusya 4 savaşta 100 milyon insanını yitirdi, benim yurdum Orjel bölgesi ise yaklaşık 600 bin. Böyle bir şey bir daha tekrar etmemeli. İç savaşı engellemek isteyen herkesle beraber çalışmaya hazırım. İnsanlığın refahı için çalışacak profesyonel ve yetenekli kişilerle demokratik yollardan iktidara gelme yanlısıyım. Bu kişilerin politik renkleri ikinci planda kalır.

Die Woche- KP'nin şu anki durumu nedir?

G. A. Zyuganov- Rusya'daki en iyi örgüt ve programa sahibiz. Her köyde bizim için karşılıksız çalışan kişiler ve 500 bin üyemiz var. Her biri 5 bin ruble bağışlasa 2,5 milyar ruble (yaklaşık 800 bin DM) yapar. Bundan başka ekonomiden destekçilerimiz de var.

17 Aralık seçimleri öncesi Avusturya;

Koalisyon batırdığı gemiyi terketti!

▼ Sosyaldemokratlar ve muhafazakarların oluşturduğu koalisyon hükümeti 9 sene sonra çöktü.

Son 9 yıllık koalisyon dönemi, 1945'ten beri Avusturya'daki siyasi coğrafyanın en geniş çaplı değişikliklere uğradığı süreç oldu. 1986 yılında koalisyon ortakları toplam oyların yüzde 84'ünden (SP–sosyaldemokratlar yüzde 43.1, VP – Halk Partisi–muhafazakarlar yüzde 41.3) fazlasına sahipken, bu oran 1990 seçimlerinde yüzde 74'e (SP – yüzde 42.7, VP – yüzde 32) düşmüştü. Koalisyon ortaklarının 1994 seçimlerinde aldıkları oy oranı ise yüzde 61'di. (SP – yüzde 34, VP– yüzde 27). Yapılan son kamuoyu yoklamaları, şu anda SP'nin yaklaşık yüzde 31, VP'nin ise yüzde 27 oranda seçmen desteğine sahip olduklarını gösteriyor.

Haider Hareketi'nin yükselişi

Avusturya Hürriyetçi Partisi'nin (FPÖ) 1986 yılındaki kongresinde, Jörg Haider, dönemin parti başkanı sağ–muhafazakar Steger'i bir nevi parti içi darbeyle alaşağı ederek başkanlık koltuğuna oturdu. Kurulduğu 1949 yılından beri Naziler'in ve geçmişin kalıntısı Alman milliyetçisi çevrelerin buluşmuş oldukları bir yuva konumunda olan FPÖ'nün zaten aşırı sağ yapısı, bu gelişmeler sonrası daha da sağa kaydı.

Bürokratikleşmenin tasfiyesi gibi popüler taleplerle ortaya çıkmış olan Haider ve partisi, daha sonra gerçek yüzünü göstermeye başladı. Genç bir maceraperest maskesinin arkasında, yabancı düşmanı "güçlü adam" tipinin destekçisi, nispi olarak cömert denebilecek işsizlik parası miktarının, yalnız yaşayan annelere hamilelik ve sonrası döneminde verilen yardım parasının yükseltilmesinin, aile yardım parasının da, dahil oldukları birçok sosyal yardımın tasfiye edilmesinin taraftarı çirkin bir yüz mevcuttu.

Haider kimlere hitap etti

Haider ilk önce, ÖVP'nin giderek SPÖ benzeri bir program sunmakta olduğunu savunarak muhalif konumuna gelmiş kesimin oylarını kazandı. Daha sonra ise, başarılı bir popülist propaganda ile, SPÖ'den hayal kırıklığına uğramış geniş bir işçi kesiminin oylarını kazanmayı başardı. Bu kesim için SPÖ artık işveren dostu politikalarıyla, işçi sınıfının çıkarlarını temsil edebilme durumunda değildi. Sınıf çıkarlarını temsil edebilecek başka bir sol alternatifin de eksikliği, bu kesimin tercihini sağa yapmasını gündeme getirdi. Seçmenlerin eğilim trendini inceleyen analizlerin de gösterdiği gibi, Haider hareketi, SPÖ'nün özellikle işçi ve dar gelirli emekli kesimindeki geleneksel oylarının önemli bir bölümünü kazanmayı başardı. Bu kesimlerin yüzde 42'si hala SPÖ'ye oy vermektedir, ama bunun hemen ardından ve ÖVP'nin bariz bir şekilde önünde olarak, yüzde 32 ile FPÖ gelmektedir. Bu durum, daha sonradan iktidara gelmiş olan Nazi Partisi'nin, işçi sınıfı içinde 1930'larda kazanmış olduğu güce paralellik arzederken, günümüzde de ürkütücü bir niteliktedir. FPÖ 1983 yılında toplam oyların yaklaşık yüzde 5'ini alarak, parti tarihinin en büyük krizini yaşamıştı. Bu oranı 1986'da yüzde 9.7'ye, 1990 seçimlerinde ise yüzde 17'ye çıkarmayı başardı. 1994 yılında ise bu oran yüzde 22'ydi.

Erken seçimin nedenleri

Muhafazakar parti, son seçimlerin üzerinden henüz bir yıl geçmiş olmasına karşın, yeni seçimlere gidilmesine neden oldu. Buna da SPÖ'yle arasındaki siyasi "çizgi çatışması"nı neden olarak gösterdi. Tasarruf politikası, erken emeklilik ya da sosyal hakların kısıtlanması gibi konularda görüş ayrılıkları olmasına rağmen, esas neden ÖVP'nin tasarruf paketi olarak anılan gelişmeyi, aynı dönemde vergilerin artırılmasının önüne geçirerek gerçekleştirmek istemesiydi. ÖVP'nin tezine göre, işverenler bu vergilendirmenin dışında kalmalı, toplumun en dezavantajlı kesimi konumundaki işsizler, yalnız yaşayan anneler ve zor durumdaki diğer kesimler cüzdanlarına davranmalıdırlar.

SPÖ tasarruf paketi konusundaki böylesine dengesiz bir öneriyi, zaten yavaş yavaş kaybetmekte olduğu gücünü, topyekün kaybedebileceği kaygısıyla, reddetmek zorunda kaldı.

Şimdi ise, SPÖ seçim kampanyasını "aşağıdakiler"in tek meşru temsilcisi olduğu, onları muhafazakarların topyekün tasarruf biçimindeki saldırılarından koruyabilecek tek meşru güç sloganı ile sürdürmektedir. Emekçi kesimlerin omuzlarına böylesine bir yük getiren tasarruf politikasının esas mimarının kendisi olduğunu ise utanmazca hasıraltı etmektedir.

Avrupa Birliği'ne girişte SPÖ'nün rolü

ÖVP ve SPÖ, ellerindeki tüm olanakları kullanarak, Avusturya'yı AB'nin kucağına attılar. Tıpkı muhafazakar koalisyon ortağı gibi, SPÖ de, AB'ye girişin yarattığı katılım masrafları konusunda yalan söyledi, kitleleri aldattı. Referandumdan "evet" çıkması için AB'ye giriş masraflarının "sadece" 8–10 milyar şilin olacağı yalanını kitlelere yutturdu. Süreç içinde ise, yalancının mumu sönmüş durumda. Giriş masraflarının gerçek miktarının yaklaşık 30 milyar şilin dolayında olduğu gün ışığına çıktı.

Bunun dışında, son yapılan kamuoyu araştırmaları göstermektedir ki, şu anda seçmenlerin çoğunluğu, AB'ye girişe karşıdırlar. 1994 yılında ise, seçmenlerin yüzde 66'sı AB'ye "evet" demişlerdi.

Seçimlerde partilerin şansları

SPÖ'nün şu andaki pozisyonunun çok iyi olduğunu söyleyebilmek olanaklı değil. Her şey iyi gittiği takdirde, SPÖ taş çatlasa 1994'teki konumunu yani yüzde 34'lük oy oranını korumayı başarabilecek. Oy oranının yüzde 31–32'ye düşmesi ise, hiç de sürpriz olmayacak.

ÖVP ise seçimlerden en güçlü parti olarak çıkmayı hedefliyor. Bu hedefin gerçekleşebilme olasılığı ise bir soru işareti. Zira, seçmenlerin bu kadar kısa bir zamanda tercihlerini belirlemelerinin mümkün olamayacağı, bu erken seçimlerin müsebbibini ÖVP olarak göstermeleri oldukça olasıdır.

FPÖ'nün ise, büyük ihtimalle oy oranını artıracağı, yaklaşık yüzde 27'lik bir potansiyele ulaşacağı, böylece de bir ÖVP–FPÖ koalisyonunun teorik olarak mümkün hale geleceği düşünülüyor. Böyle bir gelişme ise, ülkeyi ağır bir siyasi krize sokacak. Zira bu, 1945'ten beri ilk kez açık biçimde aşırı sağ politika yapmakta olan güçlerin iktidara ortak olması anlamına gelecek. Sendikalar Birliği ve İşverenler Birliği'nin ülke politikasında böylesine güçlü oldukları bu dönemde, bu biçimdeki bir koalisyonu ellerindeki tüm silahlarla engellemeleri çok muhtemeldir.

Yeşiller

Seçimler öncesinde Yeşiller'in pozisyonu hiç de kötü bir görünüm arzetmiyor. 1994 yılındaki parlamento seçimlerinde ilk kez yüzde 11 oy alabilmeyi başarmış olan Yeşiller, göçmenler konusunda da eşit hakların kazanılması doğrultusunda diğer partilere oranla daha tutarlı bir politika izlediler, son yıllarda 30 yaş altı seçmenden önemli oranda oy aldılar. Böylesine bir yükselişi yaşamalarına karşın, Yeşiller'in KİT'lerin yaşatılması konusundaki tutarsız politikası dikkat çekiyor. Bu konuda, tıpkı ÖVP gibi, onlar da kamu iktisadi teşekküllerinin tasfiyesi doğrultusunda oy kullanmışlardı. Bu, işçi sınıfı tarafından çok olumsuz bir tavır olarak değerlendirilirken; diğer yandan da, emekçi kesimdeki Yeşiller'in zaten elit ve entelektüeller partisi olduğu ve işçi sınıfının sorunlarının kendileri için hiçbir önem taşımadığı yargısını daha da güçlendirdi.

Sol'un durumu

Sol şu anda hala çok parçalanmış bir görünüm arzetmekte. Avusturya Komünist Partisi ve diğer sol güçler, 1996'da yapılacak yerel seçimlere katılmayı amaçlayan "Kızıl Viyana" adındaki seçim bloğunu hayata geçirmiş durumda. Bu, uzun zamandan beri çeşitli sol örgütlerin ortak bir platform temelinde, beraberce siyasi bir faaliyet sürdürmeyi, aynı şekilde seçimlere katılmayı amaçladıkları ilk deney olarak dikkat çekicidir

Günter Klodner–Cemalettin Efe–Namık Berktay

Emek Barış Özgürlük Bloku'nun

Halkın Demokrasi Partisi, Birleşik Sosyalist Parti, Sosyalist İktidar Partisi ve Demokrasi ve Değişim Partisi kurdukları Emek Barış Özgürlük Bloku'yla bu topraklardaki en anlamlı ittifakı sağlamış oldular. Bu dört partinin ittifakı, bir seçim ittifakı temelinde gerçekleşmiş olsa da, bunun çok daha ötesinde bir anlama, Türkiye sosyalistleriyle Kürt sosyalistlerini, demokrasi güçlerini yan yana getirmek gibi bir anlama sahip bulunuyor. Bu topraklardaki "demokrasi" sorununu -bu demokrasi ister burjuva ister başka tür bir demokrasi olsun- kendisine endeksleyen Kürt sorununun aslında sosyalistlerin, Türklerin bir sorunu olduğu çokça söylendi. Ancak gerek Türkiye sosyalistleri gerekse de Kürt sorununun siyasal çözümünden yana diğer demokrasi güçleri, bu sorunu Kürtlerle birlikte düşünüp birlikte çözüm konusunda çabalama konusunda herhangi bir pratik adım atmadılar. Herkes kendi siyasal gözlüğünden soruna yaklaştı; sonuçta ne Kürtlerle bir birlik sağlanabildi ne de Kürt sorunu gerçekten Kürtlerin bir sorunu olmaktan çıkarılabildi. Emek Barış Özgürlük Bloku ilk kez bu sorunun Türklerin ve Kürtlerin ortak sorunu olduğunu pratik olarak ortaya koymuş bulunuyor. Blok'un bu anlamı, onun siyasi partilerin basit bir seçim birliğinden çok daha başka bir şey olduğunu, kazanımlarının da bir seçim sonucunun ötesine taşıyacağını gösteriyor. SÖZ'ün yakından izlediği Emek Barış Özgürlük Bloku'nu oluşturan siyasi partilerin liderleri ve yöneticilerine, ileride daha da tartışılacak olan Bloku'n bu niteliğini tartışan sorular sorduk. Haftaya HADEP ve DDP liderleriyle devam edecek söyleşilerin ilkini Sosyalist İktidar Partisi Genel Başkanı Aydemir Güler ile BSP Genel Başkan Yardımcılarından Masis Kürkçügil'le gerçekleştirdik. Yanda yönelttiğimiz soruları ve aldığımız yanıtları bulacaksınız.

Blok, mücadelenin nesnel zeminine dayanıyor

1- Türkiye sosyalistleriyle Kürt yurtseverleri arasında öne bir ifade eden ittifak kararınız parti içinde veya partinin yakı re tepki aldı? Bu ittifakın siyasal anlamı sizce nedir?

2- Sosyalist ve demokratik güçler birlik sorununun önemin sö konuda atılan pratik adımlarda pek çok olumsuzluk yaşan ve çekleştirmek zor bir süreç haline geliyor. Bloku oluştururk un partilerle yapılan görüşmelerde karşılıklı yanlış anlamal eya şandı mı?

3- Seçim kampanyasının izleyeceği seyir nasıl olacak ve ha tür dürülecek, ağırlıklı olarak hangi sorunlar ele alınacak?

1- Sosyalist İktidar Partisi olarak seçimler gündemiyle ilgili olarak yaptığımız değerlendirme ilk adımdan itibaren gerici düzen partilerinin karşısına ilerici, sosyalist ve yurtsever güçlerin birlikte ortak bir güç oluşturarak çıkmaları gereğini merkeze almıştır. Bu ittifakın HADEP listelerinden seçimlere girilmesi biçiminde somutlanmasının ise mümkün tek formül olduğu açıktır.

Partimiz böylesi bir ortak çalışmanın olanaklarını hem test etmek hem de yaratmaya çalışmak yönünde kasım ayının ilk haftasında HADEP ile temasa geçmiş ve HADEP Genel Başkanlığı'na kimi bölümleri Sosyalist İktidar gazetesi ile Özgür Yaşam dergilerinde yayınlanan bir mektup sunmuştur. SİP Siyasi Büro imzalı mektuptaki şu pasajlar nasıl bir yaklaşım geliştirdiğimize yeterince açıklık getiriyor:

(...) SİP, antidemokratik hüküm ve sınırlamalar nedeniyle 24 Aralık seçimlerine katılamıyor. Seçimlere katılmaya hak kazanan siyasi partiler, İşçi Partisi de dahil olmak üzere, şu anda emekçi sınıflar ve Kürt halkının çıkar ve mücadelelerine karşı düzeni temsil eden siyasi oluşumlardır. Partimizin bu partilerle geçici de olsa herhangi bir ittifak ya da işbirliği içerisine girmesi tamamen olanaksızdır. Bu çerçevede, programı ve yapısı itibarıyla önemli ayrımlarımız olan, ama her durumda dost olarak değerlendirdiğimiz HADEP'in seçimlere katılma konusunda karşısına çıkarılan engelleri aşması, başlı başına sevindirici bir olgudur.

(...) Seçimler mevcut sömürü düzeninin iktisadi, siyasi ve ideolojik boyutları olan bir krizine denk düşmektedir. Bu krizin egemen sınıfları gerici ve saldırgan bir siyasal sisteme doğru yönelttiği son derece açıktır.

(...)SİP, bu seçimlerde HADEP'in gerek emekçi sınıfların, gerekse Kürt halkının mücadeleci kimliğini arkasına alarak yürüteceği çalışmanın Türkiye'deki devrimci, ilerici, sosyalist güçlerin ve daha genel anlamıyla düzenin karşısında konumlanan tüm dinamiklerin çıkarına olacağı düşüncesindedir.

(...) Bu vesileyle partimizin sınıflararası işbirliğine dayanan veya onu da kapsayan bir çalışmaya ve gerici ideolojilerle taktiksel bir yakınlaşmaya tamamen kapalı olduğunu, bu konudaki hassaslığımızı koruyacağımızı, herhangi bir yakınlaşmaya gidemeyeceğini hatırlatmak isteriz.

Bunun dışında partimiz, olası bir işbirliğinde pasif bir destekçi olmaktan özellikle kaçınacaktır. Bu nedenle seçimlerde "oylar HADEP'e" yaklaşımıyla yetinmemiz olanaksızdır. Bunun yerine Kürt dinamiği ile emekçi sınıfların mücadelesinin ortaklaşmasına yardımcı olmak, HADEP'in seçim politikalarının sol içerisinde meşruluk kazanmasına yardımcı olmak, kadro ve ilişkilerimizi seçim döneminde yukarıdaki ortaklaşma çerçevesinde harkete geçirmek tercih edeceğimiz ve zorlayacağımız yaklaşım olacaktır."

2- Girişimimiz çok kısa süre içinde olumlu sonuç verdi. Altını çizmiş olduğumuz ilkesel yaklaşımlar konusunda da HADEP Genel Merkezi ile herhangi bir sorun yaşamadık. HADEP'in paralel biçimde diğer iki parti ile yürüttüğü görüşmelerle de birleşerek bugün aktif çalışmalarını ülkenin her yanında yürüten Emek Barış Özgürlük Bloku kurulmuş oldu.

Seçim politikamızın belirlenmesi sürecinde partimizin içinde ve yakın çevresinde ise hiçbir sorun çıkmamış, farklı önerilerin gündeme getirildiği bir iç tartışma olmamıştır.

Pazarlıkçı yaklaşımlardan uzak durduk

3- Emek Barış Özgürlük Bloku'nun oluşması sürecini, Türkiye solundaki başka "birlik" çalışmalarından ayıran kritik noktalar, kanımca, birincisi, bütünüyle ilkeli ve pratik bir mücadele ortaklığını esas alması ve ikinci olarak da, sol çevrelerin kendi öznel yetersizliklerden değil, sınıf mücadelesinin bütünsel gereklerinden oluşan bir nesnel zemine ayaklarını basmasıdır.

Blokun hazırlık çalışmalarında ısrarla, farklı kimlik ve siyasi programların birbirleriyle çarpıştırılmasından ve aday belirleme evresinde örgütler arası denge arayışı ve pazarlıkçı yaklaşımların dışlanarak siyasi özün öne çıkartılmasından yana olduk. SİP açısından değil ama diğer dostlarımızdan kaynaklanan kimi sorunlar oldu. Ancak bu sorunların Blokun siyasi değerini ve anlamını gölgeleyeecek boyutlara çıkmadığını söylemeye bile gerek yok.

Ne yazık ki, çeşitli basın organları bizce önemsenmemesi gereken kimi sorunların kaynaklarını manşete çıkarmaktan geri durmadılar. Blok bileşenlerinin kendi içlerinde verdikleri kimi "açıkların" kamuoyu nezdinde bir yıpratıcılığı olduğunu gözlemliyorum. Bu açıkların bizzat kimi blok bileşenlerinin kendi yayınlarında dile getirilmesini ise siyasal açıdan doğru bulmadığımı söylemek zorundayım.

HADEP'in barajı aşacağına inanıyorum

4- Seçim kampanyası SİP için seçimler konusunda siyasi bir karar aldığımız ve bunun hayata geçirileceğine ilişkin bir güvene kavuştuğumuz an başladı. Kasım ayının ortalarından beri örneğin İstanbul'da 1. bölgede bir dizi kahve toplantısı düzenledik, ülke çapında 100 bini aşkın bildiri dağıttık, sendika, demokratik kitle örgütleri ve basın kuruluşlarına ziyaretler düzenledik, Sosyalist İktidar gazetesi başta olmak üzere parti yayınlarımızda seçim propagandasını öne çıkarttık. Çalışmaları, tempoyu giderek artırarak sürdüreceğiz.

Blokun adı, öne çıkarılacak ana temaları zaten anlatıyor. Bir ek olarak ortak seçim çalışmasındaki bileşenlerin, elbette çalışmanın bütünlüğünü gözeterek, kendi özgün kimlik ve programlarıyla faaliyet göstermelerine Blok çalışmasının tanımlanmasında yer verildiği hatırlatmak isterim.

5- Blok çalışmasının sonucunda HADEP'in yüzde 10 barajını aşmasının kesin olduğu kanısındayım. Bu potansiyel adım adım harekete geçiyor. Çalışmanın kısa tarihi, seçim propagandası süresinin son derece sınırlı olması ve ülkede tüm partiler için geçerli olan belirsizliğe karşın, yalnızca bir siyasal öngörü anlamında değil, İstanbul, Ankara, Diyarbakır gibi bölglerdeki kişisel gözlemlerimden de kalkarak bunu iddia edebiliyorum. Ancak Blok çalışmasının bence bugünden elde edilmiş ve hiçbir şekilde "ulaşamama" riskimiz olmayan bir kazanımı var: Türkiye'deki devrimci dinamiklerin, yani Kürt hareketi ve işçi sınıfı hareketinin, sol kimlikte yan yana getirilmesi, bu kimliğin çok geniş bir emekçi halk desteğiyle kendini ifade ediyor olması... Bu kazanım tek başına Türkiye'de sınıf mücadelesinde yeni bir evre açacaktır.

6- Seçim sonrası SİP olarak ısrarla süreklilik kazandırmaya çalışacağımız yakınlaşma bir üst paragrafta anlatmaya çalıştığım kazanımın derinleştirilerek korunmasıdır. Bunu sağlamak için SİP, komünist kimliğinden en ufak bir ödün vermemiştir, vermeyecektir. İşin anlamlı tarafı, böyle bir zorlama da sözkonusu değildir.

- Emek Barış Özgürlük Bloku'nun sınıf mücadeleleri açısından yeni bir evre açmaya muktedir olduğunu söylemiştim. Bu evre, en genel hatlarıyla bu bileşenlerle çizilen bir çerçeveye sahip olacaktır:

Kürt hareketinin yapısal olarak emekçi kimliğine daha fazla oturması; Kürt hareketinin içinde dönem dönem fluluk kazanabilen sol kimliğin güçlü temellere oturması;

Türk ve Kürt solu arasında sınıf temellerine de sahip olan bir karşılıklı güven ilişkisinin tesisi yönünde bir dönemecin alınması; Türkiye sosyalist hareketinin hitap alanında ve toplumsal meşruiyetinde sıçrama kaydedilmesi;

Her biri sosyalist hareketin toplumsal dayanakları, kaynakları ve hitap alanı olan ve bugün kısmi olarak farklı kanallar halinde işlev gören emekçiler, sendikal çevreler, gençlik, aydınlar, yoksul Aleviler, Kürt kökenli emekçiler, kent yoksulları gibi bir dizi dinamiğin sosyalizm mücadelesi tarafından bütünlüklü biçimde kapsanır hale gelmeleri;

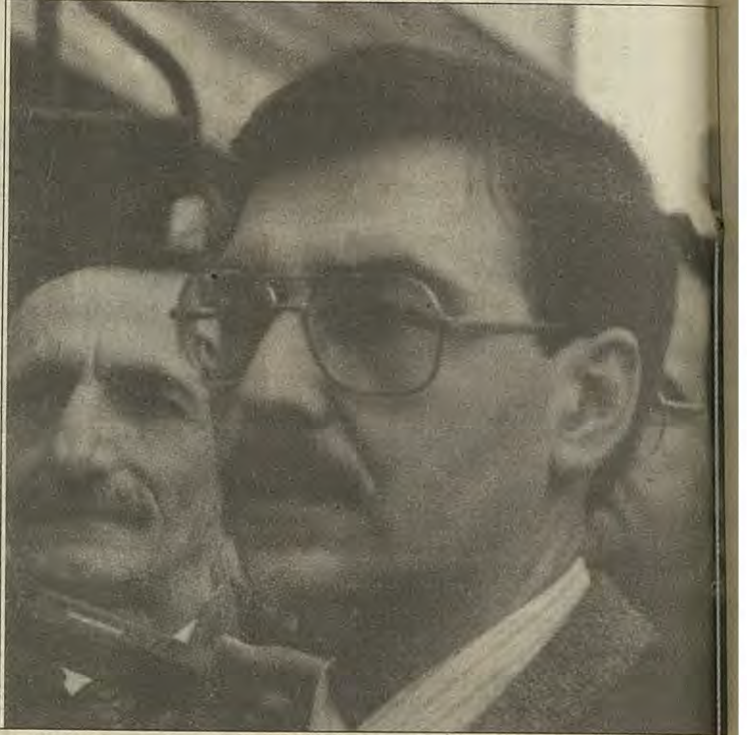
Düzenin Kürt sorunu karşısında seçtiği savaş formülünün karşısında barış mücadelesinin parlamentoya da yansıyabilecek bir karşı ağırlık haline gelmesi;

İşçi sınıfının kriz koşullarında giderek kitlesellik kazanan ve yer yer politize olarak radikalleşen mücadelesini, ideolojik ve siyasi bir bütünlükle karşılamak ve devrimci bir kimlik kazandırmak, dolayısıyla işçi sınıfının 1980'den beri sahip olmadığı ölçüde ülke gündeminde bir taraf olması, toplumun bütününe sınıf olarak seslenebilmesi...

Tüm bunların besledikleri ve birleştikleri bir diğer altbaşlıkla bitirmek istiyorum:

Kapitalizmin derinleşen bir bunalım yaşadığı ve düzen güçlerinin büyük çalkantılar geçirdiği bir konjonktürde sol ve devrimci bir yükselişin önünün açılması, Blok çalışmamızın yaratabileceği bir sonuçtur.

Düzenin köklü bir yeniden yapılanma ihtiyacının nesnel olarak dayatılması Türkiye emekçilerini sosyalizm mücadelesinde ileri evrelere sıçratacaktır. Tüm devrimcilere hesaplarını bu topraklarda devrimci durumun yakın bir gelecekte doğma olasılığı üzerine kurmalarını öneriyorum. Sosyalist İktidar Partisi kendi payına bu perspektifle çalışıyor.

Sosyalist İktidar Partisi Genel Başkanı Aydemir Güler

...kazanımları seçimle sınırlı değil

...bir yakınlaşmayı ...çevresinde nasıl bir ...ensöz etseler de, bu ...ve bir birliği ger-... ...buna karar vermiş ...veya güçlükler ya-... ...araçlarla sür-...

4- Parti olarak bu blokla birlikte seçim sonuçlarından beklentileriniz nelerdir? Baraj aşılabilecek mi, böyle bir potansiyel var mı, varsa bu harekete geçirilebilecek mi?

5- Bloku oluşturan partiler, bir seçim ittifakında anlaşmış olsalar bile, bu, partiler arasında bir yakınlaşmayı sağlayacak. Bu partilerin seçim sonrasında da bir ittifakı sürdürmesi söz konusu olacak mı, veya sizce bu gerekli mi?

6- Bu ittifakın basit bir seçim işbirliği olarak görmek mümkün değil. İttifakın genel demokrasi ve sosyalizm güçleri açısından yaratacağı siyasi sonuçlar neler olabilir?

Birleşik Sosyalist Parti genel başkan yardımcılarından Masis Kürkçügil

Umut önümüzde, yeter ki ona can verelim

Öncelikle bir düzeltme yapmamız gerekecek: "Türkiye sosyalistleri ile Kürt yurtseverleri arasında" bir ittifak sözkonusu değil. Birleşik Sosyalist Parti sosyalist hareketin yalnızca bir parçası ve o kadar. Bizim dışımızda seçimde taraf tutmayan ya da farklı tutumlar takınan sosyalistler de var. İkincisi ortada bir ittifak da yok. 24 Aralık 1995 seçimleri ile sınırlı bir seçim işbirliği yapıyoruz. İttifak daha geniş kapsamlı bir çerçeveyi gerekli kılar. Ancak bütün bunlar ilkesiz bir pazarlığın sözkonusu olduğu anlamına gelmez. Aksine Emek, Barış ve Özgürlük'ten yana tüm güçlere seslenen ve tüm bu güçlere açık bir platformun oluşturulmasının anlamı gerçek hayatta karşılığı olmayan ajitatif söylemlerden daha önemli.

1-Birleşik Sosyalist Parti kuruluş evresinden bugüne Kürt sorununda çok açık bir siyaset izlemiştir. Ateşkes ve genel af hemen hemen tüm temel belgelerimizde yer alan acil taleplerimizdir. Hatta genel başkanımız 1995 Haziran ayında bir açıklamada bulanarak ateşkes için gerekirse taraflarla görüşmeler yapabileceğini belirtmişti.

Böyle olunca HADEP'le birlikte bir blok oluşturmak konusuda partimizdeki farklı görüşleri iyi okumak gerekir. Bilindiği gibi Genel Başkan Sadun Aren, HADEP'le birlikte basın toplantısı düzenlediğimiz gün, Cumhuriyet gazetesine yaptığı bir açıklamada bu işbirliğine karşı olduğunu belirtmişti. Ancak yine aynı beyanatta bu tutumunun Kürt meselesi ile ilgili olmadığını, partinin sosyalist kimliğine gölge düşmesine ilişkin kuşkulardan kaynaklandığını belirtmişti.

Partimizin kongreden sonra en yetkili organı Genel Yönetim Kurulu'nda SÖZ dergisinde de yayınlandığı üzere iki öneri vardı, bunlardan biri karar altına alınan seçim işbirliği diğeri ise HADEP'e aktif destekti.

Partide mümkün mertebe ağırlıklı bir kararın oluşması için tartışmalar derinleştirildi. Hatta GBK-PG ile sürdürdüğümüz birlik faaliyetlerinin sonuçlarından oldukça umutlu olduğumuz için arkadaşları da HADEP ile yaptığımız görüşmelerden haberdar etmekle kalmadık onların da fikirlerini aldık ve onları da kapsayacak bir çerçeve oluşturmaya çalıştık. Ancak seçim tarihi de bizim tartışma seyrimizden bağımsız bir şekilde yaklaşıyordu. Sonuçta mutabakat arayışlarının yetmediği noktada oylama ile bir karar alınması kaçınılmazdı.

Düzen karşıtı alternatif için zemin olacak

Seçim faaliyetinin ya da seçim işbirliği kararının GBK-PG ile birliği zedeleyeceği yönündeki iddiaların yersiz olduğu da geçtiğimiz günlerde açıkça kanıtlanmıştır. Seçim faaliyetinde etkin olarak yer alan hiçbir arkadaşımız birlik faaliyetini aksatmamıştır. Üstelik seçim faaliyetimizde de kurulacak partinin propagandasını sürdürdüğümüze göre, bu görevimizi seçim süresince pekiştirerek yerine getiriyoruz.

Emek, Barış ve Özgürlük bloğunun seçimlerde güçlü bir biçimde yer almasının ve seçimde dosta düşmana düzen karşıtı anlamlı bir alternatifin mükünlüğünü kanıtlamasının sosyalist hareketin yeniden yapılanmasında bir kaldıraç işlevi göreceğini söylemek abartılı olsa da somut bir zemin sunacağını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Her önemli kararda tepkiler olması doğal

Alınan kararın parti içinde ve çevresinde yüzdeyüz benimsenmediğini herkes biliyor. Zaten böyle birşey beklemek saçma olur. Ortada bir oylama varsa sonuçtan hoşnutsuzlar da olacaktır. Önemli olan kararı benimsemeyen arkadaşların hukukuna saygılı olarak -ve tabii aynı saygıyı bekleyerek- bir kez karar alındıktan sonra partinin güçlerini mümkün mertebe harekete geçirebilmektir. Emekden, barıştan ve özgürlükten yana herkesle birlikte çalışmanın yollarını ararken, öncelikle, karara karşı olsalar da, BSP üyelerini ve en az o kadar GBK-PG'deri arkadaşları gözönüne almamız doğaldır.

Özetle parti içi ve çevresindeki tepkiyi doğal karşılamak gerekir. Her önemli kararda bu tür durumlar olabilir.

BSP bilindiği gibi kuruluşu itibarı ile kendini sosyalist hareketin yeniden yapılanmasının tamamlanmamış bir unsuru olarak görmekteydi. Önümüzdeki günlerde GBK-PG ile ortak bir partide buluşmanın önünde bir engel kalmadığı için seçim işbirliğinin siyasal anlamı 24 Aralık seçimleri ile sınırlı kalacaktır, çünkü 25 Aralık'ta değilse de diyelim 25 Ocak'ta artık BSP başka bir oluşumun içinde hallolacaktır. Tabii ki bugün seçim işbirliği kararını alan ya da şu veya bu şekilde emek barış özgürlük güçlerinin birliğinden yana olan arkadaşlar kendi görüşlerini yeni partide de sürdüreceklerdir.

Yine de seçimin sonuçlarından çok seçim faaliyeti gelecek için bu işbirliğinin anlam ve önemini kuvveden fiile çıkaracaktır. Masa başındaki teorik tartışmalardan çok daha belirleyici olacak olan nasıl bir seçim faaliyeti sürdürdüğümüz ve tabii en önemlisi de emekçilerin, ezilenlerin bu seçim işbirliğine yükledikleri anlam olacaktır.

Kimsenin kenarda durup beklemeye hakkı yok

2-Birlik'in her türlüsüne pek terbiye olunulmadığı için aba altında sopa gösterme hevesi her an patlayabilir ya da böyle olacağı varsayımıyla bir kenara çekilinebilir. HADEP gibi diğerlerine göre ağır basan bir kitlesel desteğe sahip olan bir partiyle birlikte gözükmenin ilave sorunları da buna eklenebilir. Sonuçta duruma teslim olunur. Oysa bizim yaptığımız basit bir mücadele kuralına da uygundur; işe giriştik sonrasını göreceğiz. Ayrıca HADEP'in CHP ya da RP ile bir seçim işbirliğine girmeyip Genel Başkanlarının sözü ile "sosyalizme açık bir sol parti" olarak ilan edilmesinin içtenliğinden şüphe etmeye, kenarda durup bunu kanıtlamalarını beklemeye kimsenin hakkı olmadığı kanısındayım. Bir diğer önemli husus DDP'nin de bu bolkta yer almış bulunmasının yarattığı bölünmenin aşılması yönündeki eğilimlerdir.

Bloka katılan partiler sorunların bilincinde

Kimsenin -kendimizin dezemzem suyu ile yıkanmış olduğu kanısında değiliz. Blok'taki her bir partinin siyasal görüşlerini meşru görmenin ötesinde her bir partiyi de en azından düzenin lütfuna mazhar olmuş olarak görmüyoruz. Sanıyorum bloka katılan partiler karşı karşıya bulunulan devasa sorunların bilincinde olarak pek sorun çıkarmadılar, çıkan sorunları da fazla ciddiye almadılar. Nihayetinde sorun çıkarmak değil iş yapmak, düzenin duvarlarında emekçilerin, ezilenlerin sesisinin yükselebileceği bir gedik açmayı hedeflemiş bulunuyoruz.

3-Seçim kampanyasının nasıl gelişeceği hitap edeceğimiz emekçilerin, ezilenlerindüzen güçlerinden ne derecede koptuklarına bağlı olduğu gibi, kısmen bu kopuşu da derinleştirecektir. Kimi solcularımız bizi HADEP'le işbirliği yaptığımız için eleştirirken, örneğin 4 Aralıkta kanal 7'de Mahir Kaynak HADEP'in kırk yıllık namlı komünistleri listesine alarak dindar kesimden koptuğunu sorguluyordu. Seçim sonrası oluşacak siyasal tablo üzerine kimse hayal peşinde değil. Yani 1991 kasım seçimlerindeki iyimser havanın yerinde yeller esiyor. Türkiye'nin siyasal rejimindeki kokuşmanın düzen partilerindeki geleneksel politikacıların dahi burnunu kopardığını izliyoruz. Seçim sonrasında emekçilerin, ezilenlerin sürdürecekleri mücadeleler için güvenilir ve inanılır bir muhalefete ihtiyaçları vardır. Dolayısıyla blok seçim kadar seçim sonrası için de anlamlı olmaya adaydır.

Temel meseleleri karşı karşıya getirmeyeceğiz

Emek, Barış ve Özgürlük blokunun siyasal profili yeterince belirgindir. Hatta denebilir ki HADEP belki de bloku zedelememek için sol göğsünü ulusal sorununun arkasında gölgelememeye özen gösteriyor. Dolayısıyla tek kelime ile aşağıdakilerin temel meselelerini birbirinin karşısına koymadan öne çıkaracağız. Ama herşeyden önce demokrasi taleplerini yükselteceğiz, çünkü emekçiler, ezilenler kendi sorunlarına sahip çıkmadıkça, örgütlenmedikçe alınmış oyların, aşılmış barajların bir anlamı yoktur. Demokrasi, yani emekçilerin ezilenlerin kendi iradelerini ifade etmeleri ve gerçekleştirmeleri derinleştirilmedikçe kısmi kazanımlar bile hayal olur.

4-BSP olarak seçim sonuçlarina ilişkin herhangi bir beklentiden hareketle işbirliği yapmadık. Barajın aşılıp aşılamayacağı kimi teknik tartışmaları gerektirir. Böyle bir potansiyel var mı diye sorduğunuzda ise oyun kurallarına göre oynansaydı fazlasıyla diye cavaplıyabilirdik.

Bir başlangıç noktası yakalanmıştır

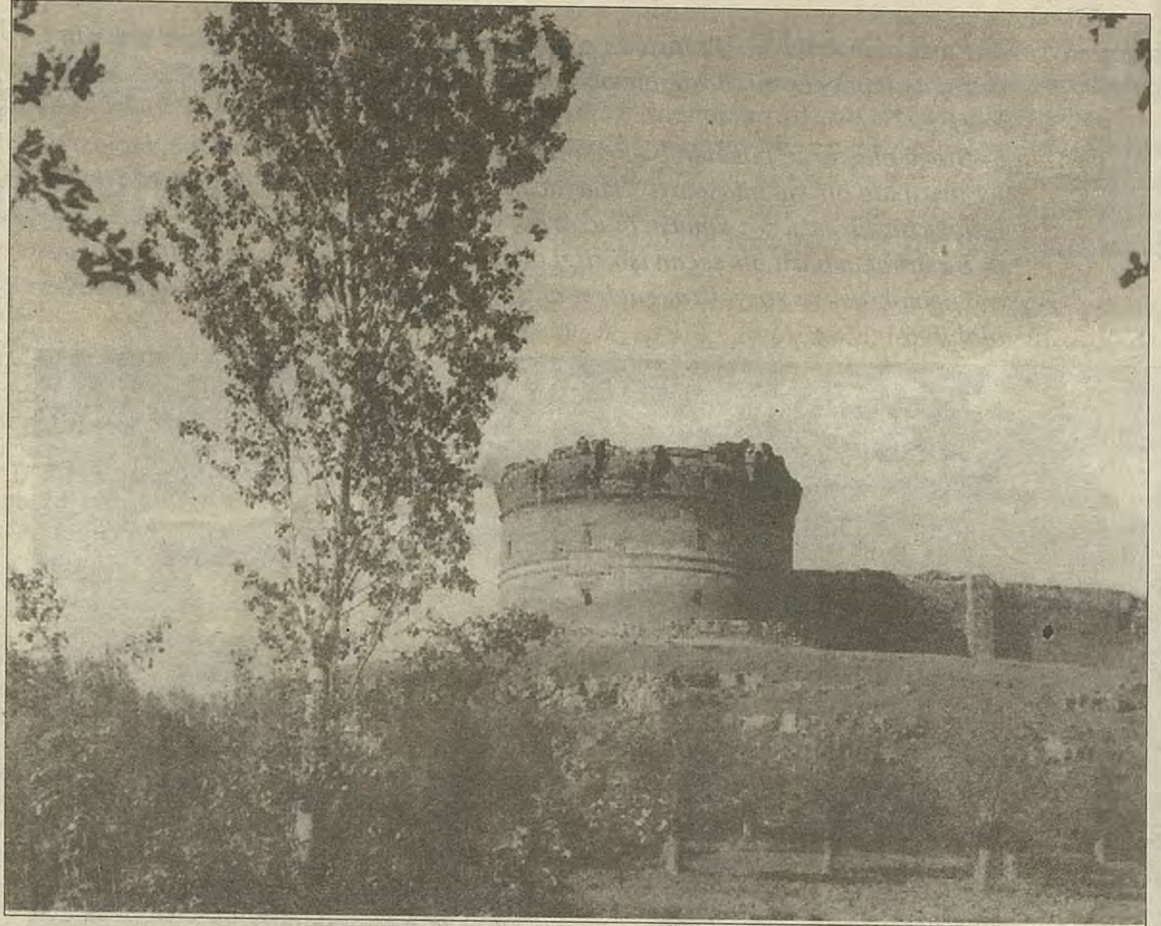
5-Bu seçim işbirliğinin düzen güçlerinden bağımsız bir siyaset oluşturma yönünde kalıcı kimi adımlar atması için hem fazlasıyla neden var hem de kimi engeller var. Başarı halinde, bu başarıyı sağlayan kitle desteğinin baskısı altında çerçevesi belirlenmiş bir ilişki ihtiyacı belirecektir. Birbirimize kefil olmadık, birbirimizin avukatı değiliz ama ortak bir taahütle emekçilerin ezilenlerin karşısına çıkıyoruz. Onlara onurlu bir yaşam için, umuda yatırım yapmaları için, kendi geleceklerini belirlemeleri için bir çağrıda bulunuyoruz. Bunun siyasal sorumluluğuna müdrik olmayanlar ve bunun gereğini yerine getirmekten aciz olanlar hızla düzen içi konumlara savrulacaklardır.

Birbirimizi gözlemek ve olası "sapmalara" karşı tedbirler keşfetmek yerine, mücadelenin gerektirdiği eylemi zedelemeyecek bir biçimde, ayrı bayraklar altında da olsa birlikte yürümenin yollarını aramalıyız. Bir başlangıç noktası yakalanmıştır. Bunu küçümsemeden geliştirmek gerekir. Hem sosyalist hareketin yeniden yapılanmasında, kitleselleşmesinde, hem farklı siyasal güçlerin demokrasinin derinleştirilmesi yönünde önümüzde yeni imkanlar bulunmaktadır. Özetle:

Umut önümüzde, yeter ki ona can verelim.

Ağzı var, dili yok Diyarbakır

▼ Kürtlerden söz etmek Türkiye'nin her yerinde zordur. Benim de yazılarım kaç defa avukattan dönmüştür, yayının toplatılmasına neden olur diye. Ragıp Duran'a, Diyarbakırlı bir gazeteci kurultaydan duyduğu mutluluğu şöyle ifade etmiş: "Burada ilk kez 'Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin bildirdiğine göre' diye başlamayan bir haber yazabildim!"

Yelda

Diyarbakır'da 1-3 Aralık 1995 tarihlerinde yapılan Demokrasi Kurultayı'nı İstanbul'dan gidip izleyen şanslılardan biri de bendim. Kurultay bahanesiyle gidebildiğim memleketimde, kiliseleri ve Hançepek'i (Gavur mahallesi) görecek ve bir de faili meçhul cinayet kurbanı birinin yakınıyla görüşecektim. Gitmeden önce adres, telefon numarası falan bulmuştum. Kurultayı izlemenin yanında programımda bunların da olduğunu söyledim organizasyondan bir arkadaşa. Söylemez olaydım; hani neredeyse saat başı bir faili meçhul yakını, korucu olmayı reddettiği için işkencede ölen birinin yakını, bir kayıp yakını ile görüştürmek istedi beni... Burası Diyarbakır. Ruh karartan yazılarına "malzeme" mi arıyorsun, istemediğin kadar... Bir süre sonra bu yardımsever arkadaştan kaçmaya başladım. İstanbullu misafirler Gazi Köşkü'ne, Japon Pazarı'na falan giderken benim günahım neydi?.. Alışveriş, piknik yapmak değil ama, şöyle açık havada memleket havasını koklamayı istiyordum. Hazır, üniformalıların silahları açık açık üzerimize doğrulmamışken...

En son '92'de Şırnak dönüşü bir geceliğine uğradığımda silahların gölgesinde sağıma soluma bile bakamamıştım korkudan. Seçim arifesi ya, şimdi ortalık "sivil", belleri kabarık. Açık, görünür resmilerdense siviller benim için daha az rahatsız edici; tanımasam da olur, iki gün sonra döneceğim. Ama Diyarbakır'da yaşayanlar için daha tehlikeli.

Evet, memleket havası... Almanya'ya ekonomik nedenlerle işçi olarak giden teyzelerim döne döne memleketleri Sivas'ın yumuşak havasından, tatlı suyundan, sivri biberinden söz ederlerdi hasretle. Benim de memleketimin havası bir başka. O gün İstanbul'da da Diyarbakır'da da hava sıcaklığı 10 dereceydi. Aynı ısı derecesinde İstanbul'da nemli soğuk kemiklerime işlerken, Diyarbakır'da paltomu attım, kazakla dolaştım sokaklarda. Pırıl pırıl güneşte mutlu bir kedi oldum...

OHAL'in değil, muhabirin bildirdiği

Kurultayı nasıl buldum? Dinleyiciler şahaneydi! Bu birincisi. Bu kadar dikkatli ve bu kadar kibar kurultay dinleyicisini, ne üyesi bulunduğum İHD'de gördüm, ne düzenleyicilerinden olduğum Kadın Kurultayı'nda, ne de gazeteci olarak izlediğim başka kurultaylarda... Diyarbakırlılar alkışlarıyla konuştular. Kraldan daha kralcı, boş ajitasyon bağırışlarına -neyse ki çok az sayıda konuşmacı bunu yaptı- iltifat etmediler, sessizce ve ilgiyle izlediler. Onların elleriyle söylediklerini, metropolden gelenler dillendirmeye çalıştılar. Diyarbakırlılar hâlâ konuşamıyor, şimdilik konuşamıyor...

Diyarbakır Demokrasi Platformu'nu oluşturanlar, gerçekleşeceğinden emin olmadıkları bu kurultayı düzenlemek için üç ay boyunca uğraşırken, halka açık yapmayı düşünmemişler önce. Toplantıları, öldürülen Behçet Cantürk'ün sahibi olduğu Demir Otel'in bir salonunda yapmayı kararlaştırmışlar. İzin verilmez, engellenir, baskılardan dolayı zaten gelemez insanlar vs... Çünkü burası Diyarbakır... Ama sonra valinin de esnek tutumuyla (ne de olsa seçim havasına girildi) belediyenin 300 kişilik tiyatro salonunu kiralamışlar. Yine de, katılım için fazla duyuru yapmamaya özen göstermişler. Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı'nın çelenk gönderdiği kurultayı vali Doğan Hatipoğlu'nun da bir süre izlemiş olmasından doğan memnuniyeti konuşmacılardan İsmail Nacar dile getirdi: "Devletin valisinin gelmesi güven verici."

Platformu oluşturan kuruluşların sınırlı sayıda üyelerini davet ettikleri kurultayda, diğer kurultaylarda ortalıkta görmeye alışık olduğumuz ne bir afiş vardı, ne pankart, ne de broşür. Ama yine de günde en az 600 kişinin geldiği kurultayı binden fazla insan izledi. Kapalı devre televizyon yayını yapılan koridorlar tıka basa doldu. Yıllardan sonra ilk kez, siyaset konuşulan bir toplantı bu olağanüstü hal şehrinde olağanüstü dikkatle izlendi...

Uçak, konaklama, yemek gibi harcamalarını kendileri finanse ederek getirdikleri konuşmacıları araba konvoyuyla karşıladı Diyarbakırlılar. Programda adı geçen Şanar Yurdatapan, Yavuz Donat, Ali Balkız, Ahmet Kırım, Doğu Ergil ve Ata Soyer Diyarbakır'a gelememiş, Abdurrahman Dilipak ise kendi yerine video kasetini göndermişti. Bir anda tanımadık birçok insanla karşılaşan İstanbullular için, (hemen hemen) bütün Diyarbakırlılar birbirine benziyordu. Ve dolayısıyla tanışılan hiç kimsenin adı akılda kalmıyor, üç saat sonra aynı insanla bir daha tanışma merasimi yapılıyordu. Diyarbakırlılar için de öyle; Ertuğrul Kürkçü, Mihri Belli zannedildi, Filiz Karakuş, Ayşe Düzkan'la karıştırıldı.

Hâlâ ve şimdilik konuşamayan Diyarbakırlıların durumunu, kurultayın son günü Av. M. Emin Aktar özetledi: "Düzenleyiciler olarak üç gün boyunca biz hiç konuşmadık. Çünkü biz, ağzı var dili yok Diyarbekir kalesiyiz"...

Kürtlerden söz etmek Türkiye'nin her yerinde zordur. Benim de yazılarım kaç defa avukattan dönmüştür, yayının toplatılmasına neden olur diye. Ragıp Duran'a, Diyarbakırlı bir gazeteci kurultaydan duyduğu mutluluğu şöyle ifade etmiş: "Burada ilk kez 'Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin bildirdiğine göre' diye başlamayan bir haber yazabildim!"

Oylar HADEP'e, barışa!

Anti-demokratik ortamda, anti-demokratik koşullarda seçime gidilirken, kurultayda bundan söz edilmemesi düşünülemezdi. 11 partinin konuşmacı olarak çağrılı olduğu ilk gün, Emek Barış Bloku dışında sadece YDH vardı. Cem Boyner bu bölgede düzenlenen toplantılarda kendini ölülere hitap ediyormuş gibi hissettiğini söyledi. Çünkü bugün burada olanları, bir sonraki gelişinde göremeyebileceğini, o insanların Türk Silahlı Kuvvetleri veya PKK saflarında ölmüş olabileceklerini söyledi. "Kürt değilim, işkence, eziyet görmedim; düzenin ta

Buzların çözülüşü...

Demokrasi Kurultayı resmi medyanın pek ilgisini çekmedi. Çünkü, "barış ve siyasal çözüm" gibi kavramlar üzerine konuşulanların kamu bilgisi haline gelmesinin önünde görünen ve görünmeyen engeller vardı. Kurultayın aslına uygun ele alınması elbette muhalif basının işiydi. Sezai Sarıoğlu, yazar Ragıp Zarakolu ile "şipşak" bir söyleşi ile kurultayın başka yanlarını konuştu...

Demokrasi Kurultayı'nda genel görüntü nasıldı?

Diyarbakır olayını buzların çözülüşü olarak adlandırabiliriz. Kürt sorununda çelişkilerin en yoğun yaşandığı bölge buzlarının çözülmesinde de bir başlangıç oluşturdu. Demokrasi Kurultayı, ilk olarak sivil toplum örgütlerinin ortak bir organizasyonuydu. Hem kafa, hem kol emeğini temsil eden sendikalar, meslek odaları ve İnsan Hakları Derneği bu işi birlikte kotardılar. Bu, özgün iç yapısı içinde çok sesliliği yansıtarak topluma çok sesli bir çehre çizdi. Bütün siyasal kuruluşlara çağrı yapılmıştı. Düzen partilerinin demokrasi ve barış konusunda tartışacak bir şeyleri olmadığı, katılmayışlarıyla ortaya çıktı. Sepetinde birazcık bir şey olanlar ise geldiler ve bir şeyler söylediler.

TİSK Genel Başkanı Refik Baydur'u mu kastediyorsun...

Evet... Demek ki sermaye içinden bir kesimin de söyleyecek sözü varmış... Bu kadarı da sorunun çözümünün tartışılması bakımından önemli. Tartışan kişiler açısından da belli bir zenginlik vardı. Diyarbakır bir başka bakımdan da örnek bir tavır sergiledi. Bu kurultayda feministler de, çevreciler de, sosyalistler de, işçi temsilcileri de, işveren temsilcileri de konuştu. Tabii Kürtler de konuştu. Milyonluk bir metropol bu olayı bir bütün olarak yaşadı. Oradaki iki yerel televizyon kanalı kurultayı naklen verdi, tartışma toplantıları düzenledi. Metro TV adlı bir kanalda, Akın Birdal, İsmail Nacar, Ertuğrul Kürkçü, Ragıp Duran, Ayşe Düzkan, Yelda ve benim de katıldığım dört saat süren bir program oldu. Büyük bir ilgi vardı, telefonlar yağdı...

Yani olay Diyarbakır'a mal oldu...

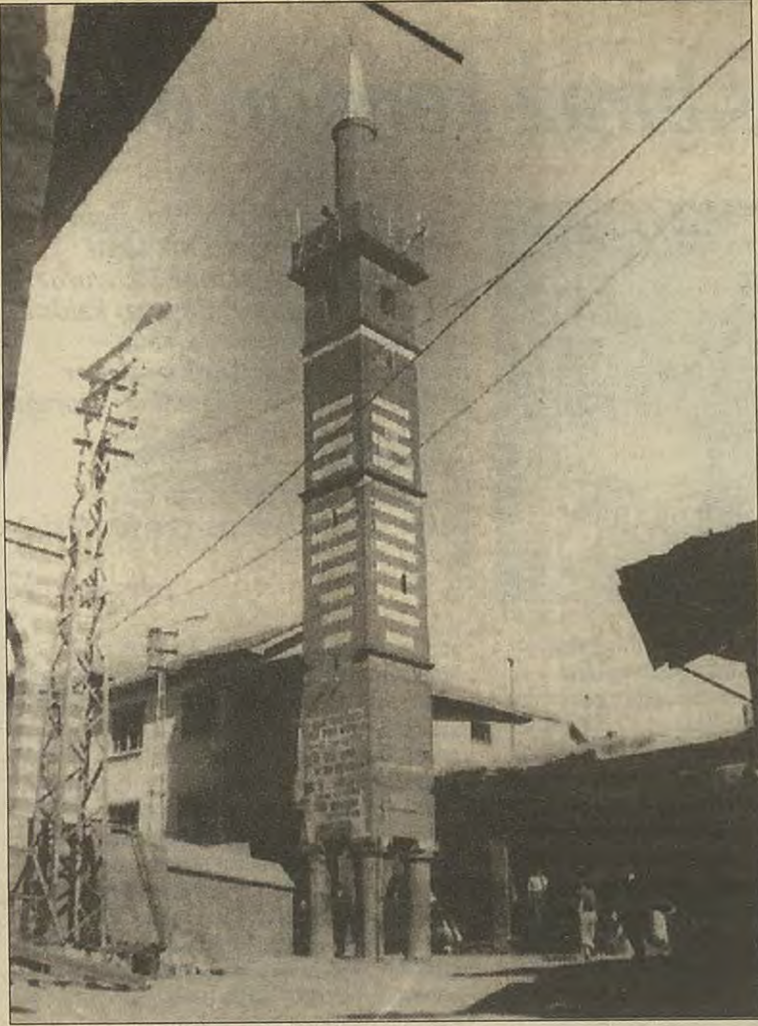
Evet.. Sadece o değil, Diyarbakır'ın çok sesli ve çok kültürlü yapısına da ulaşıldı. Örneğin Yelda arkadaş -çok hoş bir olaydı-, Diyarbakırlıları Kürtçe, Ermenice ve Süryanice selamladı. Yani olay bir konuyla yoğunlaşmayıp onun ötesine geçti ve birlikte yaşamanın adımına yöneldiği gözlendi.

Cem Boyner'in durumu nasıldı?

İlgiyle izlendi, ama Diyarbakırlılar Boyner'i geriye gitmiş buldular. Kendi söyleminde bile çok gerilemişti. Geldi, çünkü orayı önemsiyordu ve ileriye doğru politik açılımının bir başlangıcı olarak Diyarbakır'ın bilincindeydi. Ama treni kaçırdı...

Barış ya da siyasal çözüm talebi artık slogandan, eyleme dönüşüyor ve toplumun içine nüfuz ediyor gibi...

Bu çok net bir durum. Diyarbakır'da sokaktaki insan net bir şekilde barış talep ediyor. Onurluca, kimliğinin tanındığı eşit bir yurttaş olarak masaya oturup barış istiyor. HADEP önemli bir şansa sahip görülüyor bölgede. Özellikle kentlerde bu etki yoğun olarak var. Kırlar ise devletin denetiminde. Kırsal kesimde baskıların başladığı haberi geliyor. Köylüler tehdit altında. Eğer HADEP'e oy çıkarsa çok vahim durumlar yaşayacakları kendilerine ihsas ediliyor. Bu bakımdan HADEP'in alacağı oylar önemli ölçüde kent oyları olacak. Kürtler, oy kozunu kullanmaya kararlı görünüyorlar...

Diyarbakır'ı kuşatan surların güneybatısında bulunan Evli Beden Burcu 1208'de (solda), Dört Ayaklı Minare 1500 yılında yaptırılmış (sağda).

içinden, ortasından geliyorum. (Dolayısıyla) PKK'yı dağdan biz indirebiliriz" diyen Cem Boyner'e, oldukça yumuşak ve kibarca önce Murat Bozlak cevap verdi: "HADEP'ten seçimlerde ittifak için YDH'yla görüşmeye gidildiğinde kendisi, 'HADEP'i taşıyamayız' demişti. HADEP'i taşıyamayan, dağdaki gerillanın yükünü nasıl taşıyacak sormak isterim." SİP Genel Başkanı Aydemir Güler de aynı nezaket içinde Boyner'in, kendilerinin Kürt sorununu meşru hale getiren parti oldukları iddiasına cevaben, kapatılan üç partinin mirası varken, bunca şehitleri varken HADEP dışında hiçbir partinin 'lütfen' bu iddiada bulunmaması gerektiğini söyledi.

Münir Ceylan "PKK'nın dağda oluş nedenlerini ortadan kaldırmak lazım. Kimse ele güne bayram, canım sıkıldı diye çıkmadı dağlara. PKK'sız çözüm olmaz" diyor ama, Barış Girişimi'nin öncüsü olarak anılmak isteyen yazar-tarihçi İsmail Nacar umutsuz: "Her iki tarafın en sivri kişileriyle temaslarım var. Devlet otursun PKK'yla müzakere etsin, ateş kessin... Bunu istiyorum ama, olmayacak duaya da amin demiyorum. Benim tanıdığım bu devlet, buna asla yanaşmaz. Türkiye'nin dış borcu 70 değil, 200 milyar dolar olsa, 20 bin değil, milyonlarca insan ölse bu mümkün değil. Geçmişe, geleneğe bakınca bunu görüyorum..."

Patronlar, erkekler ve barış

Emek Barış Özgürlük Bloku'nun, "emek"le ilgili kısmının buralarda, şu tarihlerde önde gelen bir kavram olmadığı izlenimi edindim. Mesela can kulağıyla dinlenen TİSK Genel Başkanı Refik Baydur'un sağ duyulu sözlerinin alkışlanması dinleyicilerin kibarlığından kaynaklanmıyordu sadece; veya Cem Boyner'e gösterilen ilgi... Hemen şimdi, bir an önce akan kanın durması için barış talebi başta geliyordu. Bunun için gerekirse işveren kesimiyle de diyaloğun reddedilmeyeceği görülüyordu. Ben hep Diyarbakırlıların emrinde olacağım diye söz veren ama "işverenler olarak sandığınız kadar güçlü değiliz"i de ekleyen Baydur'un bunun için öne sürdüğü küçücük bir, iki şartı vardı: Kürtçe yayın serbest olmalı, ama Londra'dan yayın yapan MED TV değil, Ankara'dan süzülüp gelecek bir Kürtçe yayın... Devlet açar okulu ve resmi dili Türkçedir. Kürtçe eğitim yapan mektebini sen yap, güle güle; ama kaymakam olmak istiyorsan, Türkçe bilmek zorundasın... Kürt, Boşnak, Çerkez kimliği tanınmalı, ama mesela Meclis'te Kürtçe yemin edilmemeli... İstekler, bu devletin baki kalma kaydına bağlanmalı...

Baydur'un söylemi devletçi olduğu kadar, hatta belki de ondan da fazla, erkek egemendi: "Bu millet kimden oluşuyor? Sizden, bizden. Kim gidiyor parlamentoya? Sizin dayınız,* benim amcam. Hepiniz beyefendice dinliyorsunuz, bu tavrınızın Ankara'dakilere örnek olmasını dilerim. Senin adamların şikayet ediyor devleti bize diyor Avrupalılar. O halde adam gibi adam seçin bu seçimlerde, adam gibi çalışsın. Beyefendiler, biz Doğulular da dünya realitesine uyalım; çocuk yaparken de. Yoksulluğun, işsizliğin en önemli nedenlerinden biri de bu."

Pazartesi dergisi grubu da dahil biz kadınlar, feministlik yapmanın şimdi sırası olmadığını mı düşündük bilmem, sesimizi çıkarıp da "gündemi saptırmadık"... Protokole ayrılan ön sıra sek erkekti. Kurultaya gelenler arasında kadın sayısı o kadar azdı ki, Baydur -ve başka konuşmacılar- belki de bu yüzden rahatlıkla böylesi sözler edebildiler. Hele ki bir gece önceki yemekte, Diyarbakır'dan sadece iki kadının olduğunu düşünecek olursak...

Sözünü ettiğim akşam yemeği müzikliydi. İstanbul'dan gelen bizlerin sabırsız ısrarları * sonunda geç vakit Kürtçe parçalar söylenmeye başladı, halaylar çekildi. Bir ara sağ kolu sol omuzumda olan kişi kim olsa beğenirsiniz? İslamcı yazar olarak tanınan İsmail Nacar... Refik Baydur'la Akın Birdal'ın aynı halay zincirinin halkaları olduğunu görmek de ilginçti. Belki de ilginç değil. Önce barış, hemen barış!..

Diyarbakır'da, yazar, kadın

Derginin bu sayısının 'Azalırken' sayfasında sözünü ettiğim, Şeyhmus Diken'in o küçücük mağazası bir sanat-edebiyat merkezi adeta. Yazarların, tiyatrocuların, yönetmenlerin, avukatların, doktorların, sıkı okurların uğrak yeri. Kısacık sürede kimler gelmedi ki? Rıfat Dağ, Veysel Öngören ve adını hatırlamadıklarım... Veysel Öngören, insanların göçmek zorunda kalmasından değil, ama köylülerin gelişlerinden memnun; seviyor onları: "Onlarla bir üslup geldi kent merkezlerine."

1991'de Edebiyat gazetesinde yayımlanan 'Eriyip Gidiyor Gece' adlı öyküsünden sonra, 1993'te Can Yayınları'ndan çıkan 'Reçine Kokuyordu Helin' kitabı özellikle çok beğenilen, şimdilerde 'Kırılgan Kent' adlı öyküsü üzerinde çalışan Suzan Samancı'yı nasıl bulacağımı düşünürken, kendisini kurultayda buldum. Şeyhmus Diken'in yerinde veya başka dış mekanlarda buluşabilen erkek okurlar, yazarlar gibi bir şansı yok Suzan Samancı'nın. Çünkü o sadece yazar değil, bir kadın. Öğretmen bir babanın kızı, evli, iki de kızı var. Birinin kızı, birinin karısı, birinin annesi olan bir Bayan Kramer değil ama. Liseden sonra eğitimine devam etmemesi, dışarıda bir işte çalışmaması kendi seçimi. Bunlar hep, yazmak, yazabilmek için:

"İsteseydim eğitimime devam edebilirdim. Ama yazmanın okulu olmadığını bilirsiniz. Yazmak büyük bir irade işidir. Siz kendi kendinizi eğiteceksiniz. İçinde bulunduğumuz koşullarda Türk eğitim sistemi tartışılagelir, değil mi?.. O açıdan, kendim küçük yaşlarda tercih yaptım. Ya eve kapanıp kendimi eğiterek yazma sevdamı dile getirecek ya da eğitimime devam edip bir meslekte ekonomik özgürlüğümü elde etmek için çıkış yolu arayacaktım.

Hem anneyim, hem ev kadınıyım. Tek avantajım, dışarıda çalışmamam. Çünkü edebiyat kesinlikle kuma kabul etmez. Belki bu yüzden ufak bir başarı elde ettim. Yoksa, dışarıda mı çalışacağım, eve gelip yemek mi yapacağım, çocukla mı uğraşacağım... Yazmaya sevdalıyım ben. Bir öykücü olarak kendimi bulmam, daha iyi öyküler yazmak için büyük bir enerji sarfetmem gerekiyor, çünkü edebiyat bir tutku ve sevda işidir."

Suzan Samancı, duygularını, düşüncelerini paylaşacak insan bulamadığından, yalnızlığından yakınıyor, ama bunu kadın olmaktan çok yazarlığa bağlıyor: "Belli bir çevre olmuş olsaydı, insan okuduklarını, içindeki bu enerjiyi aktif bir enerjiye dönüştürebilirdi. Ama zaten yazarlar ruhları çalkantılı, karmaşık insanlardır. Yazan insan yalnızdır, ama bu yalnızlıktan hem şikayet ederler, hem de yalnız olmaktan hiçbir zaman vazgeçemezler. Şikayet ediyorsam da, bu yalnızlık çok değerli bir yalnızlıktır. Yani olması gereken şeydir aslında. Böyle bir ortamda yazmak, belli yoğunlukta okumak sıkıcı olabiliyor, ama bu sıkıntı gelip geçici sıkıntıdır."

Erkek ya da kadın, yazarların bu bölgede yaşıyor olmalarından kaynaklanan ortak zorlukları olduğunu anlatıyor: "Sürekli öldürülme olaylarının olduğu bir yerde biz yazmanın bile anlamsızlığını düşünür olduk. Kalemimizin mürekkebi donmuş durumdaydı. Yaşama sevincimiz düşmüştü. Bizler barıştan yanayız, insanca yaşamaktan yanayız. İçinde bulunulan olumsuz ortam yazan insanlara daha çabuk yansıyor, çünkü duyargalarımız çok gelişkin, en ufak hassasiyeti hemen kavrayabiliyoruz. İnsanlar asık suratlarla evlerine dönüyordu, falanca yerde şu kadar insan; öğretmen, işçi, kahveci öldürülmüş diye ve bu bizde moral çöküntüsü olurdu."

Neden geçmiş zaman kipiyle konuştuğunu merak ettim. Son aylarda bir nebze olsun daha rahat bir ortam hissediyormuş. Dünya kamuoyunun gözlerinin çevrildiği bu topraklarda rahatlamanın 'bir nebze'yle ve seçimlerle sınırlı kalmamasını diledik birlikte. Suzan Samancı'nın bu topraklarda kadın olarak yaşamak hakkında da sözü var: "Yeni bir öykücü olarak, kendimi var etmem, edebiyat dünyasında belli bir yer edinmem gerekiyor. Burada farklı bir sesim, çünkü geleneksel kadın kalıplarını, feodal değer yargılarını, o çemberi kırıp ortaya çıkan kadınlarımız çok az. Bütün kadınlar üzerinde aynı baskı sözkonusu, ama burada çok daha yoğun, çok daha farklı olabiliyor. Hem erkek egemenliğine, hem içinde bulundukları koşullara -bu, devlet otoritesidir- karşı savaşım veriyorlar. İki, üç kat daha fazla sömürülüyorlar. Ekonomik özgürlüklerini elde etseler dahi -ki bu, özgürlüğün ilk temelidir- bir anlamda var olamıyorlar. Ekonomik özgürlüğü olduğu halde eşi tarafından maaşına el konup, eşinden harçlık alan arkadaşlarımız var. İzin koparmak için binbir dereden su getiren tanıdıklarımız var. Bunları, yazmanın önünde büyük bir engel olarak görüyorum. Kadınlarımız ne olursa olsun, kendilerini tanımak, kişiliklerinin bilincine varmak zorundalar. Bu bağlamda, özellikle feminizmi, çağdaş bir kadın bilincini yaratmada çok önemli bir etmen olarak görüyorum."

***Bir ara arkadaşımla düğüne kaçtık Kürtçe dinlemeye. Eskiden sinema olan Nilgün Düğün Salonu'na...**

SÖZ

İHD Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu'ndan bir kadın arkadaş, tutukluyken ilginç bir şekilde tanışmış Söz dergisiyle. Dışarıdakiler hapishaneye gazete, dergi, kitap gönderirler ya, onlara da gönderilmiş. Ama aralarındaki bir dergiden hiç hoşlanmamışlar. "Bizim arkadaşlar da bir tuhaf yav, Söz dergisini bize niye yollarlar ki!" diye söylenip bir kenara atmışlar dergiyi. Sonra, konuştuğum İHD'li kadın merak edip bir göz atınca bu Söz'ün, o söz olmadığını, haftalık haber yorum dergisi Söz'ün, resmi söyleme yakın Diyarbakır Söz gazetesi ve Söz televizyon kanalı ile hiçbir ilgisinin olmadığını anlamış...

Diyarbakır'dan çağrı

Bundan sonra da benzeri toplantıların bölgede düzenlenmesi, kurultay boyunca konuşamayan Diyarbakırlıların metropollere "turneye" çıkması gerektiği üzerinde duruldu. Diyarbakır'daki 1-3 Aralık 1995 Demokrasi Kurultayı'ndan sonuç bildirgesi değilse de, bir çağrı çıktı. Demokrasi Kurultayı Tertip Komitesi'nin çağrısı şöyle:

1- Çatışma ve şiddetin derhal sona erdirilmesi ve barış ortamının sağlanması için bütün toplum kesimlerinin göreve çağrılması, 2- Demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleştirilmesi 3- düşünce, inanç, ifade, haber alma ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması 4- Toplumsal uzlaşma ve barışın sağlanması için öncelikle bölge milletvekillerinin özgürlüklerine kavuşturulması ve ayırımsız bir genel affın çıkarılması 5- Uluslararası hukuk ilkeleri ışığında demokratik yeni bir anayasanın hazırlanması 6- Etnik ve inanç gruplarının kimleklerinin tanınması ve güvence altına alınması 7- Yıllardan beri süregelen çatışmalardan dolayı yerinden yurdundan olanların yerlerine güvenli dönüşlerinin sağlanması ve mağduriyetlerinin giderilmesi 8- Faili meçhul cinayetlerin, gözaltında kayıpların ve yargısız infazların aydınlatılması ve son bulması 9- Türkiye'nin farklı kimliklerdeki insanlarının eşitlik ve özgürlük temelinde barış içerisinde kardeşçe birlikte yaşayabildiği demokratik bir ülke haline getirilmesi 10- Önümüzdeki seçimlerin adil, serbest, demokratik bir ortamda ve barış içinde yapılmasının sağlanması.

Demokrasi Platformu

İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi, **Diyarbakır Bölge Barosu,** Diyarbakır Tabip Odası, **Elektrik Mühendisleri Odası,** Makina Mühendisleri Odası, **İnşaat Mühendisleri Odası,** Harita-Kadastro Mühendisleri Odası, **Ziraat Mühendisleri Odası,** Mimarlar Odası, **Türk-İş 7. Bölge Temsilciliği,** DİSK Bölge Temsilciliği, **Tes-İş 1 No.lu Şube,** Tes-İş 2 No.lu Şube, **Harb-İş,** Yol-İş 1 No.lu Şube, **Belediye-İş,** Petrol İş, **Eğitim-Sen,** Tüm Sağlık-Sen, **Tüm Sosyal-Sen,** Tüm Haber-Sen, **Yapı Yol-Sen,** Tüm Maliye-Sen, **Or-Kam-Sen,** Birleşik Taşımacılık-Sen, **Tüm Bel-Sen,** Ener-Sen, **Mali Müşavirler ve Muhasebeciler Odası.**

8 Aralık 1980 John Lennon'un katli ve şarkısız geçen yıllar...

Barış biraz Lennon'dur... Herkes biraz Lennon'dur...

John'un(sağ başta) "Arkadakiler alkışlasın, öndekiler, siz mücevherlerinizi şangırdatsanız yeterli" sözleri hala dillerde...

"... bizim sessizliğimiz sevginin ve eşitliğin sessizliğidir. Biz kağıt yerine bunu gökyüzüne yazıyoruz. Bu, bizim şarkımız. Başınızı kaldırın ve gökyüzüne bakın. Orada mesajımız yazılı. Başınızı tekrar kaldırın ve çevrenize bakın, toprağa değin uzanın, üzerinde yürüdüğünüz gökyüzünü göreceksiniz. Topraktan çok o gökyüzünün birer parçasıyız. Sizi seviyoruz..."

John ve Yoko

Vakıf ÇAĞIN

New York, göğü tırmalayan birkaç gökdeleni dışında hiç de muhteşem olmayan para-kraliyet şehri. Bu, göğü parselleyen arsız kentte, kasımdan ocak ayına kadar bütün yapılar süslenir. Bir bayram havası vardır bu günlerde... Beşinci Cadde'den Santral Park'a kadar olan gökdelenlerin arkasına yığılmış Manhattan. İşte bu bayram havası, sıra sıra dizilmiş eski depolar, derme çatma evlerin olduğu yerde başlar. Yoksulluk, şehir vahşeti, ırkçılığın mahremi burasıdır. 5 Aralık'ta Rockefeller buz pateni merkezi kıyısında elektrikli mumlar aydınlatır her tarafı. Noel ağaçları ışıldar çekilmez soğukta. Ve Broadway her yılki gibi buz dansçılarına kavuşur. Noel Zamanı'dır, şehir Fındıkkıran Balesi'nin dev dansçılarını ağırlamaktadır.

İşte böyle bir gündü; 8 Aralık 1980...

Küçük yuvarlak metal gözlüklü, saçları yandan uzun, yüzünde çehresinde fazla gibi görünen bir gülümseme ile alnı şimdiden kırışmış biri Rockefeller'in noel ağacının altında dans eden ve kayan insanlara karışır. Aslında bir limuzin alacak kadar zengindir. Ama o yaya olarak gitmek istemektedir sevgilisinin kendisini beklediği muhteşem dairesine.

Saat 20.00, evsizlerin soğuktan ölmeye hazırlandıkları o özel saat. Hava alaca karanlık. John karanlıkta üzerine gelen karartıyı fark etmez. Belki de sonradan madalya ile ödüllendirileceği, İngiltere kraliçesiyle kavgasına dalmıştır. Dalgındır, belki de kendi içinde bir yolculuktadır. Karartı aniden cebinden bir tabanca çıkarır ve John Lennon'un üstüne mermileri boşaltır... Sonra kaçar.

O meşum soğukta zaman, eşyalar ve ritim donmuştur. Ölenin eski elbiseleri vardır ve üzerinde kimliğini belirleyen hiçbir belge yoktur. Kan, ambulans ve rutin bir cinayet. Bu kentin çok yakından tanıdığı bir üçgendir bu...

Akşamın saat onudur...

Sevgilisinin dakikliğine alışmış Yoko Ono, gecikmesi üzerine meraklanır ve polise haber verir. Araştırmalar yapılır. Sonuç kesindir. Bir polis, Yoko'ya haber vermeden önce, gazetelere telefon ederek ünlü Beatles grubunun politikaya en angaje ve sosyal üyesi John Lennon'un öldürüldüğünü haber verir. Olay sıradan bir cinayet değildir. Dünyada barış kahramanlarının olabileceğini kabul etmeyen biri(leri)nin önceden hazırladığı, ince ince hesapladığı bir siyasi cinayet söz konusudur. Kabul etsek de, etmesek de, birilerinin hoşuna gitse de gitmese de John Lennon'un katli önceden tasarlanmış siyasi bir cinayettir. İngiliz grubun (Beatles) evrensel simgesi haline geldiği yeni bir sosyal düzenin (şiddetsizlik), küçük bir oligarşik yönetim tarafından reddidir.

İngiltere Kraliçesi bu dört kişilik gruba kraliyet madalyasını taktığında onların gençliğin başkaldırısını bir kuşak devrimine dönüştürdüğünü biliyordu!..

'68'lerin siyasal, toplumsal gelişmeleriyle "Yellow Submarin"in evrensel radyasyonu arasındaki bağlantıyı kim inkar edebilir? '68 bir yenilgiydi. Ama birileri bu yenilgiyi bir süre kabul etmediler. Israr ve inatla geleneği devam ettirmek istediler. Oysa, Lennon yenilgiden ders çıkaranlardandı. Üniversitelerde barikatlar yavaş yavaş kalkınca Lennon üç arkadaşından önce anlamıştı yaşamın saldırgan, zengin, küçük elit bir grubun elinde oyuncak olduğunu. Kendine göre yolunu çizmişti; herkesin ihtiyacına göre bir sosyal düzen ve şiddetsiz bir yaşam. İşte bundan dolayı, Lennon'un katledilmesi siyasi bir cinayettir. Bu, her zamanki gibi barış için yola çıkmış birinin sistem tarafından reddidir... 12 Haziran 1965'te İngiltere Kraliçesi'nin elinden madalya alırken Lennon, grubu adına kraliçeye yaptığı konuşmada, "inanılır gibi değil, madalyayı hak etmek için tank tüfek kullanmak, katliamlar yapmak gerektiğini sanırdım" diyordu. Bu belki bir sitemdi... Belki de bir ironiydi... Ya da müzikal bir şaşkınlık...

O'nun katli siyasi bir cinayetti...

Lennon bir süre bulunduğu Hindistan'da Bombay'ın "slum"lerini (gecekondu) keşfeder. Uyuşturucunun yarattığı tahribatları görünce de, artık uyuşturucuya elini sürmez. Hindistan gezisinden sonra yaptığı parçası "A day in the Life" (Hayatta bir gün) ABD'de yasaklanır. Ancak Hollanda'da ünlenir.

Lennon'un katli siyasi bir cinayettir...

Amsterdam'a yerleşir bir süre Yoko'yla. Uyuşturucu satıcıları, sokak suçları fahişelik ve hapis. Lennon Amsterdam'ın bu karmaşık ve egzotik çehresini keşfeder. Ona göre suçlu elbette vardır: Adaletsiz sosyal düzen. Özgün mücadelesinden dolayı ona "Rock'un Ghandi'si" adı verilmiştir.

Onun katli siyasi bir cinayettir.

New York'a yerleştiğinde amacı arka mahalleleri keşfetmektir. Görünen, gösterilen değil, gösterilmek istenmeyen öteki ve oradaki hayat ilgilendirmektedir onu. Siyah ırkın maruz kaldığı haksızlıkları görür ve "Bu adaletsiz sosyal düzende onların rolü nedir" diye sorar. Bazıları John Lennon'u Martin Luther King'e benzetirler...

Kimileri için de temizlenmesi gereken biridir... Ve "temizlenir"...

8 Aralık 1980'de bir West Side Kamikaze'si tarafından katledilir.

O'nun katli siyasi bir cinayettir... Tarih böyle yazmalıdır...

Lennon'un anısı Harlem'de yaşıyor. Sesinin ve çalgısının tınıları sokaklarda akıyor... Bir avuç hayranı halen üç zamanlı Strauss valsiyle dans etmeye devam ediyor. Yenik '68 kuşağı Beatles'ı dinliyor halen... Ve bu yakınlarda Lennon ve arkadaşlarının sesinin pervasızca kullanıldığı bir CD çıkıyor. Business dünyası! Müşteri velinimettir!..

Hepimizde biraz Lennon vardır...

Ve O'nun katli siyasi bir cinayettir..

'Favorilerine rağmen çok iyi arkadaş olduk'

Onunla Woolton şenliklerinde tanıştım. O sıralarda şişman bir ortaokul öğrencisiydim ve elini omzuma atıp bana yaslandığında, sarhoş olduğunu farkettim. İkimiz de oniki yaşındaydık, ama favorilerine rağmen, çok iyi arkadaş olduk...

John çok uzun olduğundan ona Mimi Teyze bakardı; bana John'un gösterdiğinden daha zeki olduğunu filan anlatırdı. John okul dergisine bir şiir yazmıştı, şöyle diyen Hermit hakkında:

"Nefes almak yaşamım olduğuna göre, cesaret edemem almamaya cesaret etmeye."

Bu beni hemen meraklandırdı: "Entel mi?"

Gözlük takıyordu, yani olabilirdi, ama zaten gözlükleri olmasa da onu tutmak imkansızdı. (...)

Okulu bırakıp Beatles adında bir grupla çalmaya başladı ve bu da onun yazdığı kitap. Yine düşünüyorum, "entel mi" "İçinde var mı, yetenekli mi, kültürlü mü?"

Kitapta bazı yerlerin neden anlamsız olduğunu merak edecek kalın kafalılar çıkacaktır mutlaka, bazılarıysa gizli anlamlar arayacak.

"Brummer da ne?"

"İhtiyarî sığır benek'in anlamı, ilk bakışta görülenden daha derin."

Hiçbiri anlamlı olmak zorunda değil ve eğer komik geliyorsa bu yeterli.

Paul

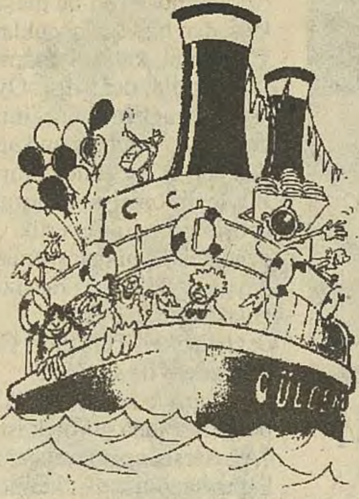
GERÇEKÇİ OL, İMKANSIZI İSTE!

Bizi tanıyorsunuz...
Yaz aylarında harçlara yapılan yüzde 350 oranında zammı geri aldırtmak üzere topladığımız 350 bin imzayı 20 Ekim'de Ankara'da Kızılay Meydanı'nda randevu keserek Meclis'e vermiştik. Aradan bir ay geçmişti... Ses seda yok... Bir hatırlatalım dedik devlet büyüklerine(!) ve Galatasaray Postanesi önünden "telgrafın telleriyle" mesaj gönderdik. Mesajı almamış olacaklar ki, yine ses seda yoktu... Bu arada tabii YÖK'ün mimarı Doğramacı'ya layık olduğu en güzel ödülü verdik. O bizim için artık "Ebedi Üniversite Lalesi"
Geçti bir ay daha...Yine ne ses, ne seda... Geldik bir seçim arifesine daha... Seçim lafı ortaya atılır atılmaz tüylerimiz diken diken oluyor. Aklımıza her seçim döneminde vaadedilenler geliyor. "YÖK'ü, 'YOK' edeceğiz", "Akademik Demokratik Üniversite kuracağız"... Boş laf bunlar hepsi bahane... Bu seçimde de aynı vaatleri duyacağız. İnanmak mı? Yok canım, bir kulağımızdan girecek, öbüründen çıkacak.
Ne mi yapacağız?
Bu sefer de 20 Aralık'ta Beyazıt'ta İstanbul'daki bütün üniversite öğrencileriyle randevumuz var. Bugüne kadar her fırsatta sesimizi duyurmaya çalıştık. Duymak isteyen duydu. Ama bu kez duymayan kalmayacak. Aman kimselere randevu vermeyin. Herkesi, ama herkesi bekliyoruz.
Hayalgücü engellenemez!
Hayalgücü 20 Aralık'ta Beyazıt'a!
Evet... "Ferman Devletin, Üniversiteler Bizimdir!"

İSTANBUL ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ KOORDİNASYONU

Sezai SARIOĞLU

Yarın ağaçlar kuşlarını açabilir...

3 Aralık... Özgür Ülke'nin bombalanmasının sene–i devriyesi. Gülcemal Vapuru, gazetenin Kumkapı/Kadırga'daki binasının önüne demir attığında su uyanmıştı ama devlet uyanmamıştı... Hep beraber ağaçlara baktılar, Çünkü, Aysel Malkaç, İstihbarat Servisi'nin penceresinden sıkça karşı parktaki ağaçlara ve kuşlara bakardı...

Ağaçlar kuşlarını dökmüşlerdi...

Danışma'dan içeriye girdiler, "Roj baş", "günaydın" diyerek gazetelerini aldılar... Orta kata çıktıklarında, öldürülen ve kaybedilenler, yayın katının girişinde koro ve solo şarkı söylüyorlardı... Onları herkes göremiyor, seslerini herkes duyamıyordu... Tenlerini alıp götürmüşlerdi, tinleri duruyordu. Şarkıları, kuşları, arkadaşlıkları, fotoğrafları, hatıraları, masalarda unutulmuş sözkırıntıları duruyordu.

İlk ölmeleriydi, ölüme henüz alışamamışlardı. Devletin ve Tanrı'nın elinden firar edip, "inad, ısrar ve umut" ihtilali için; gazeteye yardıma gelmişlerdi...

Gülcemal'in fotoğrafçısı, "özgürlük ve kardeşlik" arşivi için "toplu bir hayal fotoğrafı" rica etti...

Önce itiraz eder gibi oldular, ancak sonunda, en genel soltahlilde, aynı yolunsolcusu olduklarını anlayınca kabul ettiler.

Körüklü fotoğraf makinası hazırlanmıştı ki, bir kişilik boş yer kaldığını farkettiler... Tam o sırada, bir elinde ciğer–ekmek, diğer elinde bir dağ çiçeği ile Mehmet Şenol görüldü:

"Benim canım çok, ben dağlardan geliyorum..."

Tam ayrılırlarken gözleri, bombalanan binanın yan sokağındaki, "Ayn–ül Hayat Çıkmazı" levhasına ilişti...

"Devlet dersinde öldürülenleri" bir kez daha yaylımtürkü selamlayarak, "Savaş yaşlı bir kötülüktür" diyerek binaya baktılar; yoktular...

Aslında vardılar... Çok vardılar... Herbirinin canları çoktu...

Ağaçlara kuş açtırmak için, mahsusçuktan görünmezlik ediyorlardı...

Muzip ve müzik çocuklardılar; şarkıları ovalara dağlara yayılıyordu...

Devlet okuryazardır, ama cahil gibi davranıyor...

Kadırga'dan, Cağaloğlu'na çıkarken yaşlı bir Kürt avucunda Özgür Yaşam dergisi, el kadırıyor. Henüz adını bilmedikleri Kürt, Gülcemal'in güvertesinden sarkıtılmış, ölen ve kaybedilen Kürt gazetecilerin isimlerini ve fotoğraflarını görünce duygulandığını vurgulayarak, "Ben de sizin gibi ziyaret için gelmiştim... Binaya dokundum... İçeride yuva yapan kuşlara 'memleket yemi' serptim" diye söze başlıyor...

Canlı bir tarih gibi duran, politikleşmiş asgari savaş bilgesi... Kavramları kullanışı, politik çözümlemeleri şaşırtıcı. Adı; Aga Laçinoğlu, "Devlet sonradan 'Karacak' yapmış" soyadımızı diye ekliyor... Tunceli'de DEP temsilciliği ve İl Genel Meclisi Başkanvekilliği yapmış.

Üstüne basa basa, "993'ün 11 Aralık ayının 14'ünde Dersim'den ayrıldım. Karım ve biri kız, biri erkek iki çocuğum rehin kaldı" derken, uzaklara bakıyor.

"Uzaklar", "gidememeler" onun gurbetteki aşkı...

"Haydar Baba dağının eteklerini özledim. Kim olsa özler..."

En çok özlem var dilinin altında... Dilinin altındaki, "barış", "siyasi çözüm" ve illa da memleketi... Gerçek adıyla Alxan, yeni adıyla Alhan köyünde kalanları parmağıyla hesaplarken, tek tek köyün evlerini ve sokaklarını dolaşıyor. Parmak hesabı sayarken duralıyor ve "65 haneden 10 hane kaldı" diyor...

"Öldürmenin eskisinden kolay olduğu"nu öğreniyoruz. Devlet ile öldürme arasındaki tüm mekanizmaların kaldırıldığını kendi mecazlarıyla anlatıyor: "1938'de bile ölüm emrini Alay Komutanı, Tabur Komutanı mülki yetkililer verirdi. Şu anda ölüm, timin emrinde"...

Özel Tim'in ölümün "pim"ini çektiği ve genelleştirdiği, öldürmelerin olağan hal olduğu bir tarihsel süreç, ölünceye dek nezaret altında yaşayan bir halkın hikayesi...

Çok ince ince oy hesapları yapıyor. Kürt illerinin durumları, adayları ve Batı'daki Kürtlerle ilgili olarak, "Gelen haberler iyidir, yüzde 10'u biraz aşarız" diyor... İhtimal hesaplarını da, ihmal hesaplarını da "ihtilal hesapları"nı da biliyor. Dahası, "boykot" çözümlemesi yaparak, "boykot ciddiyetsizliktir" diyor ve "serbest oy devlete gider" demeye getiriyor. Vladimir İlyiç Ulyanov Lenin'in "Boykot Üzerine" makalesini okumuş gibi bir hali var. Komünist sözcüğünün geçtiği yerde, –belki de bu sözcük kirlendiği için– "bolşevik" diyor. Edebiyat diline yatkın bir dili var, Alevilik için "çok eski bir dünya geleneği" diyor...

Nazımiye'de bir şantiyede çalışan Kürtlerin dövülmesi, bıyıklarının yarısının kesilmesi, saçlarının "toplama işareti" şeklinde traşlanması olayına "itiraz ettiği" için başına "olağan işler" gelmiş. "Bu bir ibret–i melanetti ve biz buna itiraz ettik. Mağdur Kürtler Kamer Genç'in akrabasıydılar ama bizzat kendisi, onların traşlarını düzeltirdi ve olayı örtbas ettirdi" dedikten sonra Tunceli ve Kamer Genç üzerine çözümlemeler yapıyor:

"Kamer Genç'in kesesi büyüktür, ama partisinin kesesi daha da büyüktür. Devletin kesesi en büyüktür."

"Parası olan sandığı çalar" demeye getiriyor...

Ortaokuldan "tard" nedeni çok ilginç: "Ortaokuldayken 'Dersim'in cahil ve ıslahata müstehak olduğu' ödevi veriliyordu. Oysa Dersim'de rüştiyeyi, idadiyi bitiren pek çok insan, Alevilerin İlm–i Biling dedikleri yerler vardı. Halk cahil değildi. Biz kağıtlara 'Dersim medenidir' yazdık ve tard aldık."

Diyap Ağa'nın Atatürk ile maceralarından, "iyilikten maraz doğar" kıssadan hissesine, Bingöl'ün "Eşek Meydanı"nın adının "Şeref meydanı" olarak değiştirilmesine, "eleştiri ve özeleştirinin" anlamına kadar aklınıza gelebilecek her şey üzerine konuşuyor... Medyanın "baldırı çıplak hevesi"ni geliştirdiğini öyle güzel anlatıyor ki... "Cilalı İmaj Devri", "Pop Çağı Ateşi" kitaplarını okumadığı halde, medyanın "baldırı çıplak hevesi"ni geliştirdiğini, "tencere, tabak hevesi"nin her şeyi unutturduğunu söyleyerek, Can Kozanoğlu'nun kulaklarını çınlatıyor... Aş'ın ve aşk'ın unutturulduğu, kamunun özgürlükten men edildiği günler...

"Önce devletle ilgili kelimeleri öğrenmek zorunda kaldık; cumhuriyet müddeiumumisi, (cumhuriyet savcısı) mustantik (sorgu hakimi), tahvil (tercüme anlamında), temyiz (yargıtay)" derken göndermeler yapıyor...

"Eeeee, iyi de bu işlerin sonu ne olacak" sorumuza ise;

"Devletin okuması yazması vardır. Ama cahil gibi davranıyor" yanıtını veriyor...

Cahiliye Devri'ne inat, okuryaşar bir Kürt bilgesini memleket gözlerinden öperek demir alıyoruz...

Yeryüzüne, yeraltına nasıl dağılmıştır bu çocuklar... Böyle resimler bir tarih kurulurken çektirilir, "aşk örgütlenmektir bir düşünün"...

Yeni Ülke, Özgür Gündem ve Özgür Ülke'de düşçalışırken öldürülen, kaybedilen arkadaşlarımız

Cengiz Altun, Hafız Akdemir, Yahya Orhan, Hüseyin Deniz, Musa Anter, Halil Adanır, Lokman Gündüz, Ömer Karaağar Kemal Kılıç, Kemal Ekinci, Mehmet Pençe, Aysel Malkaç, Ferhat Tepe, Nazım Babaoğlu, Teğmen Demir, Haşim Yaşa Zülküf Akkaya, Adil Başkan, Yalçın Yaşa, Kadir İpeksürer, Adnan Işık, Hıdır Çelik, Ersin Yıldız, Safyettin Tepe.

MEÇHUL ÖĞRENCİ ANITI

Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında/ Bir teneffüs daha yaşasaydı/ Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür/ Devlet dersinde öldürülmüştür
Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu:/ –Maveraünnehir nereye dökülür?/ En arka sırada bir parmağın tek ve doğru karşılığı:/ –Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbine! dir (...)
Arkadaşları zakkumlarla örmüşlerdir şu şiiri:/ Aldırma 128! İntiharın parasız yatılı küçük zabit okullarında/ Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır/ Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında zarfsız kuşlar gönderecek.

(Ece AYHAN)

SAHAF GÜNCESİ —— Oğuz ÖZDEM

Ne olur bir şarkıcık

İmge, Türkçe bir sözcük değil. Türkçedeki "hayal", "muhayyile", "düş" v.b kavramları kapsayıcı nitelikte sanat terimi olarak kullanılıyor. Buradan hareketle imgeyi, algıların bireysel, sanatsal yansıması veya gerçekliğin öznel yansıması diye tanımlayabiliriz. İşin içine öznellik girdiği için imgeler algılama-yansıtma çeşitliliğinde oluşurlarken, yaratıcısının dünya görüşüne uygun olarak "yararcı" bir içeriğe dönüşebilirler. Yararcılık bireysel olabileceği gibi toplumsal da olabilir. Bu yararcı imgelem yerleşik kanılar ve değer yargıları oluştururken, düşünce sistemimizi de belirlemeye başlar. Giderek "kıssadan hisseler"le düşünmeye başlarız. Tilki kurnazdır, karga aptaldır, aslan cesurdur, arı çalışkandır. Yararcı imgelem onlarda olmayan özellikleri onlara yakıştırıp kodlama sistemiyle, onları olmasını istediği içerikle tekrar yaşamımıza aktarır. Bu aktarımlar düşünce sistemimizi zenginleştirirken, aynı zamanda kalıplarla düşünmemizi de ister. Bir kez oluşturdukları kıssadan hisseleri de belleklerden silmek kolay olmaz.

Güzelliği amaçlayan imgelem, yararcılıktan kaçar, güzelliğe, saf olana yönelmek ister. Bu yöneliş sanatçıyı toplumsal olandan da uzaklaştırabilir. Toplumsal ilişkileri kirletilmiş kabul eden sanatçı, ister istemez kendisine sığınak olarak doğayı seçer. Onun için doğadaki her canlı, doğanın bir nesnesidir ve insan ruhunda uyandırdığı duygularla önem kazanır.

Böyle bir imgelem doğaya sığınırken, bütün olumsuz duygulardan arınmak ister. Yanında kuş ister, karınca ister, ağaç ister, ağacın yeşilliğini, çiçeklerini, gölgesini ister, kelebek ister, uç uç böceği ister. O uç uç böceği artık bir böcek olmaktan çıkar; uğur böceği olur, sevgiliye "mesaj" götüren bir ulak, gömleğimizin düğmesinde dekor olur. Arı kuşunu tanımlarken; kanatları sarı, göğsü mavi, yeşil tanımından kurtulup "ve arı kuşu ki orak kuşu dahi derler" tanımına ulaşır. Onu yok etmeden kendi yaşamıyla, eylemiyle örtüştürmeye çalışır.

Tam otların sarardığı zamanlar...
Yere yüzükoyon uzanıyorum.
Toprakta bir telaş bir telaş...
Karıncalar öteden beri dostum...
(B. Necatigil)

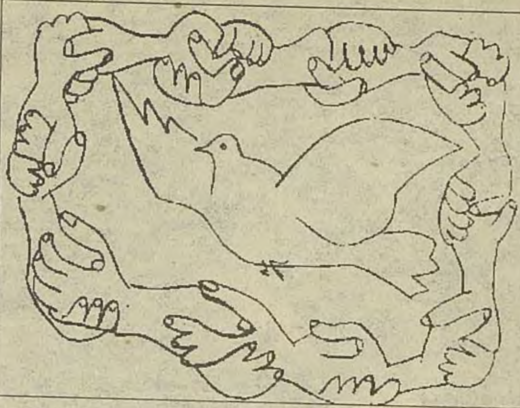
Bu örnekte de görüldüğü gibi yaratıcı imgelem doğayla özdeşleşir, karıncayı karınca olarak görmez, dostu bilir.

Güzelliği amaçlayan yaratıcı imgelem karıncayı dost bilirken, "yararcı" imgelem ne yapar? Hepimizin bildiği karıncayla ağustosböceğinin öyküsünü hatırlayalım. Karınca bütün yaz çalışır, kışlığını hazırlar. Ağustosböceğiyse saz çalıp gezer. Kış geldiğinde ağustosböceği karıncanın kapısını çalıp yiyecek ister. Karıncamız (toplumsal) dersi(mizi) hemen verir: Yaz boyunca saz çalıp eğleneceğine çalışsaydın. Yararcı imgelem burada karıncayı karınca olmaktan çıkarıp "çalışkanlığın" simgesi yapar ve bizlere öğüdünü verir: Çalışın. Bu öğüdü yaşama uyarladığımızda öğüdün "amaçlı" olduğunu görürüz. Çalışmak yaşamın yeniden üretimi için gerekli bir çabaymış gibi görünse de (bu doğrunun ötesinde), anlamsal yoğunluğunu toplumsal düzenin sürekliliğini hedefler. Çalışanlar ve çalıştıranlardan oluşan toplumsal düzenlerde çalışmanın yoğunluğu arttıkça sömürünün yoğunluğu da aynı oranda artar. Kış geldiğinde kapıyı çalanların çalıştıranlar değil de çalışanlar olduğunu görürüz.

Ağustosböceğiyle karıncanın öyküsü "yararcı" imgelemin farklı çeşitlemeleriyle de karşımıza çıkar. Fransız ozanlarından biri bu masaldaki kıssadan hisseyi, çocukların yüreklerini katı ve karamsar yaptığı için, değiştirir. Öyküyü; "karınca ağustosböceğini kovmuyor, ambarının kapısını ona açıyor" şeklinde bitirir. Böyle bir bitirişte uzlaşmaz çelişkileri iyilikseverlik penceresinden uzlaştırma kaygısı seziliyor. Fransız ozan ahlaki açıdan öyküyü değiştirirken Türk şairi Cavidan Tümerkan da sanatsal kaygılarıyla kendi estetik penceresinden görmek ister. "Ağustosböceği karıncanın kapısına gitmemiş; karınca ağustosböceğinin kapısına gitmiş; 'Ne olur bana bir şarkıcık' demiş" şeklinde bitirir. Bu değiştirim şiirsel görünse de, ortada şiirsel olmayan bir şey var: Gerçek...

Bildiğimiz gibi tür sürdürmek doğanın içgüdüsel yasası. Ağustosböceği de bu yasaya uyar. Yavrularının da çiçekler üzerinde uçmasını ister. Fakat doğa acımasız yasalarıyla karşısına dikilir. Onların daha yumurta halindeyken olgunlaşabilmeleri için aşırı bir ısıya gereksinimleri vardır. Bu ısıyı sağlamak için ana ağustosböceği sürekli kanatlarını birbirine sürtmek zorunda kalır. Bu kanat sürtüş yavrularını hayata uçururken kendilerinin ölümü olur. İşte kanatlardan çıkıp bize müzik gibi gelen bu ses bize usul usul şunu da söylemek ister: "Ben tembelliğin değil, özverinin simgesi olmak istiyorum."

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN

Barışseverlerin cinsiyeti

Kadınların erkeklerden daha barışsever oldukları bir mit midir? Ezilen kolektif kimlik gruplarının, kendilerine özel ve yüce değerler atfettikleri bilinen bir şey. Kadın hareketleri uzun yıllar kadın olmanın yüksek erdemlerinden söz edip durmuşlardır. Kadınların daha barışsever olduklarını söylediğimiz zaman, önümüze çeşitli örnekler serilecek ve yaptığımız genelleme tarih içinde kadınların saldırganlık gösterdiği durumlarla geriletilmeye çalışılacaktır.

Bütün bunlardan sonra yine de şöyle diyeceğim: "Evet, kadınların erkeklerden daha barışsever olduğu söylenebilir. Bunun kökleri toplumsal cinsiyetimizden öte biyolojik cinsiyetimizdedir. Kadın, bir başkasını kendi gövdesine kabul eder, içinde bir başka varlık, hatta kendi cinsinden olmayan bir varlık büyütebilir... Biyolojik farklılıklardan hareketle kadınların eşitsizliğine temeller oluşturulduğunu, kadınların geri bırakılmışlığında kutsal annelik hikayelerinin önemini bile bile buna vurgu yapıyorum. Bu biyolojik farklılık kadın barışseverliğini açıklayacağı gibi, "saldırganlığını" da açıklar. Kadın katiller üzerine yapılan bir inceleme, cinayetlerin büyük çoğunluğunun menstürasyon öncesi yapıldığını ortaya koymuştur. Hatta, İngiltere'de menstürasyon öncesi bir sendrom'u belgeleyen bir doktor raporuyla, beş erkeği öldüren bir kadın mahkum beraat etmiştir. Kadınların saldırganlık gösterdikleri bir başka alan ise çocuklarını koruma durumudur.

Erkek egemen toplumun örgütleniş biçimi ve hiyerarşik düzeni toplumda karar alıcı pozisyonlara gelmek isteyen kadınlara "erkeksi roller"i dayatıyor. Saldırganlık, hırs ve acımasızlık bu pozisyonlara yükselebilmenin "olmazsa olmaz"ı durumuna geliyor. Bu pozisyonların bir erkek gövdesine ait olduğunu düşünmüşümdür hep... Toplumsal hedefleri yüzünden kendi gövdesi ve davranışlarını inkar edip düşünsel anlamda olduğu kadar, bedensel anlamda da erkekleşen kadınlar tanıyorum. Şık bir giyim ve saç modeli bu durumda hiçbir şey ifade etmeyecek; ortada kadın ambalajı içinde bir erkek görülecektir.

Kadınların "daha barışsever"liği iktidarda olmayışlarıyla da açıklanabilir... Cinsiyeti "erkek" olan iktidar zaten kadın kimliğini kabul etmemektedir ve oraya ulaşmanın tek yolu "erkeksileşmek" olarak görülebilir.

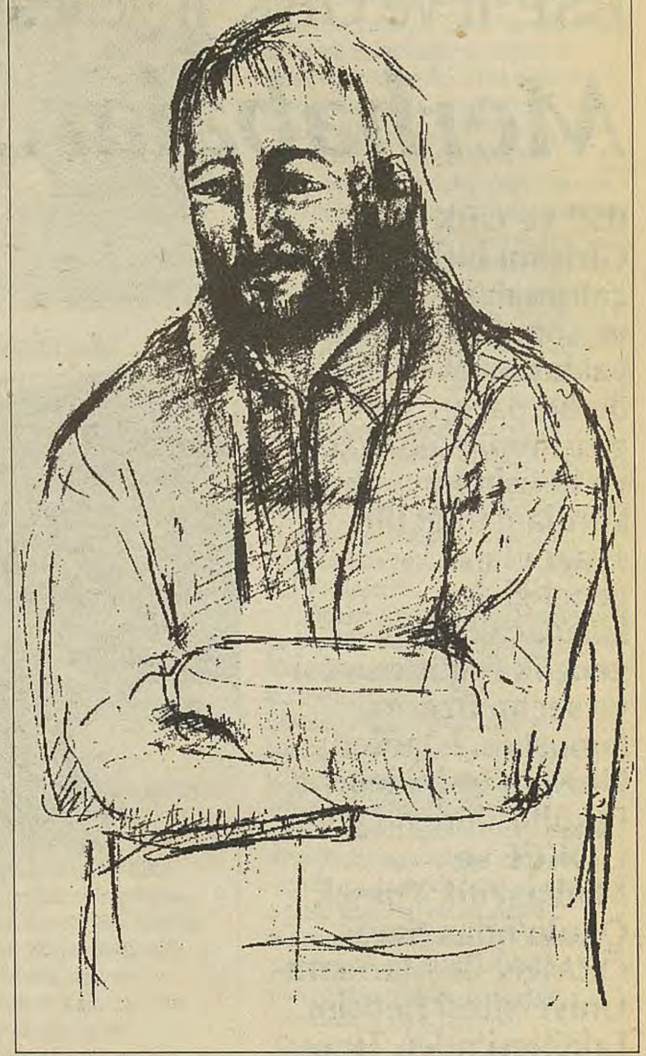
Toplumsal cinsiyet politikası üzerindeki tartışma bir lüks, politik alan içinde bir motif değildir... Kadınların devrimi bütün sistemleri sarsacak bir boyut taşımaktadır. Bu, iktidarın cinsiyetinin değişmesi mücadelesi değil, iktidara, hiyerarşik ilişkilere karşı bir mücadeledir.

Bütün "öteki"lik durumlarında olduğu gibi, kadın-erkek meselesinde de çok hassas dengeler vardır. "Kendi" olabilmenin bir düşmana göre tanımlandığı çatışma kültüründe düşman erkeğe karşı örgütlenmek ona benzemekle sonuçlanabilir... Ona rağmen ve onunla birlikte eşitsizliğe ve hiyerarşiye, saldırganlığa ve savaşa karşı örgütlenmek. Belki de çözüm bu...

Bir gün bir hastanede beyaz giysili bir hemşirenin bana bir bebek uzattığını anımsıyorum. Işıl ışıl gözleriyle bana bakan ve gördüğüm anda aşık olduğum bir erkek çocuk... O gün şöyle düşünmüştüm: Kadınlar bu dünyanın yarısı; diğer yarısının ise annesi... Ve o gün kendimi bütün bir dünyaymışım gibi hissettim... O bebek kucağımdayken onca yoksulluğa ve yaşımın küçüklüğüne rağmen, bütün koşulları değiştirecek gücü bedenimde duydum

Güzel günlerdi, geriye biz kaldık...

Ercan GÖKSU

İki fotoğraf... İki ayrı zaman, iki ayrı mekan... Yıl 1986. Saçları kızılda olanın kendisini "hayatın ortasında bir militan" olarak tanımladığı bir tarihte çekilmiş ilk fotoğraf. Ellerin çatalı tutuşundaki yumuşaklık, yüzdeki sertliği gizleyemiyor. Saçlar kısa kesilmiş; sakal yok, sadece bıyık. Baş hafif öne eğik olduğu için gözler görünmüyor. Ama yine de sertliğin ötesinde bir kararlılık hissediyorsunuz, objektifi değil de kendi ellerinin hareketini izleyen bu adamın duruşunda. Neden sonra, resmin zaman ve mekanla ilgili duygusal çağrışımlarını üzerinizden attıktan sonra, anlıyorsunuz ki, kararlılık etkisi, fotoğraftaki bir diğer kişiden, onun masayla ilişkisini koparmış bakışından, o bakıştaki hayranlık ve tedirginlikten kaynaklanmaktadır.

İkinci fotoğraf... Arkasında zamanı belirten bir tarihe rastlanmıyor. Olasılıkla 1992 ya da 1993'te çekilmiş. İspanyol da olabilir, İtalyan da. İlk bakışta Avrupa'da mülteci olmak zorunda kalan bir Latin Amerikalıyı çağrıştırıyor. Neden Latin Amerikalı da İtalyan değil? Çünkü, duruşunda, daha çok da gülüşünde bu kıyıların o kıyılar olmadığını anlatan bir ifade var. Acı olmaktan çok, buruk bir gülümseyiş... Güvercinlerin aynılığı, yabancılığın üstünü örtemiyor. Ekmeği ufalayan ellerin kırılmış dizlerle yaptığı açı, duruştaki eğretilik, onun o kıyılara ait olmadığını söylüyor. Hücre penceresinde kumrular.. Onlar için artırılan ekmek için döğüşen serçeler ve yağmur.. O, Almanya'da bir parkın kıyısında güvercinlere ufaladığı ekmeğin tüketim fazlasını değerlendirmekle ilgili bir rahatlama olduğunu çok iyi biliyor. Hücresini özlüyor; kendisini, bir parça ekmeği kumrular ve serçelere paylaşmaya götüren o sıcaklığı...

Sessizce, o günlere ait olduğunu bilmenin getirdiği bir hakla giriyor araya üçüncü fotoğraf... Duruş, yine aynı duruş, yıllar öncesindeki gibi. Hala yakışıklı, hala inançlı. Göğsünde kavuşturduğu elleri, yorgunluğun bütün bir fotoğraf boyunca akıp gitmesine izin vermiyor. Gözleri çok ötelere, geçmişe, o güzel direnç günlerine bakar gibi. Sitem yok, pişmanlık yok. Biraz üzüntülü fakat. Yapamadıkları kalmıştır geride ve bir on yıl sonra eline yeniden başlamak fırsatının geçip geçmeyeceğini bilmemektedir.

"Seni anlatabilmek seni/iyi çocuklara, kahramanlara".

İyi çocuklar belirsiz bir kavramdır artık, kahramanlarınsa nesli çoktan tükendi. Kahramanlara olan ihtiyacın bizi bugünkü yalnızlığımıza taşıdığını söylemek kuşkusuz ki yeni bir şey olmuyor. Değişik tarih ve mekanlarda çekilmiş üç fotoğraf da, yiğit yaşanmışlığın kendisince motive edilen bir geçmişin içinde "kahramanlar vardı" tümcesinin neyi içerdiğini çok iyi biliyor. İlk iki fotoğrafın özneleri, kendilerini, kahramanlık pozisyonundan kurtarmış gibi gözüküyorlar. Ama bu -en azından ilk fotoğrafın öznesini rahatsız edip duran şu dizenin yol açtığı ağırlığı ortadan kaldırmıyor: "Ölüler bizi terketmişlerdir", zamanımızdan çekip gitmişlerdir ve bunu böyle hissetmek, telafisi çok zor bir boşluk anlamına gelmektedir.

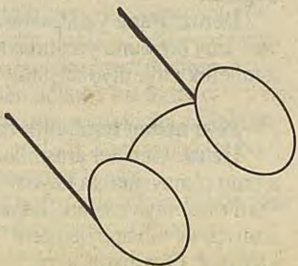
Her üç fotoğrafta da geriye kalan olduğunu bilmekten kaynaklanan bir vakurluk ve yitip giden her görüntünün biz'i eksilttiğini bilen bir tuhaf hüzün var. Tutsaklar, ölenlere dışarıda kalanlardan daha yakın oluyorlar. Ve bu yakınlık, fotoğraflardan üçüncüsüne şu soruyu sorma hakkını veriyor:

Siz geriye kalan'ın neresindesiniz?

Gerçekten!...

Not: Ellerin kavuşturulmak suretiyle göğüste birleştirilmesi bir tercihten çok bir zorunluluktu. O, sadece iki parmağını oynatabiliyordu. Kolları kendisini terketmiş gibiydi. Üçüncü fotoğrafın öznesi, askı işkencesi sonucu ellerini kullanamaz hale geldiğinin bilinmesini istemiyordu. Zorunluluktu evet, ama, zorla arkasında kavuşturdukları ellerini bu kez kendi isteğiyle göğsünde birleştirmesi, işkencecilerine verilmiş bir yanıttı da!
Bütün bunları sonradan öğrenecektim...

Saray Otel'den seslensem bir tutam isot serperler mi?

Barış MUTLU

Duyduk duymadık demeyin! Gazi Mağusa Belediyesi yüksek miktarda su sarfiyatına yol açtığı için acı biber satış ve kullanımını ikinci bir emre kadar yasaklamıştır!

Henüz resmi makamlarca teyid edilmediği için eti butu taze, uzun kirpikleri hiç durmadan birbirine çarpan, yaşlı boynuzları bir grup insan tarafından çekiştirilen bir geyik yavrusunu andırsa da bu haber, şehirde günlerdir süren acı biber kıtlığına denk düşüyor. Tam da vizelerin ortasında işin aslını araştırmak pek de çekici değil doğrusu, ama 25'e 40 ebatlarında bir koca mantıksızlık ürünü bu yasağın ardında ne yatıyor düşünmeden edemedim. Hayır, insanı susuzluktan koşturacak tuz, kasım ayının ortasında kavuracak güneş varken, bu yeni doğmuş kedi yavrularının melûl bakışlarından masum acı biberin ne suçu var diye paraladım kendimi. Adada milyonlarca çeşit rakı bulunmasına rağmen bildiğimiz Türk rakısı yok, yeni çıkan kasetler de yok. Yadellerde gurbetin koynuna düşen Türkiyeliler'in memlekete gidenlere verdikleri sipariş listesi oluştuğunda, bir Müslüm Gürses, bir Ferdi Tayfur havasında arabesk sofrası seriliyor orta yere! Bir büyük rakı, bir kilo acı biber ve Ahmet Kaya'nın son kasedi.

Adada herhangi bir ihtiyacını giderecek ürünü bulamazsın hemen yedek kulübesinde beklemekten sıkılmış alageyikler muhabbete dahil ediliyor. "Rum kesiminden getireceksin usta!" Yüksek çapta araba lastiğinden, elastiki temelde don lastiğine; ışıklı spor ayakkabısından, -ne gereği varsa- distribütör kapağına kadar detay gibi görünen, ama herhangi bir nedenden dolayı mahrum kaldığınız anda -amiyane tabirle- yamulacağınız maddeler hep Güney'dedir. Lakin bu sohbet yapıldığı anda ola ki birkaç metre yakınınızda milliyetçi cenahtan bi abiniz bulunmuyorsa... Aksi takdirde tribünden sahaya atlayan bir rengeyiği "ne zengin edecen rum gahpesini kardeşim, aha öte yan Adana, Mersin ne alıyosan al, paran memlekette kalsın" diye zıplar.

Oooof Of Rum kesiminde bir Suruç var mıdır sırtını Birecik'e yaslamış, Halfeti'yle dalgasını geçen... Bir Urfa var mıdır güneyde, güneşte günlerce kurutan acı biberini. Saray Otel'den* seslensem bir tutam isot** serperler mi bu yana...

* Lefkoşa'da bulunan, en üst katlarından bakınca Rum kesiminin görüldüğü otel.
** Urfa'nın meşhur acı biberi.

BSP'li ve GBK'lı gençler bir araya gelerek tartıştılar...

Merhabalar... Tanıştığımıza sevindik...

BSP ve GBK Parti Girişimi birlik çalışmaları sürerken ve sonuca bir hayli yaklaşılmışken, biz de bu parti girişiminin aksayan ve iletişimin kurulamadığı bir ayağı olan gençliğiyle; kurulacak parti, gençlik örgütlenmesi ve seçim üzerine konuştuk. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden Deniz GÖKÇE ve Matbaacılık Yüksek Okulu'ndan Savaş ÖZMEN ile Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Timur SOYKAN ve Gökhan KAYA'yla arkadaşımız Setenay DOĞAY konuştu.

Birleşik Sosyalist Parti (BSP) ve Geleceği Birlikte Kuralım (GBK) Parti Girişimi çevresindeki gençliğin bir iletişimi yok. Bunun sebebi nedir?

Gökhan: Partinin oluşma sürecine pek katılmadık. Bu yüzden de BSP gençliğiyle aramızda diyalog gerçekleşemedi. Ama şu andan itibaren diyaloğun başlayacağını umuyoruz.

Savaş:; BSP'yi oluşturan bileşenler çok farklı geleneklerden geliyor. Bazıları açısından BSP, mücadeleye girmek için can simidi oldu. Asli olarak birlik tartışmasını, aktif siyaseti yürüten insanlar vardı. Böyle farklı iki uç GBK için de sözkonusu olabilir.

Birtakım siyasi faaliyetler tüm kurucu unsurların değil, bunun içindeki bazı aktif insanların üzerinde yükseliyor. Bu da bir mücadele geleneğinin Türkiye'de gerçekleşmemesinden kaynaklanıyor. Sadece birtakım siyasi partilerin örgütlenmesinden bahsetmiyorum. Onun dışında mücadele alanları da var. Bunların içerisinde somut kazanımlar olmadığı ve gelenek devam etmediği için her seferinde yeniden organizasyonlar oluşuyor. Sendikalar ve üniversitelerde de böyle. Bu anlamda mücadelenin dağılmışlığı söz konusu. Birleşme süreci bütün bu kazanımların birleşmesi açısından çok önemli olacak.

Gökhan: İçinde bulunduğumuz süreç, partiyle başlayacak bir süreç değil. Bundan önce de okulumuzda çalışmalar vardı. Zaten kendimizi tanımlamış insanlarız. Bunun dışında gençliğin özerk örgütlenmesi yolunda çabalarımız var. Sadece partinin bir kolu olarak çalışmak gibi bir düşüncemiz yok.

Deniz: BSP'den ve GBK'dan gençlerin ortak bir çalışma yürütememesinin nedenini, gençliğin şu andaki durumuyla bağdaştırıyorum. Gençler oldukça dağınık bir durumda. '90'lardan sonra yeni bir döneme giriliyor ve toparlanmaya başlıyor. BSP'deki gençler de yeni bir toparlanmaya giriyor. Geçen hafta yaptığımız şölen bunun bir göstergesi. GBK'dan arkadaşların daha talihsiz bir durumları var. Çünkü, oluşum aşamasında ve parçalı durumdalar. Birlik sürecine kadınların, gençlerin, Yeşiller'in ve daha birçok çevrenin katılmasını savunuyorum. Gençlerin böyle bir çalışmanın içinde yer alamamaları, sözlerini söyleyememeleri bir sorun. Bu çalışmayı yürütenler "dinozorlar" dediğimiz yaş seviyesi yüksek insanlar. Bu, gençliğin ezilmesinin somut göstergelerinden biri belki de. Artık kürsülerde aynı simaları görmek yerine, gençlerin de yer alması, eminim süreç içinde daha anlamlı olacaktır.

Peki gençlik arasında süreci değerlendirme gibi bir tartışma zemini oldu mu?

Savaş: BSP içinde böyle bir şey gerçekleşmedi. Ama BSA süreci, bir şeyi farkettirmek durumundaydı. Yeni bir şey ortaya çıkartılmaya çalışılıyordu ve bu anlamda deneyimlerin ne kazandırdığına da dikkat etmek lazımdı. BSA sürecinde birtakım ültimatomlar veriliyordu ve bir kaos vardı. Bu sebeple gençler partinin genel görünüşüne ilişkin çok net fikirlere sahip değildi. Okullarda, kantinlerde insanlara bir şey anlatmak ciddi bir problemdi ve çok daha detaylı bir faaliyet gerektiriyordu. Onun dışında sendikalarda v.b yerlerde BSP'liler çok zor durumda kalmıyorlardı. Ama genç arkadaşlardan kaynaklanan sorunlardan dolayı "beyaz sayfalı, boş parti" gibi şeyler söyleniyordu. Toplantılarda gördüğümüz gençliğin zor durumda olduğuydu. "Biz ne yapıyoruz" diye kendilerine soruyorlardı. Bu süreci aşmak için çok daha saygılı bir siyaset yapma tarzı geliştirilebilirdi. Partide çoğulculuğun esası olarak artık siyaset, ültimatomlardan ibaret olmamalıydı. Ne var ki, partide konuşulanlar gençlik içerisinde hayata geçirilemedi. Gündeme ilişkin somut bir şeyler söylemek durumundaydık. Bu da emek isteyen bir süreç başlattı. Örneğin partide genel bir politika belirlenirken gençler yoktu.

***Gökhan Kaya:** Zaten kendimizi tanımlamış insanlarız. Bunun dışında, gençliğin özerk örgütlenmesi yolunda çabalarımız var. Sadece partinin bir kolu olarak çalışmak gibi bir düşüncemiz yok.*

Timur: Arkadaşlar gençliğin dağınıklığına değindiler. '80 sonrasında baskılar özellikle üniversite üzerinden şekillendi. Gençlik tamamen dağıldı. BSP'li ve GBK'dan olmak aslında gençlik için bir kimliksizlik ve örgütsüzlük tanımlaması. BSP'nin gençlik kolu da öyle. Öğrenci gençliğin kendi öz örgütlenmesi olmadığı için, bu girişimlerin kapsamında gençliğin başarıya ulaşmış bir çalışması yok. Zaten kendi alanına ilişkin örgütlü olup birlikte hareket etme gibi gençliğin bir talebi yok. Örneğin, Dev-Genç böyle bir parti girişiminde olsaydı, "dinozor" dediğimiz kişiler ve gençler birlikte olurdu. Sol, dağınık olduğu için tabana üstten karar geliyor ve ortak eylemlere gidiliyor. Güven oylaması, şölen gibi. Ama tabanda böyle bir birliktelik yok. Ve biz arkadaşlarla ilk kez burada karşılaşıyoruz.

Söz'ün, Yeniden'in, BSP'nin ve GBK'nın da söylediği gibi kendini yenileyen bir devrimci anlayış gündeme sokulmaya çalışılıyor. Kürdünü, Alevisini Türkiye'deki kültürel, sosyal farklılıklarla birlikte yaşanması düzleminde kapsayacak farklı bir anlayış. Yeni tarzı benimseyen sol az, gelenekçi sol da az. Yeni tarzı benimseyen sol birlik olmalı. Okulumda BSP'li olsa bunu yapmak için ilk ilişkiye geçeceğim insanlar onlar. Ama okulumda yok. Arkadaşların okulunda da biz yokuz. Solun dağınıklığı diye bahsettiğimiz, aslında bizim acizliğimiz. Zaten bu nedenle ilk defa karşılaştık...

Gökhan: Politikanın alanlarda, mahallelerde çalışacak insanlarla yapılması gerekiyor. Partiye karşı değiliz, ama gençliğin öz örgütlenmesini yapması gerekiyor. Mahallelerde yapılacak çalışmalarda partinin üstünden gelecek kararlara gerek duyulmamalı. Gençler kendi alanlarında karar verebilmeli.

Deniz: Dağınık olmamıza rağmen biz bu birlikteliği yaratabiliriz. Tembelliğimiz biraz da hazıra konmaktan kaynaklanıyor. Üsteki insanlar konuşuyorlar, karar alıyorlar ve biz bu karara tabi kalıyoruz. Amaç sürece müdahale etmek olmalı. Partinin (26 Kasım'da Kazablanka'da yapılan birlik toplantısı) çıkardığı metinde tek bir gençlik sözü yoktu. Bu beni gerçekten üzdü. Yeniden yapılanan bir gençlik hareketi varken; aydınlardan, Kürtlerden, Alevilerden bahsedilirken, 20 Ekim Ankara eyleminde olan gençlerden de bahsedilmeliydi. Gençliğin bu metinde isminin geçmemesinin nedenlerinden birisi de biziz.

Gökhan: Bu sürece katkıda bulunmayıp, üretmiyorsak bu doğaldır.

Deniz: Bunu yaratmanın zemini var, ama biz bunu yaratmakta tembellik ettik diye düşünüyorum.

Peki neden tembellik edildi?

Deniz: Gençler arasında iletişim ağının olmayışından kaynaklanıyor. Parti oluşmaya başladı, kararlar alınıyor ve taban eylemlere katılıyor. O tartışma sürecine ve karar almaya başından katılmıyorsak, sonunda

eklemlenmek zorunda kalıyoruz.

Timur: Partiden gençlik ne bekliyor? Bunun cevabı, Türkiye'ye yönelik beklentilerimiz var ve "dinozorlar" bunu çok güzel bir şekilde ifade ediyorlar. Gençliğin partiden bekleyeceği şey şu olamaz hiçbir zaman; gençlik örgütlenmesinin kanallarını veya gençliğin birliğinin kanallarını partide aramak. Gençliğin beslenme kanallarını parti gibi bir şeyle kurarsak örneğin partiyle gençliği ilişkilendirebilirsek gençlik örgütlenmesinin yolu açılmış olabilir.

Önde gelen şey iki parti arasındaki gençliğin birleşmesi mi, yoksa üniversitelerdeki gençliğin birleşmesi mi?

Gökhan: Gençliğin üniversitelerde öz örgütlenmesini yaratması lazım. Bu da gençliğin yaşadığı yerlerde olur. Partide çalışarak bu yaratılamaz. Gençlik mahallededir, lisededir, üniversitededir. İnisiyatifimizi ortaya koyabileceğimiz, politika yapabileceğimiz alanları açabilecek örgütlenmelere gitmek düşüncesindeyiz.

Savaş: Türkiye'de ve dünyada gençlik örgütlenmeleri ideolojik olarak siyasi örgüte bağlı, pratik olarak da bağımsız olmalı gibi bir teamül oluşmuş. Bir gün geliyor, gençlik örgütüne bir şey oluyor ve siyasi örgütle bağımsız örgüt hayat düzleminde farklı noktalara çekilebiliyor. Gençlik örgütünün Türkiye'de tartışılmasının böyle bir tarihsel geçmişi var. Biz partili olmak zorundayız ki, o bahsettiğimiz "dinozorları" değiştirebilelim. Partinin genel politikalarına ilişkin bir şeyler üretmek durumundayız ki, parti gençlik konusunda birtakım düşüncelere sahip olabilsin. Aslında gençlik tartışmalarının içinde bir üniversiteli öğrenci kimliği var. Bunun için de müdahale edebilecek bağımsız siyasi örgütlenmelere ihtiyaç var. Siyasi örgütlerin ve partilerin içinde yer almayacak, ama bu alandaki ihtiyaçlar temelinden yükselmeli. Bu bağımsız öğrenci hareketi olmalı. Farklı düşünce yapılarına sahip insanlar olabilmeli. Bir biçimde sendika gibi kurgulanmış bir yapı olmalı. Çapa ve Ankara eylemi yeni bir tarzın habercisi. Bu tarz klasik sol söylemi içinde barındırmıyor. Yıldız'da ve Valilik önünde yapılanlar da geçmişte çok yaşadığımız öğrenci eylemlerine daha yakın eylemler. Böyle bir ayrışma çok somut olarak yaşanmıyor belki, ama Avcılar Kampüsü'nde 6 Kasım'a ilişkin iki ayrı eylem olabiliyor. Bunlar bence yeni bir siyaset yapma tarzına ilişkin arayışlar. Bu noktada devrimcilerin yapması gereken bunlardan birisini tercih etmek değil; en başta kabul edilmesi gereken şey, bu iki farklı siyaset yapma tarzını ortaklaştırabilecek (ve siyasi nezaketle birbirine karşı konumlandırabilecek) bir formül bulmak gereklidir. Tarz farklı olabilir, ama bunlar öğrenci hareketinin nesnelliğini yansıtıyor. Ve solcular farklı bir şey denemeye çalışıyorlar. Bunların ikisinin üzerinden üçüncü bir öğrenci hareketi daha somut inşa edilebilir. Siyasi partilerin koalisyonuyla bu işin olamayacağı açık.

Gökhan: Geleneksel sol ile yeni tarzı benimseyen sol anlayışın mantık farklılığından kaynaklanıyor bu. Özerk Demokratik Üniversite talebi çok güzel, fakat gündemdeki siyasi olaylara müdahale edebilecek bir öğrenci örgütlenmesi lazım. Bu öğrenci örgütlenmesi zaten mantık ve işleyiş olarak kendi içine kapanmamış, (geleneksel solun dışa açılamamasının sebebi budur) geniş kitleleri içinde barındıran yeni öğrenci hareketidir. Geniş kitle için politika yapan insanlar kitlelere ulaşacak mesajları göndermek için araçlar kullanırlar. Bundan dolayı bu tür eylemler ortaya çıkmaktadır. Ama sadece üniversitenin taleplerinden dolayı olmamalı; ülkenin gündemine ilişkin siyasal olaylar da dikkate alınmalıdır. BSP gençliğiyle neden beraber davranabiliriz? Çünkü bu olaylarda bir mantık farklılığımız yok. Geçen sene okulumuzda faşist bir saldırı yaşamıştık. Ama biz faşistlerin bize yaptığı gibi gidip onların afişlerini indirmedik ve onları teşhir ettik. Kitle çalışması yapıp, bütün anfilerde konuştuk. Nedenleri ve niçinleri anlattık ve bu sene okulda faşist diye bir şey kalmadı. Neden? Geniş kitlelerle yaptığımız çalışmalardan dolayı.

Deniz: Partinin gençlik kolunda olursan parti içinde gömülü kalacaksın gibi bir düşünce var. Parti çalışmalarının içinde yer alırsın, çünkü senin bağlı bulunduğun örgüttür. Burada politika yapmak ve kendi sesini duyurabilmek, aynı zamanda çalışanları kapsar. Bu düzlemde gençler öyle bir çalışma yapmalı ki, gençlik partide olduğu gibi içinde diğer sol muhaliflerin de kendini ifade edebileceği bir örgütlenme yaratabilsin. Böyle bir şey yapılmazsa biz sosyalistler partiye doluşuruz, gençlik olarak kendimizi çok güzel ifade edebiliriz, sloganımızı atarız biter. Ama biz okulda, kantinde oturan lümpen veya bizim dışımızdaki kişilere bu fikri geliştirmediğimiz takdirde anlamlı bir katılım olamayacak gençliğin katılımı.

Savaş Özmen: ***Ne var ki partide konuşulanlar gençlik içerisinde hayata geçirilemedi. Gündeme ilişkin somut bir şeyler söylemek durumundaydık. Örneğin, partide genel bir politika belirlenirken gençler yoktu.***

Timur Soykan: ***Bu düzlemde gençler öyle bir çalışma yapmalı ki, gençlik partide olduğu gibi diğer sol muhaliflerin de kendini ifade edebileceği bir örgütlenme yaratabilsin. Aksi takdirde, partiye doluşur ve salt slogan atarız.***

Öğrenci örgütlenmelerine, Koordinasyon'a ve harekete nasıl bakıyorsunuz?

Timur: Üniversitelerde bir yılmışlık var. Dünyada kapitalizmin kendini yeniden tanımlamasıyla üniversitelere de çok farklı misyonlar biçiliyor. Örneğin özelleştirme üniversitelere de yansıyor. Parası olmayanlar üniversitede okuyamaz gibi bir durum dayatılıyor. İnsanların, faşist ve gerici hareketin yükselmesinden dolayı bir antipatisi var. Bu sorunları işleyen veya işlemeyen farklı yapılanmalar doğuyor. '89 sürecinde dernekler vardı. Geleneksel sol anlayışın gazabına uğrayarak demokratik kanallar olmaktan çıktılar. Bu noktada sorunlarına hapsolmaktan ziyade üniversitenin, toplumdaki aydın kimliğini yeniden kazanması doğrultusunda, örneğin harç sorununu toplumdaki özelleştirmeyle birlikte irdeleyebilen ve üniversitedeki Kürt öğrencilerin sorununu Kürt sorunuyla, kirli savaşla irdeleyebilen böyle bütünlüklü politik çizgiye sahip bir gençlik örgütlenmesinden geçebileceğini düşünüyorum. Bizim talebimiz sadece demokratik üniversite talebiyle mi sınırlı kalacak? Bu yüzden Koordinasyon'un eylemlerini ülke sorunlarıyla birleştirmesi gerekiyor. Koordinasyon bir de örgüt gibi davranmaya çalışıyor. Örneğin benden özeleştiri isteniyor. Vermeden gelemezsin deniyor.

Savaş: Koordinasyon yeni tarzı tutturmaya çalışıyor. Bu noktada öğrenciler daha yakıcı sorunlarla karşılaşmaya başladılar. Öğrencilerin temiz yemek, temiz yurt, harç zamları gibi bir sürü sorunları var. Geleneksel sol mücadelenin dışında bunu bütün insanlar hissediyor. Buna karşı bir mücadele hattı gerçekleştirmek gerekiyor. Bu noktada Koordiyasyon bu iki unsuru; sahici olarak bu sorunları yaşayan insanlarla, gerçekten de başka bir üniversiteliysen bulunduğun yapıyla yapacağın çalışma veya üniversitede yürüteceğin alan çalışması birbirine engel değildir. Öğrenci kimliğimle de orada var olabilmektir. Politika yapıyor ve yaşamın bütün alanlarına müdahale etmek istiyorsak, partinin bütün politikalarına müdahale etmek zorundayız. "Dinozorlara" da biz de varız diyebilmeliyiz.

Timur: Parti fikri şöyle çıktı ortaya. Biz öyle bir parti yaratalım ki, burada kamu çalışanları, işçiler, kadınlar kendilerini ifade edebilsinler. Çünkü parti bir zemin. Ama gençliğin ifade edilmeyip, kamu çalışanlarının ifade edilmesinin nedeni şudur: Kamu çalışanları örgütlüdür. Sadece devrimci, sosyalist değil, tüm Koordinasyon gibi bir yapı ortaya çıkıyor. Bütün bu geleneksel tarzlara rağmen, ciddi bir biçimde öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri bir zemin haline geliyor. Ankara eyleminde yürütülen sempatik çalışma tarzıyla, öğrencileri kapsayıcı çalışma tarzıyla bir meşruluk sağladı. "Ferman devletin, üniversiteler bizimdir" sloganı da farklı bir slogandı. Toplumdan kopuk, marjinal bir yapıdan ziyade genel bir yapıydı. Ama bu yapının içinde gençlik sürekli genel politikalar altında meşru eylemlerle bir arada tutulmaya çalışılıyor. Genel başlıklar da harç ve Doğramacı'ya verilen 'ebedi lale ödülü' sorununda kalıyor. Oysa bugün yapılması gereken, üniversitenin dar şey denemek gerektiğine inanan insanların buluşması zemininde bir somutluk yakalıyor. Koordinasyon şu aşamada bir takım uzlaşmalar ve kapsayıcı formüller gerçekleştiriyor. Yeniden oluşacak çerçevelerle Koordinasyon'un kendi örgütsel formasyonu ne kadar birbiriyle uyum sağlayacak ve kendini ne kadar yenileyebilecek ve nasıl bir problem başlayacak. Belki '80 sonrasında dernekleşme sürecinde yaşananlar yaşanacak. Orada bir kitle örgütü gerçekten başlayacak. Dernek veya Koordinasyon adı altında. Birtakım ittifaklar, birtakım mücadele biçimleri geliştirilecek ve bu noktada gerçekten kitleselliği yakalayacak bir siyasi hat oluşturulamazsa sonuçta kendi kendileri siyaset yapmaya başlayacaklar ya da Koordinasyon birilerine kalacak. Bunu aşmak için üniversite alanında bir formül üretmemiz lazım ki, artık siyasal çevrelerin kendilerini ifade edebilecekleri serbest bir zeminde yeni ittifaklar yeni etkileşim biçimleri oluşturabilecekleri bir etkilenmeyi taşısın. Burada insanlar çok belirgin siyasal çerçevelere sahip olmasalar bile yemek zamlarına karşı oldukları için kendilerini ifade etsinler, diğer taraftan da o çok sıradan gündelik taleplerden hareket eden insanlarda orada olabilsin. Öyle bir formül bulmak lazım ki öğrenci olan herkes, bu konuda müdahale edebilmeli ve bunun içinden farklı siyasetten insanlar, koordinasyonlar, platformlar, oluşturulacak öğrenci birliğinin hayatını etkileme şansını bulabilsinler.

Deniz Gökçe: ***Birlik sürecine kadınların, gençlerin, Yeşiller'in ve daha birçok çevrenin katılmasını savunuyorum. Gençlerin böyle bir çalışmanın içinde yer alamamaları, sözlerini söyleyememeleri bir sorun. Bu çalışmayı yürütenler 'dinozorlar' dediğimiz, yaş seviyesi yüksek insanlar.***

Deniz: '80 sonrasında yaşanan bu kimliksizleştirme üzerine Koordinasyon'un da çok acil olan bu soruna cevap olduğunu düşünüyorum. Koordinasyon sorunları gündeme getirmesiyle, tarzıyla döneme cevap olabildi. Bağımsız insanları da bu çalışmalarıyla içinde buluşturabildi diye düşünüyorum. Şu anda çok sayıda genç, kendini tanımlamaya aç. Bu yaşamın her alanında bulunmak dediğimiz şey, aslında üniversiteli gençlerin sesini duyurması, yaşama müdahale etmesi... Olumsuz yanları Koordinasyon'un tartışmasında veya yeniden yapılanma sürecinde acil çözümlenmesi gereken sorunlardan. Kısacası, '94'ten itibaren başlayan süreçle, koordinasyon yeni tarzın ve gençlerin yaşama müdahalesi için adreslerden biri.

Gökhan: Ankara etkinliği güzel bir olay. Fakat üniversitede yapılacak büyük, geniş bir örgütlenmede bunun bir kalıcılığı yok. Sanki öğrencinin yaşam alanı sadece üniversiteler ve buranın taleplerini yerine getirmekle yükümlüyüz gibi bir anlayış bence yanlış. Koordinasyon örgütlenme tarzı olarak bir öncü ve doğru bir örgütlenme tarzı. Ne yaparsanız yapın bütün öğrencileri kapsayacak bir örgütlenme tarzı oluşturulamaz. Yine demokrat öğrencilerin katılacağı bir tarz olur. Koordinasyon içindeki insanlar genelde bu tip insanlardır. Genel öğrenci örgütlenmesi üniversitelerde siyasal bir perspektif çizebilmeli.

Seçimlerde gençliğin tavrı ne olacak?

Gökhan: Gençlik seçimlerle ilgili üniversitelerde bir kampanya başlatacak. Karanlığa karşı özgür, demokratik Türkiye. Düzen partilerine oy verilmemesi gerektiği söylenecek. Bizim tavrımız da böyle bir kampanya düzenlenmesi doğrultusunda.

Deniz: Menzirler'in, Demirallar'ın, Güreşler'in Meclis'e girmesiyle oluşabilecek kritik bir döneme girdiğimizi de düşünüyorum. Birçok saldırıya karşı bütün Emek, Barış, Özgürlük Bloku'nun bir arada durmasını destekliyorum. Bu seçim çalışması Meclis'te bizim de bir sandalyemiz olsun diye veya bir kürsü kapalım diye yürütülmüyor. Bizlere rağmen siyaset yapan bütün siyasetçilere, Meclis'teki milletvekillerine, bu gidişata dur diyebilmek için muhalefeti daha fazla örgütleyebilecek bir çalışma olarak görüyorum.

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Yakın gözlüklü çatlak

"Ölüm ile ayrılığı tartmışlar;
elli dirhem fazla gelmiş
ayrılık"
Veysi SARISÖZEN

Geçen hafta saatim durduğu için tam kırk yedi dakika geç uyandım. Bu durum kafamı bozmuştu. Vakit nakittir. Zaman en kıymetli hazinemizdir. Dakikalar, saatler, günler, aylar böyle uykuda geçerse ben nasıl muasır medeniyet seviyesine ulaşabilirim ki! Ayıp değil mi bana. Hışımla yataktan fırladım. Kendimi son zamanlarda şu sol partilerin birleşme işine o kadar çok kaptırmıştım ki günleri bile şaşırmıştım. Kalkıp saatli Maarif Takvimi'me bir göz attım. Anaa! Ne tuhaf takvim lan bu! Yoksa rüyada mıyım. Etraf yine sarardı işte! Takvim o gün 38 Şubat'ı gösteriyordu. Arkadaki faydalı bilgiler köşesi de bi tuhaftı. Örneğin şöyle şeyler vardı:

Bugün doğacak çocuklar için isimler;
Erkek: Cari (işlem)
Kız: Cariye
Bugün ölecekler için ölüm şekli;
Erkek: Kalp krizi
Kadın: Rahim kanseri
Bugün ne pişirelim;
Zıkkımın kökü, üzümün çöpü ve Kazım Kartalpaşa tatlısı
Bugün nasıl ş'apalım;
Misyoner, saksafon, gramafon
Bugün nasıl yönetilelim;
Darbe ile, monarşi ile, anarşi ile, Baki Tuğ veya Nevzat Atlığ yönetiminde olalım.

Hay Allah! Artık takvimler de çıldırdı. Geçen zamanın, ayların, yılların bile bu ülkeye tahammülü kalmadı. Durum çok vahim! Allah-u Teala hepimizi korusun.

Etraftaki sarılık hala devam ediyordu. Pencereden sokağa şöyle bir baktım. Baki Tuğ bey sokağın ortasında gelene geçene bağırıyordu:

-Ulan ben Deniz Gezmiş'leri idama mahkûm ettirmiş, Mümtaz Soysal'ı hapislere tıkmış adamım. Bugün bi kadınla başa çıkamıyorum. Siyasi geleceğimle oynuyorlar. Ben şimdi n'apayım aziz vatandaşlar. Bu ülkeyi mi terkedeyim. Gidip her akşam kafa mı çekeyim. Her gece Müslüm mü dinleyeyim? Yapılır mı ulan bu bana!

İçim cız etti. Böylesine değerli bir vatan evladının bugün böyle sokak ortasında bağırıyor çağırıyor olması yüreğimi sızlattı. Pencereyi açıp bağırdım:

-Baki Bey, sayın büyüğüm, yapmayın etmeyin. Bakın Nusret Demiral beyi de MHP'den ihraç etme ihtimali varmış, onun hiç sesi çıkıyor mu? O da sizin gibi canını dişine takıp bilumum bölücüleri, vatan hainlerini sürüm sürüm süründürmedi mi? Sizinki can da Nusret Bey'inki karnıyarıklık patlıcan mı? Yapmayın Baki Bey, rica ederim. Sizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Ben böyle kedimi kaptırmış konuşurken, birden başıma gelen bir taşla olduğum yere yığıldım. Belli ki, Baki Bey beni susturmak için savcılık günlerini hatırlamıştı.

Pencerenin dibinde bir taraftan çalışırken, diğer taraftan da geçmişi düşünüyordum. Hey gidi günler! Vehbi Dinçerler Bey, Halil Şıvgın Bey! Bir zamanlar neydiler, şimdi ne oldular. Hepsi de yiğidin harman olduğu yerlerden gelen şövalyelerdi. Şimdiyse ortalık yerde bir yerlere yorgan iğnesi batmış gibi bas bas bağırıyorlar. Nereden nereye! Hayat işte!

Sonra da oturup kendi geçmişimi düşünmeye başladım. Benim hayatım da rezil rüsvaydı aslında. Oysa bir zamanlar ben de sizin gibiydim. Ben de sizin gibi erken yatardım, erken kalkardım ve bir yumurtayı sütle çırpardım. Sonra da dooooğru işe. Bir kamu görevlisiydim. Hayat hoştu, gerisi boştu.

Uğurlu günüm, uğurlu rengim, uğurlu sayım, hobilerim, fobilerim ve bobilerim vardı benim de. Önce Allah'a, sonra burçlara inanırdım.

Doların, markın, Japon yeninin kaç lira olduğunu şıp diye söylerdim. Borsaya bile girdim, hatta babamı da teşvik ettim. Adamcağız tüm parasını faizden çekip yatırdı. Baştan her şey iyi gitti, sonra borsa inip çıkmaya başladı. Beynimiz döndü. Menkul kıymetler borsası artık menkul kıyametler borsası olmuştu. Mahvolduk. Babam önce beni evlatlıktan reddetti, sonra da Aksaray'da nohutlu pilav satmaya başladı.

İnanın herkes gibiydim ben de. Bi yerde yükselen değer mi var, hooop ben de oradaydım, ama gelenek göreneklerimizden de asla taviz vermiyordum. Örneğin üç kere kulhuvallah okumadan zinhar hamburger yemezdim. Tarih bilincim de çok güçlüydü. Orta Asya'dan bi kuşluk vakti yola çıkış... Fatih Sultan... Mercidabık... Dandanakan... Sultan Abdülhamit... Kargalar... Matematik öğretmeni... Amasya Tamimi... Her şeyi ezbere biliyordum. Bir Türk hem dünyaya bedeldi, hem de çişini yaparken ıslık çalabiliyordu. Bu yüzden bölücülere illet olurdum. (Nusret Demiral Bey gibi) Onlara Osmanlı tokadı atıp, karate yapasım gelirdi.

Yargısız infaz diye bir şey olurdu bazen. Özel Tim hem göze, hem kulağa hitap ettiğinden olacak, millet çılgınca alkışlardı. Bense kurşun seslerine sinir olur, kulaklarımı kapardım.

Ama olmadı işte... Bu ülkenin bir vatandaşı olarak üzerime düşen her şeyi yapmama rağmen olmuyordu.

Bi sabah uyandığımda hava açık sarıydı ve gökyüzünde tam sekiz güneş vardı. Evdekilere o anda oyuncak ayımla evleneceğimi söyledim. Sonra sokakta siyah bir kediyle konuşurken gördüler beni. Onlara "Hayır, ben onunla değil, o benimle konuşuyor" dediysem de dinletemedim. Doktora götürdüler. İğne, ilaç, elektroşok filan...

Bana artık çatlak diyorlar. Desinler. Çatlaklık yakın gözlüğü gibi bi şey aslında. Burnunun dibinde ne olup bittiğini çok rahat görebiliyorsun. Hepinize tavsiye ederim. İzninizle... Haberler başladı. Tansu Çiller'i seyredeceğim. Söyledikleri kafama çok yatıyor. Adios muçaços ve Viktor Hugo Sançez sevgili okurlar.

SÖZ SENDE

Atma Ragıp din kardeşiyiz!..

Sosyalist yazında binlerce polemik vardır ki hatırlanmaz. Hatırlanmayışları biçim ve öze bağlı olarak bıktırıcı tekrarlar, rafine olmayan yaklaşımlar, keskinlikler, içi boş coşkunluklardandır. Sosyalist teori ve pratiği özümleme göstergelerini sergilemeyenlerin çoğu zaman içine düştükleri durum böyledir.

Bugün sosyalistlerin birliğinin karmaşasının tam ortasında tarihimizin mücadelesi ve eleştirisi ile yeni yapılanmaları yaratacak yollar açılmış, sanılandan çok daha fazla deneyim, bilgi birikimi, güç birliği sağlanabilmiştir.

Bu stabilizasyon sorununa uzun yorucu çalışmalar sonucu ulaşılmaya çalışılırken, sahnelerde eksik olmayan "Çemişgezek bando şeflerini" görüyoruz.

Sevgili Zarakolu 25 Kasım 1995 tarihli SÖZ dergisindeki üçte bir sayfaya, 4 sütün üzerinden yazdığınız yazıya bizim buralarda "Evlere şenlik" diyoruz.

"Bazı insanlar" deyip başladığınız, ama sosyalist erkimizin büyük bir gücünü oluşturduğunu hala anlayamadığınız "Bazı insanlar"la sosyalist anektodları kullanarak küçümseme, alay etme hakkını kendinizde görebiliyorsunuz. Sizi kutluyorum!...

Eğer bu hakkı ve gücü tapınma içselliği ile "Kürt popülizmine" yürekleri yanık cephe arkadaşlarımızdan alıyorsanız biliniz ki her defasında yarı yolda kalırsınız. Marksizm en karmaşık toplumsal sorunları somut şartların analizi ile yaşanan gerçeğe indirebilme sanatıdır. Eklektik bir tarzla bilgi dağarcığınızın spotlarını parlatıp "Sosyalizmin alfabesinden" giriş dersleri vererek "SÖZ" sütunlarını bu derece hafife alamazsınız.

Ulusal sorun ile sosyalist hareketin nikahını bugüne dek hiçbir "virtüöz" kıyamadı. Kıydığını sananlar "popülizm", "kahramanlık", "görünen güce tapma" ile sosyalizmi karıştıranlardır. Bu nikah kıyılmadı çünkü gerçekten zor bir nikahtı. Dünya sosyalistleri kırk başlı düğüme 150 yılını verdi ve vermeye devam ediyor ama "Atan Zarakolu" yöntemi ile değil.

Sevgili Zarakolu, insanlara nasıl ağlayacaklarını, nasıl acı duyacaklarını, nasıl duygulanacaklarını, nasıl davranacaklarını, nasıl örgütleneceklerini kısa yazınızda bir bir öğretmişsiniz!...

Analar sizin, kaybolan evlatlar sizin, işkenceler size, antidemokratik uygulamalar size ve KÜRT sorunu sadece sizin. Bu arada 70 yıllık Türkiye sosyalist hareketi eli böğründe tribünde seyirci...

Türkiye'de gizli devletin, açık devlete dönüştüğünü nasıl da kavramışsınız! Hele hele "Bugün Türkiye'de siyasetin kendisi insan hakları platformu haline gelmiştir" sözünüzü kimse gün ışığına çıkaramaz! Ama aşağıdaki kutsal "ilke"lere acaba ne diyeceksiniz.

1- Birbuçuk yıldır Türkiye'de seçim gündemdedir. Birleşik Sosyalist Parti seçim örgütlenmesini ve sosyalist tavrını yansıtacak olanakları "kimileri de ayrıntıların girdabında, gerçeği onun bütünselliğini yitirir" diyenlerle tamamlayamadı.

2- HADEP ile bir seçim platformunda sol bir blok halinde omuz omuza elbette ki yürünür. Ama bağımsız sosyalist çizgi ve söylem ana belirleyendir. Kırk başlı ulusal karakterli her yumağın turnusolu sosyalist netliktir.

3- İŞÇİ SINIFI SENDİKALİST PLATFORMUNDA, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ PLATFORMDA SOSYALİST PLATFORMDA, KADIN ÖRGÜTLENMESİNDE, ÇEVRE HAREKETİNDE, SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLENMESİNDE HADEP NEREDE VE HANGİ ÇİZGİDEDİR?

4- HADEP ulusal sağ ve dini tema etrafında örgütlenen güçlerin sancısını çekmektedir. Ortaklık bu anlamda sınır tanımayan versiyonlara sosyalistleri de sorumlu kılmaktadır. Bu sorumluluğu hangi ilkeleri kazıyıp araya sıkıştırmaktasınız.

5- Mücadele, gün, hayat bitmişçesine hazırlıksız, programsız ve denetimsiz eh (!) Kürt kardeşlerimize ayıp olmasın dercesine böyle sınırları belirlenmemiş ortaklıkların sorumluluğunu kimler taşıyacaktır?

Sevgili Zarakolu söyleyeceklerini kahramanca (!) söyleyip, tam cepheden "sizi gidi korkak tatlı su sosyalistleri, aman imajınız bozulmasın" diyerek işin içinden kolayca sıyrılmışsın.

Kurtuluş sosyalist hareketinin önderlerinden ve "en kahraman Rıdvan"larından biri olarak Kürt sorunlarında, sosyalizm mücadelesinde, antifaşist mücadelede, işkencelerde, zindanlarda otuz yıl öyküмü karşılaştığımız günde kahramanca ilk kez sana anlatmaya söz veriyor, sol blokun oluşturduğu barış ve demokrasi cephesi desteklenmelidir diyorum.

Ersin ÖNSEL

Kutlama olmadı; çünkü yaşamıyorlardı...

Roger Codou İspanya'daki Uluslararası Tugaylar'a 1937 yılının Ocak ayında ulaştı. İspanya'yı ancak tugaylar dağıtıldığında, 1938 sonunda terketti. Bu sürenin tümünü cephede geçirdi. Sonraları, Eski Uluslararası Tugaylılar Dostluk Derneği'nin sorumlularından biri oldu. 1956'da Budapeşte'deydi ve Fransız Komünist Partisi'nden o zaman istifa etti. Şimdi doksan yaşında.
***Alexis Violet**'nin yaptığı görüşmeyi haftalık Rouge dergisinin 2 Kasım tarihli sayısından **Necmiye Alpay** Türkçeye çevirdi.*

Stalinciler İspanya Savaşı tarihini o kadar çarpıttılar ki çoğu kişi Uluslararası Tugaylar Moskova'nın silahlı koluydu diye düşünüyor. İşin aslı nedir?

Toprak ve Özgürlük'te beni en çok çarpan, Stalinciler'den söz edilip POUM'un* asıl katillerinin, yani her şeyi düzenlemiş olan NKVD'nin** adının bile geçmemesi oldu. Bizi bu bastırma işine karıştırmaya kalkıştılar. Garibaldi Tugayı'ndan bir tabur komutanı, böyle bir işe katılmanın birlikleri üzerinde yıkıcı etkileri olacağını belirterek reddetti. Biz POUM'un bastırılmasına hiçbir biçimde bulaşmadık. Stalin ondan sonra tüm tugay savaşçılarını mahkum etti.

Tugaylarda esas tartışma, yani devrim mi, değil mi tartışması yapılıyor muydu?

Kesinlikle hayır. Tugaylardaki insanlar, İspanya'ya, kendilerini esirgemeden faşizme karşı savaşmak üzere geldiler. Savaşın siyasi yönlerine hiçbir biçimde karışmadılar. Biz faşizme karşı savaşmaya geliyorduk, yalnızca faşizme. Hepimiz komünist değildik, örneğin, italyan gönüllüler arasında çok sayıda anarşist vardı.

Eski Uluslararası Tugaylılar Dostluk Derneği'nde POUM'um ve sonradan bizzat tugaylardaki yoldaşların fiziksel olarak ortadan kaldırılması üstüne tartışmalar oldu mu?

O zamanlar bu olaydan habersizdik. Kişisel olarak her şeyi 1956'da Kruşçev raporunu öğrendiğimde keşfettim. Polonya'dayken keşfettim; korkunç bir şeydi. Paris'e dönünce, FKP yönetiminin bu raporun varlığını yadsıdığını öğrendiğimde gerçekten öfkeyle doldum. İspanya Savaşı'na gelecek olursak, savaş üç dönemden oluşuyor. 1936 Temmuz ayından SSCB'nin adem-i müdahalecilerden ayrıldığı ekim ayına kadar zarlar zaten atılmış durumdaydı; Franco, Hitler'le Mussolini'nin yardımıyla tartışmasız bir üstünlük kazanmıştı. Başlangıçtan beri de silah bakımından üstündü. İspanya'nın yazgısı ilk üç ay içinde çizildi; SSCB'nin adem-i müdahaleye katıldığı o üç ay içinde. 1937'nin ortalarına kadar olan ikinci dönem, çatışmayı sürdürmek durumunda olduğumuz dönemdir. Sürdürmemiz için, hem de ne pahasına, direnelim diye bize olabilecek en az miktarda silah veriliyordu. Guadalarama savaşı hariçtir: Orada silahımız da, cumhuriyetçi, daha doğrusu Sovyet hava desteğimiz de vardı. Tüm savaşın tek cumhuriyetçi zaferi budur. 1937'nin ikinci yarısından itibaren silah ve mühimmatımızın gitgide azaldığını farkettim. Savaşın sonuna doğru, Franco'cular saldırdığında elimizde, mermisi olmayan bir 105 batarya, bir uçaksavar ve saldırı başladığı gün geri çekilen üç tane tank vardı. Bataryalar da yok oldu ve makinalılarla tüfeklerden başka bir şeyimiz kalmadı. Stalin, İspanya'yı terketme kararını vermişti. Çekilme sırasında, etrafımızın sarılmaması için gündüz savaşıp gece çekiliyorduk.

Sence Stalin'in İspanya politikasının ardında Hitler'le olan yakınlaşması mı vardı?

Anladık ki İspanya'da silah vardı, Franco tarafındakinden çok daha az da olsa silah vardı, ama belirleyici sonuçları olan, ikiye bölünen İspanya'nın fiilen yitirildiği bir saldırı karşısında, biz silahsız bırakıldık. 1938 Eylül ayı sonunda tugayların çekilmesi kararı geldi. Ekim'de Barselona'da gidişimizi selamlamak için büyük bir yürüyüş oldu. Bir de baktık gökte cumhuriyetçi uçak filotillaları, art arda geçiş yapıyor; oysa cephede bir tanesini bile görmemiştik. SSCB'de büyük 1937 temizlikleri Hitler'le olan yakınlaşmanın zeminini hazırlıyordu. Eski bolşevik militanlarla otuz yedi bin Kızıl Ordulu'nun idamından sonra, sıra Sovyet tugaylıların İspanya dönüşü idam edilmesindeydi. SSCB'de tugayların oluşmasının yirminci yılı kutlanmadı, çünkü hiçbiri yaşamıyordu. Stalin, Franco'nun kurşunlarının öldürdüğünden daha çok Sovyet savaşçısı öldürdü.

*** POUM: Troçkist eğilimli Marksist İşçi Birlik Partisi (ç.n.)**
**** NKVD: Sovyet gizli servisinin 1934-1943 yılları arasındaki adı (ç.n.)**

...Ve vakıf kuruluyor

Son üç yıldır çeşitli günlük gazete girişimleri bütün iyi niyetli çabalara rağmen sermayenin değilse bile, siyasi merkezlerin denetimine girdi ve marjinalleşti.

Artık bağımsız günlük bir gazete fikri, bir ihtiyacın altı çizilerek onay buluyor.

Tabii hemen beraberinde "nasıl olacak" sorusu gündeme geliyor. Hemen, herkeste el cevap "bağımsız günlük bir gazetenin sermayesinin de bağımsız olması lazım". Ama esas sorun soruların cevabında değil, verilen cevapların nasıl gerçekleştiğinde.

Nasıl yapılacağına cevap arayan bir grup insanın bağımsız günlük gazete çalışması ise bir yıl önce başlamıştı. Daha bir yıl önce, mevcut gazetelerin "gerçekleşebilir bağımsızlığı" dışarıda bırakan bir karaktere sahip olması günlük bir gazeteyi oluşturan rasyonellerin tersten kurulması zorunluluğunu ortaya çıkardı. Ve başlangıç noktası olarak da sermayeyi bulmak değil, mevcut gazetelerden ve medyatik durumdan rahatsız olanlarla buluşmak olarak tezahür etti.

Hemen çeşitli duyuru kanallarıyla çağrılar yapıldı. Toplantılar düzenlendi. Yüzyüze ileşimle akıllar fikirler bir araya getirildi. Önce İstanbul'da merkezi bir iletişim bürosu oluşturuldu. Olabilen illerde ve ilçelerde bürolar, ekipler oluşturuldu. Bu arada çalışmanın ve organizasyonun bütün giderleri atık kağıt ve gazete toplayarak karşılandı.

Olur mu olmaz mı sorusu ise sürekli gündemdeydi. Fakat olup olmayacağı test edilmek zorundaydı. Ve bu test süreci, rasyonelleri tersten kurmaya, muhtemel problemleri aşabilecek fikri ve pratik bir birikim oluşturmaya da yaramalıydı.

En önemlisi de bütün promosyon yarışma rağmen, günlük gazete okurlarındaki azalma gerçeği bizi düşündürmeliydi. Bu çalışma, günlük bir gazete ve iletişim ihtiyacını hatırlatmak, örgütlemek rolünü üstlenerek, okurların katıldığı, okurların oluşturduğu, gazete çıkmadan önce okurlarıyla buluştuğu bir faaliyet olarak sürdürülmek zorundaydı.

Ve bir yıldır yürütülen çalışma, oluşan genel yaklaşımı doğruladı. Hedef sadece "sol okur" olarak nitelendirilen okur olamazdı. Haber alma ve iletişim ihtiyacı hisseden herkesi kapsamalıydı. Ve bu yanıyla da önceki projelerden farkını biraz daha netleştirdi.

Sıra sermaye nerede toplanacak sorusuna gelince... Sermayenin bir vakıf kurularak, burada toplanması genel kabul gördü. Vakıf, katılan herkesin yatırdığı para ne olursa olsun eşit, tek oy hakkına sahip olduğu bir demokratik yapı olarak tasarlanabilirdi. Kurucu üyelerle katılımcı üyeler arasında fark olmayacak, gazeteciler vakfa üye olacaklar ve demokratik bir işleyişle bütün katılımcılar vakıf ve gazete yönetimini belirleyecekti.

Bir yıldır her şey tam istenilen gibi gelişmese de daha önceki çeşitli projelerin deneyimleri ve bir yıldır yürüttüğümüz çalışmanın birikimleri ile ilk aşamayı tamamladık.

Gelinen bu aşama vakfın kuruluş teminatının ve sermayesinin oluşturulma noktasıdır. Parasal birikimin seyrine göre çalışma ikinci noktaya ulaşacaktır.

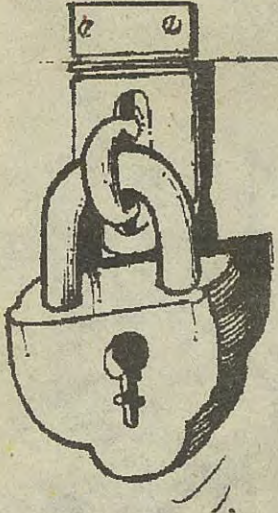
Bu çalışma bir yıldır hiç kimseden para talebinde bulunmadı.

Bu çalışmayla yakınlık kuran herkes...

Bağımsız günlük bir gazete isteyen herkes...

Pamuk eller cebe... Az ya da çokla vakfolmaya...

Hesap Numarası: Vakıfbank Beyoğlu Şubesi, No: 2023011

25 Aralık'ta bir deprem olamaz mı?

Seyfi ÖNGİDER

Ulusun siyasi iradesini, eğilimlerini yansıttığı ileri sürülen genel oy hakkının ne ölçüde demokratik bir mekanizma olduğu ve bu yolla oluşan bir parlamentonun ne kadar sahici bir iktidar odağı olduğu hiç kuşkusuz tartışmaya açıktır. Hele de söz konusu olan ülke Türkiye ise bu tartışma daha da anlamlı ve yerinde olur. İnsanların oylarını kullanırken nasıl ve ne ölçüde örgütlenebildiklerine, ne kadar özgürce siyasi propaganda yapabildiklerine, ne gibi etkilenmeler ve baskılanmalar altında karar verdiklerine bakmanın yanı sıra, oyların nasıl değerlendirildiğini de dikkate almak gerekir. Yüzde 10 gibi, dünyanın hemen hiçbir ülkesinde görülmeyen düzeyde yüksek bir ülke barajı bile Türkiye'deki seçimlerin anti-demokratik niteliğini ortaya koymaya yeter.

Ama 24 Aralık seçimlerinin anti-demokratikliği bu kadarla kalmamaktadır. Kış ortasında yapılan seçimler doğru dürüst bir kampanyanın sürmesini engellemekte, şeçim dönemiyle sınırlı da olsa kitlelerin politize olmasını, sokaklara, alanlara dökülmesini sınırlamaktadır. Buna seçmen kütüklerinin yeniden doğru-dürüst düzenlenmemesini, savaş dolayısıyla ortaya çıkan yoğun göç olayını ve diğer faktörleri de eklediğimizde 24 Aralık seçimlerinde ortaya çıkacak 'irade'nin bu ülkede yaşamakta olan insanların oldukça küçük bir bölümünü kapsayacağı, dolayısıyla bu ülkenin kendine özgü koşullarında bile daha da fazla anti-demokratik olacağı rahatlıkla söylenebilir.

Ancak bütün bunlara karşın, 24 Aralık seçimleri dolayısıyla genel oy hakkının bu ülkenin tarihinde gerçekten az görülebilecek bir önem ve işlev kazanması pekala mümkündür. Çünkü bu seçimlerin olası sonuçları bu ülkede bir siyasi depreme yol açabilecek bir olanağı da barındırmaktadır. 10 yıldır süren savaş bu seçimlerle birlikte pekala sona erebilir. Bunun için yapılacak şey basittir: Bütün düzen partilerinin ve dolayısıyla 10 yıldır süren savaşı destekleyen, elleri bu savaşın kirine bulaşmış partilerin karşısında yer alan barış cephesini, Emek- Özgürlük- Barış Bloku'nu desteklemek, 24 Aralık'ta HADEP listelerinden seçimlere katılan adaylara oy vermek...

Şimdi bir an için durun ve hayal edin; Blok, 25 Aralık günü yüzde 10 barajını aşarak parlamentoya 30-40 milletvekili soksa ne olur? Bu ülkede tam anlamıyla bir siyasal deprem olmaz mı? Hem de Richter ölçeğiyle 9 şiddetine ulaşacak bu deprem bugünkü Türkiye'nin yerine yepyeni bir Türkiye'yi getirir... Ne 10 yıldır süren ve her bakımdan bu ülkeyi ve toplumu tüketen, mahveden savaş kalır, ne onu sürdürenler...

İşte 24 Aralık seçimlerinin sunduğu tarihsel olanak ve şans böylesi bir şeydir ve işin ilginci bu hiç de olamayacak bir şey de değildir. Tabii ki öncelikle buna inanmak, bu sonucu elde etmek için son güne, son saate, son dakikaya kadar uğraşmak gerekir.

Yüzde 10 ülke barajının aşılarak HADEP listelerinden seçimlere katılan adayların parlamentoya girmesi demek, o herkesin çok ürktüğü Refah Partisi iktidarını veya birinci parti olma olasılığını da ortadan kaldıracaktır. Çünkü özellikle Kürt oyları HADEP'e yöneldiği ölçüde öncelikle RP'den, sonra diğer düzen partilerinden kayıp demektir. Sadece o kadar da değil, Blok'un barajı aşması demek, 4 yılı aşkın bir süredir DYP'ye koltuk değnekliği yapan CHP'nin cezalandırılması demek olacaktır. CHP'den uzaklaşanların DSP'ye yönelmeden HADEP'e yönelmesi, Blok'a destek vermesi DSP gibi aşırı milliyetçi çizgisine karşın solculuktan söz etmeye devam edebilen bir partinin de kaybı olacaktır. Demek ki, Emek- Barış- Özgürlük Bloku'na giden her oy bütün düzen partilerinin yanı sıra özellikle RP'nin, CHP'nin, DSP'nin kaybı olacaktır.

Ama sadece bu kadar da değil. Yüzde 10 barajının aşılması demek aynı zamanda 1965'ten bu yana, yani 30 yıl sonra, parlamentoya sosyalist bir müfrezenin de tekrar girmesi demektir ki, bunun bu toprakların siyasal coğrafyasını nasıl etkileyeceğini hayal bile etmek güçtür. Böylesi bir siyasal başarının son 15 yıllık tarihimizin üretmiş olduğu sorunları, demoralizasyonu nasıl bir anda ortadan kaldıracağını ve sola nasıl bir silkinme ve sıçrama yaptıracağını düşünebiliyor musunuz ?

O parlamento ve o siyasal rejim ki, milli bakiye sistemi sonucunda yüzde 3 oyla parlamentoya giren 15 TİP milletvekiline tahammül edemedi. O 15 TİP milletvekili bugün hala hatırlanan bir tarzda o parlamentonun altını üstüne getirmişti. Daha sonraki seçim yasaları, meclis iç tüzükleri hep o '60'lı yılların sonlarındaki 15 TİP'li milletvekillerinin parlamentodaki muhalefetleri dikkate alınarak ve bir daha böylesi bir grubu o 'kutsal çatı'nın altına sokmamak üzere düzenlendi.

İşte şimdi, bu ülkeyi yönetenlerin hiç unutmadıkları, ama aynı zamanda hiç de hatırlamak istemedikleri bir olasılığı, 30 yıl sonra elimizi uzattığımızda yakalayabileceğimiz bir mesafeye getirmiştir. Öyleyse haydi, haydi hep birlikte ellerimizi uzatalım ve onu yakalayalım... Bu gerçekten olabilir! Haydi, haydi...

SÖZ
FTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280

: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul Tel: (0212) 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: BBD